



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

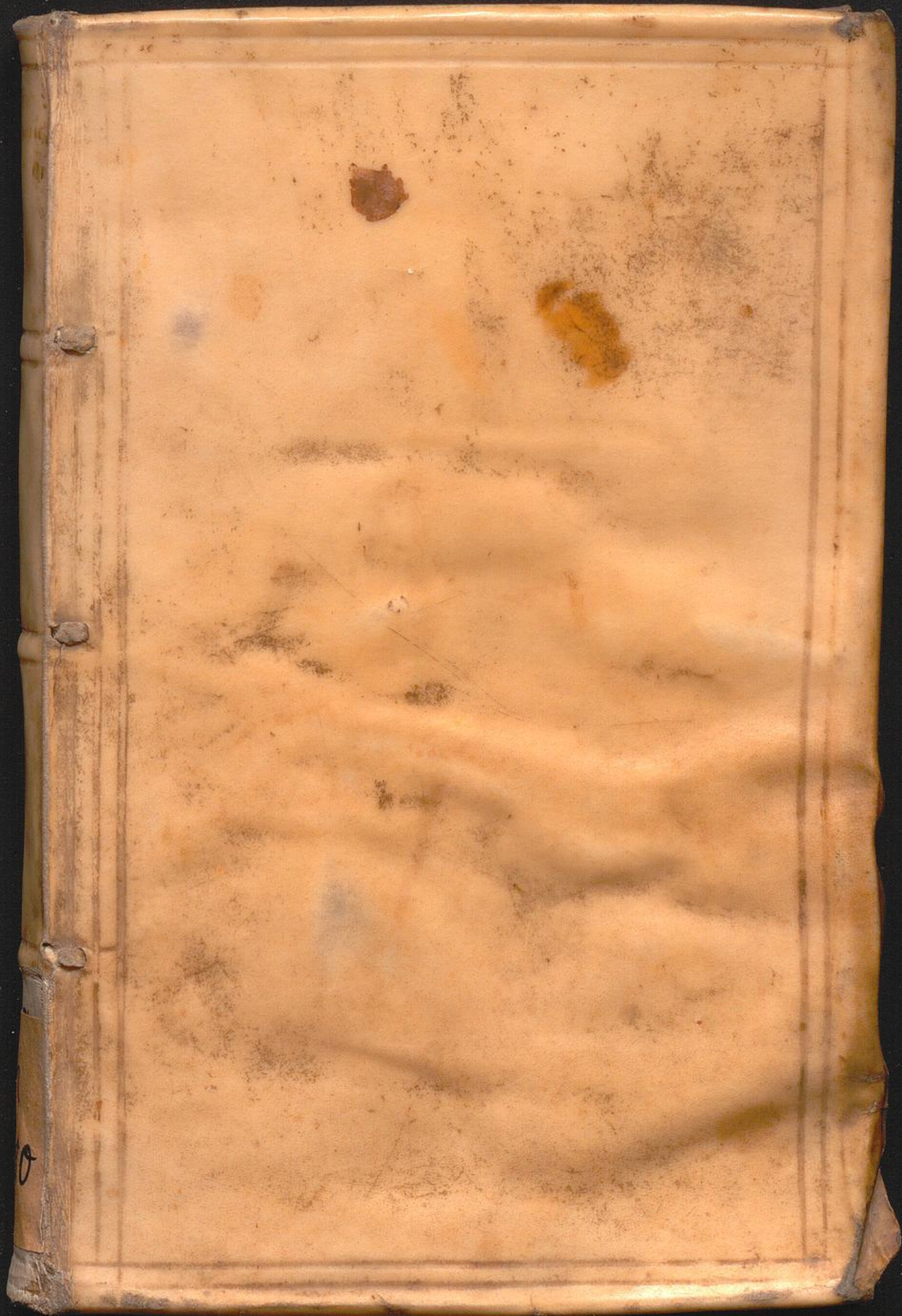
**Roberto Bellarmini Politani, Societatis Iesu, S. R. E.  
Cardinalis, Institutiones linguæ Hebraicæ**

**Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>**

**[Genf], 1619**

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69647](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69647)





ll 11

23

Th. 5880.



~~Handwritten text, possibly a title or name, heavily faded and obscured by a dark smudge.~~

~~Handwritten text, possibly a name or date, heavily faded and obscured by a dark smudge.~~

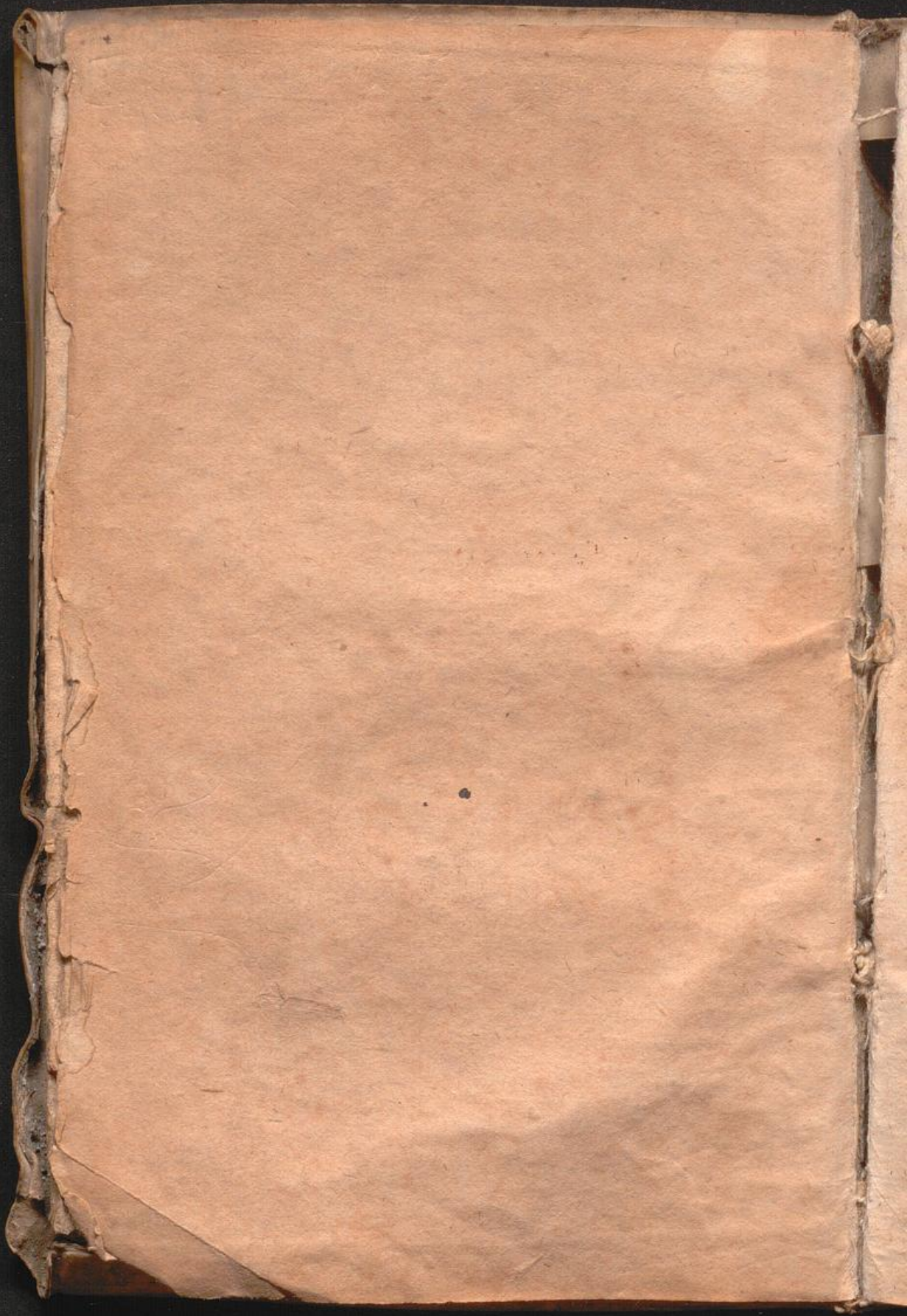
י

י

י

הוֹשֵׁעַ







ROBERTI  
BELLARMINI  
POLITIANI,

*Societatis Iesu,*

S. R. E. CARDINALIS,

Institutiones linguæ Hebraicæ,  
postremò recognitæ, ac  
locupletatæ.

*Collegij Societ. IESV Paderborne.*



APVD FRANCISCVM FABRVM.

M. DC. XIX.



TOPIC  
BELLARMINI

DOMINICUS

DE SACRAMENTIS  
Eucharistiae in speciebus  
quatuordecim tractatus

1617  
Lugduni Batavorum  
apud Petrum Blaeuw

AD P. M. V. G. C. L. X. V. I. I. I.





ADMONITIO  
AD LECTOREM.

SS  
9



AS nostras  
Institutiones  
ad eam ratio  
nem, ac viam  
redigere co-  
nati sumus,  
vt etiam sine

Præceptore vnusquisque per se  
linguæ Hebraicæ, si non perfe-  
ctam cognitionem, certè initia,  
& rudimenta percipere posset.  
Porro vbicumque repereris ali-  
qua characteribus Italicis im-  
pressa, scito ea cùm minus ne-

¶ 2 cessar



cessaria, tum magis difficilia esse, quàm ut à tyronibus initio legi oporteat: quæ tamen, cæteris antea perlectis, sine labore ullo intelliguntur.







# INDEX CAPITVM PAR-

tis primæ, quæ est de ratione  
legendi & scribendi.



*De literis consonantibus. Cap. I. pag. I.*

*De punctis, quæ locum obtinent vocalium.*

2. II

*De semipunctis, id est, de scena, & punctis  
raptis.*

3. 20

*De daghes, & raphe.*

4. 26

*De literis quiescentibus, & mappic.*

5. 31

*De accentibus.*

6. 35

Partis secundæ, quæ est de Nomine.

*De ijs, quæ nomini generaliter accidunt.*

Cap. I. pag. 48

*De variis nominum formis.*

2. 55

*De nominibus numeralibus.*

3. 65

*De pronomine.*

4. 69

Partis



Partis tertiæ, quæ est de Verbo.

<i>De verbo in genere.</i>	Cap. 1. pag. 93
<i>De verbo perfecto.</i>	2. 100
<i>De verbis defectivis.</i>	3. 136
<i>De verbis quiescentibus.</i>	4. 153
<i>De verbis compositis polysyllabis, &amp; anomalis.</i>	5. 194
<i>De affixis verborum.</i>	6. 199
<i>De literis paragogicis.</i>	7. 212

Partis quartæ, quæ est de reliquis  
partibus orationis, & de  
Syntaxi.

<i>De Aduerbio, Prepositione, Con- junctione, &amp; Interjectione.</i>	Cap. 1. pag. 214
<i>De literis seruilibus.</i>	2. 219
<i>De inuestigatione Thematis, &amp; vsu Di- ctionary.</i>	3. 232
<i>De Syntaxi.</i>	4. 234
	Partis



Partis quintæ, quæ est de Poëtica.

De Poëtica vniuersè, siue de Metris, &  
Canticis recentiorum Hebræorum. Pa.

245

De syllabis, ac pedibus. Cap. I. pag. 246

De quibusdam versuum appellationibus.

2.248

De rhythmo versuum. 3.249

De locis rhythmi. 4.251

De carmine simplici, & composito. 5.256

De duodeuiginti generibus carminis com-  
positi. 6.257

De figuris versuum Hebræicorum. 7.266

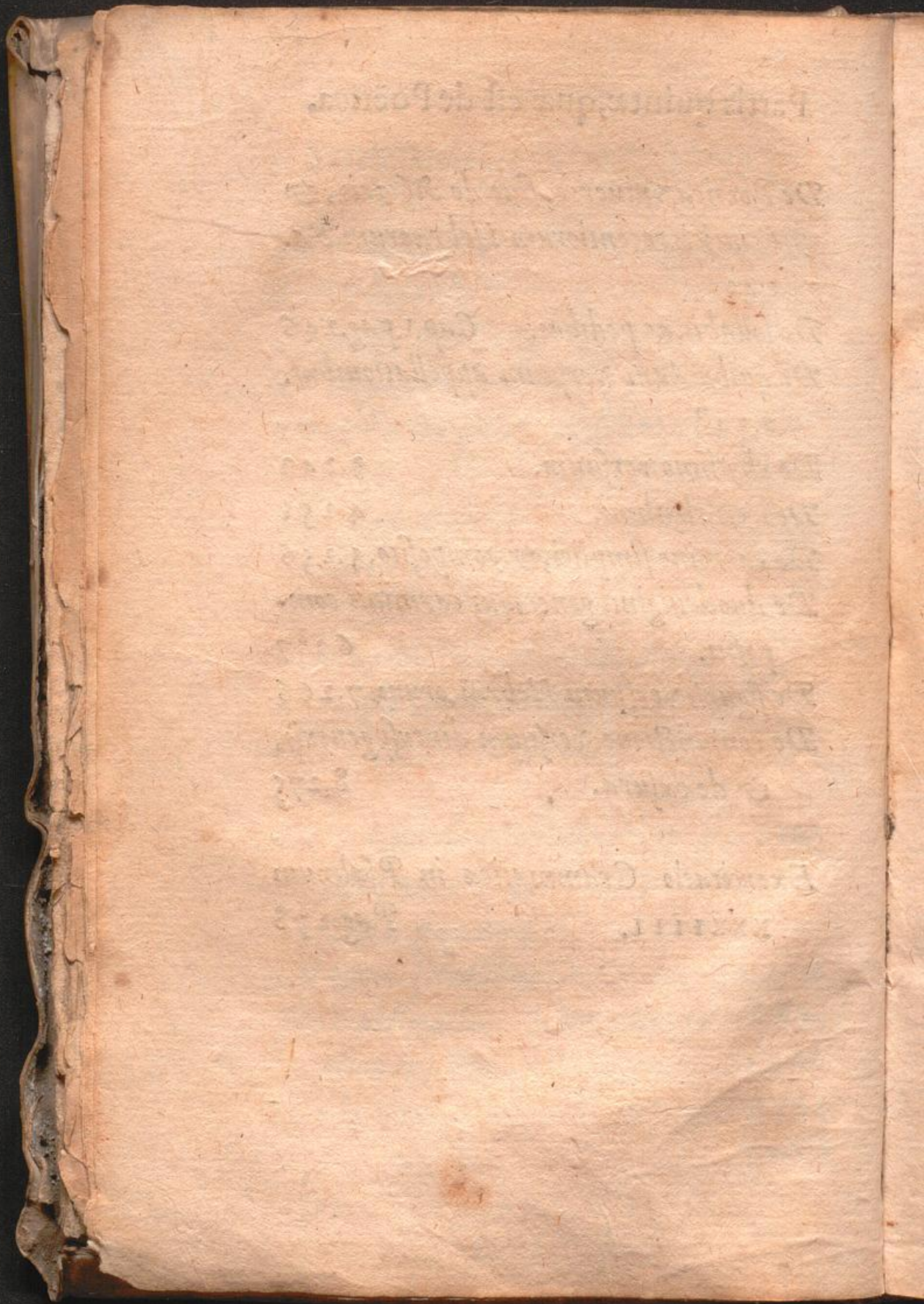
De conjunctione versuum diuersi generis,  
& de casura. 8.275

Exercitatio Grammatica in Psalmum

XXXIIII.

Pag. 278











PARS II. CAP. II.

Num.	Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
1	א	aspiratio lenissima.	Aleph אלף	Quasi אלף Alluph, id est, princeps, quod sit principium Alphabeti.
2	ב	B, Græcū, sive, v. cō- sonans.	Beth בית	Domus, quod figura sua do- mum imitetur: summa enim li- nea a tectum, in- fima pavimen- tum, media pa- riete, vacuitas è regione por- tam refert.
3	ג	gh	Gimel גימל	Quasi גמל gam- mal, id est, ca- melus, propter gibbum, quem in dorso gerit.
4	ד	dh	Daleth דלת	Quasi דלת de- leth, id est, por- ta



DE LITERIS.

Num.	Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
				ta, quòd eam suis lineis ali- qua ex parte referat.
5	ה	b	He ה	A sono quem exprimit, no- men accepit.
6	ו	v, conso- nans.	Van ו	Uncinus, q ejus similitu- dinem præ se ferat.
7	ז	z, Græcum.	Zajin ז	Quasi זין zen, id est, telum, quòd clava es- se videatur.
8	ח	ch, vel x Græcum.	Cheth ח	A sono pro- prio sic vocatur
9	ט	t	Teth	Item à sono.
10	י	i, consonās.	Yod י	Quasi י jad, id est, spatium, quod propter suam

A 3



Num.	Figur.	Potestas	Nomen	Significatio.
				suam exiguitatem relinquit.
20	כ ך	c ch ch	Caph כף	A curvitate sic dicitur, nam כפף Caphaph, incurvare significat, & כף Caph, rem curvam, ut volam.
30	ל	l	Lamed למד	A מלמד Mal mad, id est, stimulo, seu veru, cujus similitudinem exhibet.
40	מ	m	Mem מם	A sono, ut in aliis linguis.
50	נ	n	Nun נון	Item à sono.
60	ס	s	Samech סםך	Quasi סמוך Samuch, id est, continuatū, & in se ductum, à סםך



DE LITERIS.

Num.	Figur.	Potestas	Nomen	Significatio.
70	ו	Aspiratio densissima.	Nghajin וין	<p>וין continuauit.</p> <p>Oculus, quod ejus figuram imitetur.</p>
80	פ	p ph ph	Pe פ	Os, seu vultus, à figura.
90	צ	ts ts	Tfade צדי	Venabulum, quod ei non dissimile videatur.
100	ק	q, vel k	Coph ק	Vel à sono proprio sic dicitur, vel à circulo quē describit: nam קי קי, circuire est.
100	ר	r	Rosc רש	Quasi רש Rosc, id est, caput, quod aliqua ex parte illius figuram

A 3 imit



Num.	Figur.	potestas.	Nomen.	Significatio.
300	שׁ שׁ	se f. vide Iud. c. 12. v. 6.	Scin שׁין	imiterur. Quasi שׁין Scin, id est, des, quod dentata sit li- tera.
400	ת	th, siue θ Græcum.	Tau ת	Signum, siue terminus: quod alphabetū ter- minet.

500 600 700 800 900 1000  
 7 8 9 10 11 12

Admonitio de nominibus literarum Hebraicarum.

**N**omina harum literarum vetustissima esse, atque ex his veluti fontibus quibusdam derivata esse nomina aliarum omnium literarum, veteres omnes docent, Hebraei, Græci, Latini. Vide Iosephum lib. 1. Antiquit. cap. 4. Eupolemum apud Clementem Alexandrinum lib. 1. Strom. Augustinum lib. 18. de Civitate Dei,



Dei, cap. 39. ac præcipuè Eusebium lib. 9. cap. 4. & lib. 10. capit. 2. de Præparatione Evangelica, qui ex eo demonstrat, primas omnium literarum Hebraicas fuisse, quòd sola Hebraica literæ nomina habeant significatiua. Cur enim Græci literas suas vocent alpha, beta, gamma, delta, & Latini, a, b, c, d, & c. nullam rationem aliam reddere possumus, quàm quòd Hebræos imitati sint, qui literis suis nomina posuerunt, aleph, beth, gimel, daleth. Cur autem Hebræi literas suas ita vocauerint, rationem à propria significatione ductam reddit Eusebius loco notato: item Sanctus Hieronymus in epistol. ad Paulam Urbicam, & in Commentario ad Threnos Hieremix: nos quoque aliam ab illis non parum diuersam paulò ante reddidimus.

De potestate earumdem literarum.

**P**Ræter ea, quæ in Alphabeto ipso annotauimus, sciendum quoque est, literas omnes Hebraicas in quinque diuisas esse classes, pro nu-

A 4 mero



mero videlicet instrumentorum vo-  
cis. 1 Quædam enim dicuntur lite-  
ræ gutturales, videlicet  $\aleph \eta \theta$ .

2 Aliæ dicuntur literæ labiales, vi-  
delicet,  $\beta \delta$ . 3 Aliæ dicuntur lite-  
ræ palati, videlicet,  $\gamma \iota \kappa$ . 4 Aliæ  
dicuntur literæ linguæ, videlicet,  
 $\lambda \mu \nu$ . 5 Aliæ denique dicuntur li-  
teræ dentium, videlicet,  $\rho \sigma \tau$ .

Ex his norandæ potissimùm quæ  
sunt gutturis & labiorum: gutturales  
præsertim, quarum & Aleph, in sum-  
mo gutture, siue in ipso ore forma-  
tur, respondetq; spiritui leni Græco-  
rum, ita vt nihil addat ad vocalem,  
cum qua syllabam necessariò efficit,  
nisi spiritum illum, qui minimùm  
requiritur ad quamlibet vocem pro-  
ferendam.  $\eta$  He respondet spiritui  
denso Græcorum, & nostræ aspira-  
tioni h, formaturque in gutture, sed  
paulo inferiùs quam Aleph.  $\theta$  Cheth  
est quasi duplex aspiratio densa, &  
in

Litere gut-  
turales diffi-  
culter pro-  
nunciatur.



in ipso nodo gutturis, hoc est, inferius quam He, formari debet. y Nghajin, aspiratio est densissima (etsi alij aliter sentiant) fitq; dum spiritus narium adjuvamento in imo gutture quodammodo stragulantur. Itaque pronuntiatio harum quatuor literarum à summo gutture ad imum vsq; quasi quibusdam gradibus descendit.

*De figuris seu characteribus literarum.*

1 **P**rimùm diligenter intuendæ sunt figuræ, & discrimen notandum similium literarum, ne inter legendum vnam accipiamus pro alia. Sunt autem hæ literæ similes:

שעסוהרנב  
שצםמזחרנב

2 Deinde sciendum est, quinque literas dupliciter scribi, videlicet,

צפנמכ  
דזוסד

quarum priores, id est, contractiores, scribuntur in principio, & in medio dictionis, posteriores autem,

A s quæ



quæ etiam longiores sunt, scribuntur solum in fine.

Appendix.

*Inuenitur tamen extra ordinem Isa. 9. 5. 7. ם, in medio, in illa dictione, לִמְרֵבָה le-marbe, ad multiplicationem & lib. 2. Esdr. cap. 2, v. 13. ם in fine, in dictione הַם illi.*

3 Postremò sciendum est, Hebræos literis Alphabeti vti ad notas numerorum indicandas, vt in ipsa tabula literarum ostendimus. Porriò cæteros numeros, quos ibi non expressimus, ex aliorum compositione efficiunt: Siquidem יי significat 11, יב 12. & sic de cæteris, nisi quòd pro יי, scribunt יט, superstitione quadam ducti, quia יי est vnum ex nominibus Dei. Sic etiam post ת, quæ litera efficit 400, non semper ponunt literas illas finales, sed compositos numeros.

900      800      700      600      500

תתק      תת      תש      תר      תק

CAP



*De Punctis, quæ Vocalium loco sunt  
apud Hebræos.*



ETERES Hebræi, quod nullas haberent propriè vocales literas, utebantur interdum earum loco quatuor consonantibus, videlicet, א Aleph, ה He, ו Vau, י Iod. & quidem per Aleph, & He, exprimebant a, & interdum alias vocales: per Vau, o, & u: per Iod, e, & i.

*Appendix.*

*Erat autem difficillimus harum vocalium usus, tribus potissimum de causis: primum enim eadem literæ interdum fungebantur munere suo, id est, consonantium, interdum alieno, id est, vocalium: nec facile diiudicari poterat quando vno officio, quando altero fungerentur. Deinde quum eadem litera diuersarum vocalium locum obtinere posset, vt jod, e, & i, vau, o, & u, quis facile diuinaret, hujusne, an illius po-*

*tius*



eius locum obtineret. *Accedebat postremo, quod sæpe nulla harum quatuor litterarum expresse in vocibus Hebraicis habebatur, sed subintelligenda erat. Itaque magis usu loquentium, quam præceptis, ratio legendi, vel pronunciandi, apud Hebræos olim conseruabatur: quod non obscure indicat B. Hieronibus in epist. 126. quæ est ad Euagrium.*

Posteriores Hebræi, tum ad minuendam difficultatem, tum etiam ne paulatim scientia linguæ Hebræicæ penitus interiret, quæ ipsi traditione majorum, & usu, didicerant, ad artem reuocare conati sunt, certis quibusdam excogitatis punctis, quæ ubiq; locum Vocalium obtinerent.

### Appendix.

*Punctorum  
usus quâdo  
apud Hebr.  
cepit.*

*Quamquam non est omnino exploratum, quo primùm tempore ejusmodi puncta literis Hebraicis addita fuerint: atque adeò nonnulli contendunt, Biblia ab ipso Moysè, aut certè ab alio quopiã præstanti diuinæ*



diuinae legis Doctore, ante Christi aduentum punctis fuisse; accentibusq; distincta: tamen probabilis est sententia Heliae Leuitae Germani, qui in Praefatione Masoreth affirmat, id factum esse apud Tiberiadem Palaestinae anno 436. ab euersione templi, id est, anno salutis nostrae 476.

Sunt igitur puncta decem, quae à Grammaticis dicuntur נקודות necudot, vel ניקוח thenunghoth, pro longis Vocalibus quinque, & quinque pro breuibus: quorum characteres, potestatem, nomina, & significationes, subiecta tabella indicabit. Alia enim tria sunt praeterea puncta breuissima, siue semipuncta, de quibus in sequenti capite.

*Tabula punctorum vocalium.*

Fig.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
◌	a, longum	camets	Dicitur a verbo
		◌◌◌	◌◌◌ Camats, quod est colligere, quia collecto



Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			lecto ore obscure pronun- ciatur, sono quo- dam medio inter a, & o.
-	a, breue	Patach פתח	Dicitur à verbo פתח Patach, quod est aperire, quia a- perto ore clarissime pronunciatur, plane ut a, Latinum.
..	e, longum	Tfere צירי	A verbo צור tfur, quod est coarctare: quia proferri debet obscure, ut e Italicū in vocibus, pena, & penna.
::	e, breue	Segol סגול	A nomine Cal- daeo סגול Segulla, quod botrum signifi- cat, quia eius for- mam imitari vide- tur: profertur autem

Fig.



Figura	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			clare, vt e, <i>Latinum</i> in voce penna.
	i, longum	Chiric gadol חיריק גדול	Chiric magnum, à sono quem edit, no- men accepisse vide- tur.
	i, breue	Chiric ca- ton חיריק קטון	Chiric paruum, similiter à sono no- men accepit.
	o, longum	Cholem חולם	A sono, quem ef- ficat priore syllaba, nomen habet.
	o, breue	Camets Chateph קמץ חטף Sciurec שורק	Camets raptum, nam חטף chataph rapere significat. A sono quem edit priore syllaba: pro- fertur autem vt u magnum Italicum & Germanicum.
	u, longum		
	u, breue	Kibbuts קבץ	A verbo קבץ ka- bats, quod est cōgre- gare



*gare: quia labiis collectis effertur, ut u Cal-  
licum.*

*Quo pacto litera cum punctis syllabam ef-  
ficiant, subjecta exempla docebunt.*

va	va	ve	ve	vi	vi	vo	vo	vu	vu
ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב
da	da	de	de	di	di	do	do	du	du
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ha	ha	he	he	hi	hi	ho	ho	hu	hu
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה

Ⓞ *Sexuationes.*

1 **O**Mnia puncta subscribuntur literis consonantibus, exceptis Chiric magno Cholē, & Schiurec, quæ ad latus, vel suprâ, scribi debent.

2 Cholem dupliciter notatur, vno modo cum litera Vau, quæ neque hîc, neque in Schiurec pronunciat, ut infrâ dicetur. Altero modo sine Vau: & tunc punctum notatur supra consonantem, cum qua facit syllabam non in medio, sed ad latus  
fini-



sinistrum hoc modo, כֶּרֶה, vt distinguatur ab accentu Reuiang, de quo infra dicemus.

Appendix.

Atque hinc fit, vt compendij causa vnum atque idem punctum dextrum literæ *ו* non tantum sonet *sc*, sed etiam sæpè pro *cholem* proximè precedentis literæ sumatur מִשֶּׁה, Mosce, Moyses, pro מִשֶּׁה, יֹשֵׁב, pro יֹשֵׁב, *loscen*, sedens.

3 Camets chateph, quod & camets chatuph, seu chateph camets, appellatur, hoc est camets raptum, sæpissimè scribitur sine illis duobus punctis additis ad Camets, ita vt figura non distinguatur à Camets longa vocali. Vt ergo possit intelligi, quando eiusmodi punctum sit Camets, & quando Camets chatuph, hæ regulæ obseruandæ sunt. Prima, si nullum habeat accentum rhetoricum, & mox sequatur Sceua, aut Dages, non est Camets, sed Camets

B chat



chatuph, vt חכמה *chochma*, *sapientia*, non *chachma*, כלו *collu*, *finita sunt*, non *callu*, Accentus tamen rhetoricus sæpè intelligendus est, quamuis non exprimatur. Secunda, si sequatur accentus Maccaph, & proximè non præcedat א aut ה, illud est Camets chatuph, vt כל-ארץ *col erets*, *omnis terra non cal erets*.

Appendix.

Tertia, in finibus verborum, siquidem accentus præcedat, est etiam Camets chatuph, vt ויקם *vaijacom*, & surrexit, non *vaijacam*.

Appendix.

Aliàs semper est camets. Porrò quid sit accentus rhetoricus, quid *scena*, *daghes*, & *machaph*, paulò infrà suis locis dicitur: quia tamen interdum euphonia causa excidit *daghes* ex litera, quæ proximè sequitur post camets chatuph, ita vt putari possit camets longum id, quod re vera est camets chatuph: idcirco tunc, etiam in libris correct



rectissimis, scribitur camers, chatuph cum duobus punctis expresse additis ad dexteram ipsius camers, hoc modo, .

4 Obserua in pronunciatione literarum cum suis punctis, prius sonare & audiri debere literam, quam punctum literæ subiectum: non enim dicimus  $\text{א} \text{א}$ , sed  $\text{א}$ : excipiuntur tamē duæ literæ gutturales,  $\text{ח}$ , &  $\text{ע}$ , quando in fine dictionis existentes sub se habent Patach: tunc enim prius proferri debet punctum, quam litera. Itaq; dicemus  $\text{ע} \text{ו} \text{ו} \text{ו}$  Iehoschiuangh, non Iehoschiungha  $\text{ח} \text{ו} \text{ו} \text{ו}$  Maschiach, non Maschicha.

Literā in pronunciatione prius sonat quam punctum subiectum:

Obseruanda singularis pronunciatio literarum  $\text{ח}$  &  $\text{ע}$ :

### Appendix.

Hujus exceptionis ratio est, quia eiusmodi patach non est de essentia illorum nominum, neque additur ad syllabas multiplicandas, sed solum ut litera illa ex gutture pronunciarī possint, siquidem integrā nomina sunt, in exemplis allatis,  $\text{ע} \text{ו} \text{ו} \text{ו}$   $\text{ח} \text{ו} \text{ו} \text{ו}$ : experientia autem docet, non posse

B z in



in his nominibus ex gutture pronunciari ultimas literas. Quod item accidit in omnibus similibus, ubi hæc literæ vltimum locum occupant, nisi præcedat camets, aut patach. Quotiescunque igitur istas literas in fine dictionis existentes, non præcessit camets, aut patach, necessario additur patach sub istis literis, ut ritè proferri possint: quod idcirco dici solet patach suffuratum, seu patach necessuatis.

Patach suffuratum.

¶, quū punctum in vētre habet quomodo pronūcietur

¶ Quod autem diximus de literis ¶, & y, habet etiam locum in litera ¶, quando punctum habet in ventre, ut patet in isto nomine אלה, Deus: dicimus enim eloah, non eloha.

## CAPVT III.

## De Semipunctis.

Punctaria, que vices gerunt breuissimarum vocalium.

**P**Ræter illa decem puncta, quæ locum obtinent vocalium tum longarum, tum breuium, sunt alia tria puncta, quæ breuissimarum vocalium vices gerant:



rant: nimirum sceua, chateph patach, & chateph segol, de quibus ordine dicemus.

2 Sceua, Hebræis שׂוּא vel שׂוּא, constituitur ex duobus punctulis vno super aliud perpendiculariter posito, hoc modo, : , quod quidem interdum quiescit, interdum sonat. Quando quiescit, nullum sonum exhibet <sup>Sceua quiescens.</sup> auribus, neque syllabam constituit, sed potius trahit literam sibi impostam ad præcedentem, vt cum ea syllabam componat, vt quum dicimus הָלַךְ *halach, ambulauit.* Quando sonat, <sup>Sceua sonans.</sup> idem valet quod e, breuissimum, & syllabam constituit cum sua litera consonante more aliarum vocalium, vt quum dicimus דְּבַר *devar, verbum.*

### Adnotatio.

*Et hinc fortasse nomen accepit: vide.* <sup>Sceua vnde dicatur.</sup> *tur enim שׂוּא dici à verbo שׁוּב, quod est redire, quia literam suam ad præceden-*



rem trahit, & quodammodo redire facit.  
 Atque hinc fit, vt omnis litera in fine di-  
 ctionis, exceptis quiescentibus, quæ sunt  
 אהוי, si nullum habeat punctum, censea-  
 tur habere sceua, licet non inueniatur ex-  
 pressum, nisi sub literis ב נ ד כ פ ת quando  
 habent daghes lene, quod tum demum ap-  
 paret, quum aliquid additur, vt פקרר visita-  
 uit, פקרת visitasti. Reperitur præterea sce-  
 ua finale sub litera ך, licet non habeat da-  
 ghes lene, atque in tribus aliis dictioni-  
 bus, ויש declinet, Prouerb. cap. 7. וישק ve-  
 ritas, Prouerb. 22. וישק potum dedit, Ge-  
 nes. 29.

3 Ad internoscendum autem quã-  
 do sceua sonet, & quando quiescat,  
 hæ regulæ seruandæ sunt. Prima, sce-  
 ua in initio dictionis semper pro-  
 nunciatur, vt למוד lemod, disce, non  
 lmod. Secunda, in fine dictionis nun-  
 quam pronunciatur, vt וישת vajeft,  
 & bibit, & non vajeft. Tertia, in me-  
 dio dictionis pronunciatur solum  
 sub



sub litera geminata, ut הָלֵלוּ *halelu*,  
 laudate, non hallu, רִבְבוֹן *rivevon*, decem  
 millia, non rivvon: sub litera quæ ha-  
 bet punctum in ventre, ut לִמְדוּ *lim-*  
*medu*, docuerunt, non limmdu: post alte-  
 rum sceua, ut יִלְמְדוּ *jilmedu*, discent, non  
*jilmdu*: denique post vocalem lon-  
 gam carentem accentu Gramma-  
 tico, ut לָמְדָה *lameda*, didicit, non lam-  
 da. In לָ enim est accentus Rhetori-  
 cus.

Prima Exceptio.

Quando duo sceuaim sunt in fine, ut  
 trumque quiescit, etiam si primum sit post Duo Sceuaï  
in fine di-  
ctiois quie-  
scunt.  
 longam vocalem, & secundum sit post al-  
 terum sceua, vel sub litera habente pun-  
 ctum in ventre, ut יִשְׁתֵּי *jest*, bibet, non jeste,  
 יִבְכֵי *jevch*, flebit, non jevuech. Quamquam  
 id nonnulli negant, præsertim si ultima li-  
 ttera sit affecta puncto daghes: tunc enim  
 ultimum sceua pronuntiandum putant, ut  
 יִשְׁתֵּה *jesthe*.



## Secunda exceptio.

Sceua post  
vocalē lon-  
gā quando  
quiescit.

Quando vocalis longa notata est accen-  
tu Grammatico, sceua sequens quiescit, ut  
למודנה lemodna, discire, non lemodena, vel  
quando vocalis longa eo loco habetur pro  
breui, ut וו coniunctio quum ponitur pro ו  
ve, ne duo sceuaim concurrant initio: tunc  
enim sceua sequens quiescit, ut ונרממה ונ-  
romemah, & exaltemus, non ונרומה-  
mah, ut infra in 4. par. c. 2. fusiùs dicitur.

## Appendix.

Regula ser-  
uanda ut per  
fectē pronū-  
cietur Sceua

Observandum verò est, ad perfectam  
pronunciationem semipuncti sceua, quum  
post sceua sequitur litera gutturalis, ipsum  
sceua, quorundam sententia, debere pro-  
ferri ferè ad eum modum, quo profertur  
punctum subiectum literæ gutturali, & si  
adsit accentus, qui dicitur gahaia, profe-  
rendum planè eo modo, quo profertur pun-  
ctum literæ gutturalis: dicimus enim וחי  
chi, viuet, non rechi. Idem dicendum est  
de sceua precedente jod sine chiric: vergit  
enim tunc sceua ad sonum chiric, & si ad-

fit



fit gahaja, sonat planè vt chiric, vt בִּיר bi-jad, in manu, non bejad. Quanquam alij probabiliùs fortasse aliter sentiunt, & semper sceua mobile, vt e, pronunciandum esse contendunt.

4. Hæc de Sceua simplici: nūc de <sup>Sceua com-</sup> <sup>posita,</sup> composito, siue de punctis raptis, dicamus. Chateph patach est punctum compositum ex sceua, & patach, hoc modo,  $\text{⋈}$ , & sonat a breuissimum. Chateph segol est pūctum compositum ex sceua & segol, hoc modo  $\text{⋈}$ ; & sonat e breuissimum.

Adnotationes.

1 Utrumque sceua compositum præci- <sup>Pūcta rapta</sup> <sup>quorsum in</sup> <sup>uenta:</sup> pūe literis gutturalibus  $\text{ו ח ה א}$  pro sceua simplici subijcitur: & quidem frequentius chateph patach, quàm chateph segol.

2 Immo verò chateph patach sub aliis quoque literis præter gutturales inuenitur interdum, vt בִּרְבוּ beracu, benedixerunt, גִּלְלוּ ghillalu, reuoluerunt, צָלְלוּ tsalalu, demersi sunt. Exod. 15.



3 Quatuor tamen cause dicuntur, cur etiam Sæva simplex gutturalibus subijci queat. Prima, si præcedat accentus Grammaticus, שלחנו 'schialachnu, misimus. Secunda, si præcedat chiric sub litera seruili, יהיה jihjeh, erit, תחיה tichjeh, vives. Tertia, si sequitur daghes, יחפץ iachpots, volet, נאדר nedar, magnificus. Quarta, si sequatur litera capax solius daghes fortis, sed eo non affecta, מעין manghian, fons, יחסר jechsar, deficiet. Sed hæc facilius usu discuntur.

## CAP. IIII.

## De Daghes, &amp; Raphe.

**S**uper sunt adhuc alia duo puncta, quæ etsi vocalium literarum munere nequaquam funguntur, suo modo tamen pronunciatione non parùm iuuant. Ea sunt דגש Daghes, & רפה Raphe.

Daghes est punctum in medio literæ impressum, cujus officium est vim



vim quandam addere ipsi literæ. Est  
 tamen duplex Daghes, lene, & forte. <sup>Daghes du-</sup>  
 Lene roborat literam: Forte dupli- <sup>plex,</sup>  
 cat. Exemplum lenis בית *beth*, *domus*,  
 non *verh*. Exemplum fortis דִּבֵּר *dib-*  
*ber*, *loquutus est*, non *diber*. Porro Da- <sup>Daghesfor-</sup>  
 ghes forte inueniri potest in omni- <sup>te in quib,</sup>  
 bus literis, exceptis gutturalibus ה א <sup>fit literis.</sup>  
 ח, & ג.

## Appendix.

1 Quamquam etiam aliquando Aleph  
 א, & Resc ר, sed rarissimè, daghes reci-  
 piunt, vide Genes. 43. 23. 1. Esdr. 8, 18. Le-  
 uit. 23. 17. Job 33, 20, & 1. Reg. 1. 6. 1. Reg.  
 10. 24. 4. Reg. 6. 22. Prou. 10. 14. Prou. 15.  
 1. Cant. 5. 2. Psalm. 52. 5. Hierem. 39, 12.  
 Habac. 3. 13. Ezech. 16. 4.

2 Ratio verò cur infigatur daghes forte  
 in literis multiplex est. Primum infigitur <sup>Causæ in-</sup>  
 ad supplendum defectum literæ Nun in <sup>scribēdi Da-</sup>  
 conjugatione Niphingal, in defectiuis pe- <sup>ghes forte</sup>  
 nun, in נָתַן *nathan*, in prepositione וְ *min*. <sup>in literis,</sup>  
 Secundo, ad supplendum defectum literæ  
 gem,



*geminata in verbis duplicatibus y nghayn, & ad supplendum defectum literæ ך in verbis, quæ habent tertiam radicalem ך, & quando in hihpael ך & ם conueniunt. Tertio, ad ostendendum coniugationis grauitatem in Piel, Pual, & Hihpael. Quarto, post ך demonstratiuum, & ך uersiuum, nisi sequatur litera sceuata. Quinto, sed raro solius euphoniae causa.*

Daghes lene in quibus reperitur literis.

2 Daghes lene non reperitur nisi in sex literis, quæ duabus hisce uocibus continentur כֶּפֶת בְּגָד, quia tamen etiam hæ literæ daghes forte habere possunt, ideo ut sciamus, utrum daghes in his literis infixum, sit forte, vel lene, hæc regula notanda est. Initio dictionis nunquam esse potest, nisi daghes lene, & similiter in medio, & fine, post sceua quiescens. Itaque in hac dictione תִּזְכּוֹר *tizcor, recordaberis*, utrumque daghes est lene: in hac uerò דִּבַּרְתָּ *dibbarta, loquutus es*, primum est lene, secundum for

Regula de daghes:



forte, tertium lene.

3 Raphe Hebraicè רפה, id est, lene, est virgula quædam literæ superscripta hoc modo ך, quæ linea significat literam esse molliùs pronuntiandã, quàm si haberet daghes. Itaque literæ כפה כגד cum daghes leni pronuntiantur leniùs, vt latinæ literæ b, g, d, c, p, t. Si verò habeant raphe, כפה כגד pronuntiantur asperiùs, à vt v consonans, à, vt gh, ר, vt dh, ך, vt ch, vt quorundam sententia nihil à litera ך differre pronuntiando videatur, à, vt ph, siue φ Græcorum, ך denique vt θ Græcorum, siue th.

4 In plerisque tamen libris raphe non exprimitur, sed semper subintelligitur, vbi nullum est daghes.

#### Appendix.

Quòd verò ad orthographiam attinet, Quæ sint p̄  
ctorum Da-  
ghes & Ra-  
phe loca. vbi sit ponendum daghes, & vbi raphe, hæc regule seruandæ sunt.

1 In initio dictionis semper est raphe, præ-  
tera



terquam in literis כפת, בנדר כפת, quæ daghes habent, nisi litera præcedens fuerit una ex quiescentibus, quæ sunt אהו, quamquam etiam his præcedentibus quattuor locis habent daghes. Primum si litera quiescens nõ quiescat eo loco, ut שפתו תפתח, ut deinde si habeat accentum distinctiuum, ut לַכֶּנֶה לְכֹכֵב luna, stella. Tum si dictio, quæ incipit ab una ex literis כפת בנדר begad chephath, sit monosyllaba, aut habeat accentum in penultima, ut זבחתה פסח sacrificasti Palcha. Postremò si maccaph conjungit ה dictionis monosyllaba cum dictione incipiente ab una ex literis כפת בנדר, ut מה בצע quæ cupiditas: aut contrà, si dictionem hujusmodi monosyllabam præcedat dictio desinens in ה cum maccaph, ut יצפה בי sperabit in me.

2. In medio & fine dictionis post longam vocalem semper est raphe, nisi notetur accentu: tunc enim daghes esse potest, ut למה cur: ex quo apparet sciurec interdum pro parua vocali haberi, quum admittat post

se



se daghes, *וְחֹכָה*.

3 In medio, & fine, post vocalem breuiem semper est daghes, aut sceua silens, nisi notetur accentu: nam in *שְׁבַת* habitare, illud *ב* propter accentum nō habet daghes, aut nisi sit camets chateph, præsertim deductum ex cholem, *וְקָרְשִׁים*.

4 In medio, & in fine post sceua mobile, & puncta rapta, semper est raphe, præterquam in hac voce *שְׁתֵּי שְׁתֵּים* duo.

5 In medio, & in fine post sceua quiescens semper est raphe, præterquam in literis *כַּפֶּת בְּנֵר* quæ habent daghes lene: exceptis paucissimis, *וְעַבְדֵי מַלְכוּת* regnum, *וְעַבְדֵי* serui, & similibus.

## CAP. V.

De literis quiescentibus, & mappic.



Quattuor literæ, quæ hoc nomine continentur *אָהוּי ehe-* Literæ cur dicantur quiescentes.  
*ui*, quiescentes dicuntur, quia interdum proprio puncto vocali destitutæ, nullum sonum auribus exhibent,



bent, sed in præcedenti puncto quiescunt: cuius rei ratio est quòd, vt supra diximus, iis utebantur olim Hebræi loco vocalium: nunc autem inuenta sunt puncta, quæ earundem vocalium munere commodiùs funguntur. Itaque necessariò literæ istæ, post inuenta puncta, interdum sonant, interdum quiescunt: sonant quando funguntur munere suo, id est consonantium: quiescunt quando fungi deberent munere alieno, id est vocalium.

Explicemus de singulis seorsim.

ק quibus in locis quiescat.

ק quiescit in medio, & in fine post omnes vocales longas, & interdum post segol, & patach, vt קמוץ *juncus*, & קונו & *dominus*.

ה quando quiescit.

ה quiescit solùm in fine post camets, tsere, cholem, longas vocales, & post segol, & patac, breues, vt הה *os*, הה *quis*: post alias vocales longas non facilè reperitur litera ה: tamen, si inuen



inueniretur, sine dubio etiam in illis  
quiesceret.

Exceptio de Mappic.

Est autem obseruandum, interdum ה in  
fine post longam vocalem non quiescere.

¶ Quando in  
fine dictio-  
nis nō quies-  
cit.

Ad quod significandū scribitur tunc pun-

ctum quoddam in medio ejus hoc modo, ה,

vel sub illa, hoc modo, ה: quod quidem pun-

ctum non est daghes, quia non duplicat,

nec roborat literam, sed est מַפְּיִק mappic,

id est eductor, quia educit sonum, dum facit

ut litera sonet, quæ alioquin quiescisset.

Mappic  
quidnam sit

Solet verò mappic potissimum adhiberi

in pronomine affixo generis fæminini, ut

בְּנֵה filius ejus: præterea in nomine Dei

אֱלֹהִים, & in quattuor verbis,

admirari, superbire, amare, splendere.

הַמָּה      בְּנֵה      כְּמָה      נָנֵה

quiescit in medio, & in fine post  
tsere, segol, & chiric: aliàs sonat ut j, quando  
quiescit,

consonans. Porro in fine post ca-

mez, patach, cholem, & sciurec coa-

lescit cum præcedente, ut vocalis in

C diphth



diphthongum, vt אֲדֹנָי adonai, Dominus, trisyllabum: דְּבָרַי devarai, verba mea, similiter trisyllabum: גּוֹי goi monosyllabum, gens בְּנוֹי banui, edificatus, duarum syllabarum. Interdum etiam recipit mappic, vt in dictione מַלְכוּת regna, & ראשית principia.

¶ quando admittit Mappic.

¶ quando quiescit.

¶ quiescit in medio, & in fine sub cholem & in sciurec: aliàs sonat vt v, consonans, & in fine post camets, & patach, tsere, & chiric, coalescit in diphthogum, etiamsi intercedat jod quiescens, vt דְּבָרָיו devarau, verba eius, קַו kau, linea, שָׁלוֹ schaleu, quietus, פִּי piu, os eius.

### Appendix.

Literæ quiescentes sunt necessariae.

¶ Notandum verò est, quiescentem litteram necessariam esse ad longarum vocalium prolationem, & ideo semper eis vel actu, vel potestate adesse: idcirco enim in illa sententia, לֹא תַעֲטֶה לְךָ פֶסֶל non facies tibi sculptile, illud פ non habet daghes lene, quia precedit ה, virtute

cont



contentum in camets dictionis 77.

2 Præter hæc puncta jam explicata, quacumque alia lineolæ, notulæ, apices, quacumque forma, vel situ occurrant, accentus habendi sunt, excepto signo, vel circulo כתיב, id est scriptiois, de quo in capite sequenti, appendice secunda.

## CAPVT VJ

## De Accentibus.

**A**ccētus Hebræis triplex est, Rhetoricus, Grammaticus, Musicus: Rhetoricus retinet syllabam, vel coniungit cum alia, ornatus gratia: Grammaticus attollit syllabam, vt accentus acutus Græcorum, & præterea distinguit orationem, vt apud Latinos puncta & virgulæ: Musicus designat tonum, quo syllaba cani debet.

Accentus  
RhetoricusAccentus  
GrammaticusAccentus  
Musicus.

2 Porro Rhetorici accentus quatuor sunt. Primus dicitur Metheg, id est, frenum, cuius officium est retine-



re syllabam quem afficit, ne lingua, nimis celeriter pronuntiando, hæreat, & scribitur sub litera hoc mo-

**Mazze.** do, ך. Secundus dicitur Mazze, cujus idem est officium, & scribitur supra literam hoc modo. ך

**Gahaja.** Tercius dicitur Gahaja, & est retinaculum solum puncti sceua, quum methagh & mazze aliis punctis adiungantur: scribitur autem sic, ך.

**Maccaph** Quartus dicitur Maccaph, cujus officium est conjungere unam dictionem cum alia, ut instar unius vocis pronuncientur, & scribitur inter duas dictiones hoc modo, ך-לוי col goi, *omnis gens.*

Grammatici  
accentus sunt  
81.

3 Grammatici accentus numerantur triginta & unus, nimirum viginti reges, & undecim ministri, qui omnes acuunt syllabam quam afficiunt, & præterea distinguunt orationem: quamquam, quod attinet ad distinctionem, ex tanto numero, solum quatuor sunt propriè Gram-

mat



matici: reliqui enim magis Musica,  
quàm Grammaticæ deseruiunt.

4 Primus dicitur Soph pasuk siue  
Siluc, cuius officium est acuere syl-  
labam, & distinguere priodos: scri-  
bitur autem sub litera hoc modo, א,  
ita vt figura non distinguatur à Me-  
theg. Facile tamen vnum ab alio in-  
ternosces, si animaduertas è duobus  
accentibus in eadem dictione posi-  
tis, priorem esse Rhetoricum, poste-  
riorem Grammaticum: vel si vnus  
tantum sit, eum necessariò esse Grã-  
maticum: nulla enim est dictio sine  
accentu Grammatico, nisi ea quæ  
per maccaph cum alia jungitur.

5 Secundus est Athnac, qui, præ-  
terquàm quòd syllabam attollit mo-  
re aliorum, distinguit medias perio-  
dos, seu membra orationis, & hoc  
modo sub litera pingitur, א: hunc ta-  
men vsum non semper habet in li-  
bro Iob, Psalterio, & Prouerbiis.

Quatuor p-  
prie sūt ac-  
centus Grã-  
matici.  
Soph pas-  
such.

Nota.

Grãmaticus  
accētusquā  
do abelt à  
dictione.  
Athnach.



6 Tertius est Zakeph caton, qui & syllabam acuit, vt cæteri, & incisa distinguit: scribitur vt Sceua, sed hoc modo supra literam notatur, כּ.

7 Quartus est Reuia, qui minimis distinctionibus seruit, & hoc modo supra literam scribitur in medio, כְּ, vel ad latus dextrum כֹּ, vt differat à puncto cholem. Cæterorum nomina, & figuras, quamuis ij negligi potuissent, hîc breuiter subjiciemus, ne quid vel à curiosis desideretur.

*Accentus Regij.*

לְגַרְמַח	כּ	11	סוּף פֶּסוּק	כּ	1
נָרַשׁ	כְּ	12	אֶתְנַח	כֹּ	2
נָרְשׁוּם	כֹּ	13	זַקַּף קָטוֹן	כְּ	3
יִתִּיב	כֹּ	14	זַקַּף גְּדוֹל	כְּ	4
זֶרְקָא	כְּ	15	רְכִיץ	כֹּ	5
פֹּר גְּדוֹל	כְּ	16	תְּכִיר	כֹּ	6
פֹּר קָטוֹן	כְּ	17	טְרוּחַ	כֹּ	7
קֶרְנֵי פֶרַח	כֹּ	18	סְגוּלָא	כֹּ	8
שְׁלֶשֶׁת	כֹּ	19	פֶּשְׁטָא	כֹּ	9
תְּלוּשָׁא גְדוֹלָח	כֹּ	20	פֶּסֶק	כֹּ	10

*Accen-*



*Accentus ministri.*

6 ב מִירְכָא פְּשׁוּטָה	
7 ב מִירְכָא כְּפֹלָה	1 ב מוֹנַח
8 ב קְרֵמָה	2 ב עֲלוּי
9 ב תְּרֵמָה	3 ב מְכַרְבֵּל
10 ב דְּרֵנָה	4 ב מְהַפֵּךְ
11 ב יִרְחַ בְּן יוֹמוֹ	5 ב מְאִילָה

*Appendix prima.*

*Quod autem ad sedem attinet accentuum, hæc regule tradi possunt. Accentus grammaticus in penultima syllaba collocatur.*

Accētuum  
sedes.

1 Primum quidem in omnibus nominibus, & verbis, quæ habent segol in vltima, vt בְּגֵד beged, vestis קֹדֶשׁ kodesc, sanctitas, סֵפֶר sepher, liber, מוֹת maueth, mors, לֶכֶת lecheth, ambulare: & idem dicendum est de iis, quæ habent patach in vltima loco segol, quando nimirum vltima, vel penultima est ח, vel ע, vt דַּעַת danghath, scientia, פֶּסַח pesach, Pascha. Hæc tamen regula locum non habet, quando vltima thematis est ה: dicimus enim



מֹשֶׁה Mosce, Moses, בֹּנֵה bone, ædificans, nisi forte sequatur dictio monosyllaba, aut millel.

2 Deinde verò in omnibus nominibus, quæ habent camets, vel patach, ante jod mobile, ut מִצְרַיִם mitfraim, Ægyptus, בַּיִת baith, domus: ad quam regulam pertinent omnia dualia.

3 In iis nominibus, quæ desinunt in jod precedente chiric, si punctum penultimum fuerit cholem, vel segol, ut קֹשִׁי kosci, duritia, חֹלִי choli, infirmitas, שְׁבִי scievi, captiuitas.

4 In iis, quæ terminantur in sciurec precedente ה, ut בְּהוּ bohu, vacuitas, רוּחַ rohu, desolatio, פְּקַדָּהוּ pekadah, visitauit eum.

5 In præteriti secunda persona singularis numeri, masculini generis, et prima persona communis generis, utriusque numeri, ut לָמַדְתָּ lamadta, didicisti, לָמַדְתִּי lamadti, didici, לָמַדְנוּ lamadnu, didicimus: nisi forte adsit וָאוּ וּרְסוּמָא: tunc enim



enim aliquādo accentus ponitur in vltima.

6 In prateriti tertia persona plurali, quando propter pausam vertitur sceua in punctum longum, vt למדו lamadu, didicerunt, pro למדו lamedu, חפצו chaphetsu, voluerūt, pro חפצו chaphetsu. יכלו jacolu, potuerunt, pro יכלו jacelu. Idem dicendum est de tertia singulari fœminini generis, vt למדה lameda, didicit, pro למדה lameda.

7 In prateriti tertia plurali, & tertia singulari fœminini generis, verborum quiescentium, vel duplicantium Nghajin, vt בנו banu, intellexerunt, בנה bana, intellexit, סבו sabbu, circuiuerunt, סבה sabba, circuiuit.

8 In tertia prateriti, quando sequitur dictio monosyllaba, vel alia habens accentum in prima syllaba, vt בנה עיר bana nghir, ædificauit ciuitatem, קרא לילה kara lajela, vocauit noctem. Idem seruatur in participiis verborum quiescentium lamed he, vt בנה עיר bone nghir,

C 5 ædific



ædificans ciuitatem.

9 In secunda plurali generis fœminini imperatiui, & secunda ac tertia plurali generis fœminini futuri, vt למֹדְנָה lemodna, discite, תִּלְמֹדְנָה tilmodna, discetis, vel discent.

10 In cōiugatione Hiphil, in tertia plurali, & tertia singulari fœminini generis, vt הפְּקִידוּ hiphkidu, præfecerunt, הפְּקִידָה hiphkida, præfecit.

In reliquis omnibus tum nominibus, tum verbis accentus grammaticus collocatur in vltima. Porrò vocabulum huiusmodi quod habeat accentum in vltima, vbi ferè sepius reperitur, vocari solet à Grammaticis *Milra*: quod autem in penultima, dicitur *Millel*. Nulla tamen est vox, quæ grammatico siue acuto accentu careat, vt supra dictum est, nisi quæ per *Maccaph* cum sequenti voce coniungitur.

### Appendix secunda.

De Circulo o,

Circulus hic o vocabulis interdum imposit



positus, aliam diuersam lectionem indicat. Quæ quidem lectio in plerisque Bibliorum exemplaribus in margine adscribitur, cum subjecta litera ק, id est קרי keri, lectio, nam ita vox illa ad marginem appellatur. Quæ autem est in ipso contextu cum hoc circulo ס, vocatur כתיב cethiv, scriptio, quòd scilicet ita ibi scripta quidem sit ea vox, non tamen ita legenda. Verum tamen keri, hoc est vox in margine apposita, pronuncianda iis punctis, quæ puncta habet cethiv, hoc est vox textus. Exempli gratia, Gen. 24. ver. 16, cethiv in textu est והנער והנערה vehannanghara: in margine verò keri והנערה והנערה vehannanghara. Ergo ad hoc ex illo cethiv transferenda sunt puncta, ut legatur והנערה והנערה vehannanghara, & puella. Hæc autem lectionum varietas adnotata est à Rabbiniis in מסרה mesara, vel מסרה masoreth. Ita enim ab ipsis huiusmodi Observationum libri dicuntur.

Appendix



## Appendix tertia.

*De usu accentuum extra Biblia.*

*Multiplices illæ accentuum figurae in sacris libris duntaxat reperiuntur, sine quibus, praesertim distinguendis, nullam scripturam Hebraei recipiendam putant: tamen si rationem collocationis, aut ordinis, quem in illis cernimus, se propter peccata ignorare fateantur.*

*Ceterum in aliis Hebraeorum scriptis, epistolis, libris, qui hisce characteribus proprie Hebraicis constant (sive à Christianis, sive à Iudæis edantur) unum ex his quatuor subiectis modis ferè observari videmus.*

*Primus modus*

*Nuda tantum consonantium figurae ponuntur: praetermissisq; omnino non tantum accentibus omnibus, sed etiam punctis sive vocalibus: additis duntaxat duobus crassioribus punctis ad periodam, sive comprehensionem.*

אֵל רַחוּם הַחַמִּידֵנִי בַחֶמֶד אֲשֶׁר יֵשֶׁר



בעיניך כחכמה דרוש אמת ידוע נתם מלות  
לתהלה ולכבוד שמך:

*El rachum hachamideni bachamad  
eth ascier jasciar benghenecha bechochma  
darosc beemeth jadoang betom milloth  
lathehilla ulcavod sciemecha.*

Concede mihi, misericors Deus,  
quæ tibi placita sunt ardentè con-  
cupiscere, prudenter inuestigare, ve-  
raciter agnoscere, perfectè adimple-  
re, ad laudem & gloriam nominis  
tui.

*Porro puncta illa crassiora sæpè etiam  
omittuntur.*

### Secundus modus.

*Retinentur omnia puncta vocalia: in-  
terdum etiam seruilia, vt daghes, & in  
ש, &c. omisus tamen omnibus omnino ac-  
centibus, præter illa duo puncta in extrema  
periodo, hoc modo:*

שְׁלֹשָׁה פְּנִים בְּשֵׁלוֹשׁ הַקְּדוֹשׁ אֵב בְּנִוְרוֹת  
הַקְּדוֹשׁ וְאֱלֹהִים אֶחָד:

*Scieloscia panim bescialusc hakqadosc*



av ben veruach hakkodesc veloim echad.

Tres personæ sunt in sancta Trinitate, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sed Deus vnus.

*Tertius modus.*

*Usurpantur omnia puncta vocalia, seruilia, &c. & in singulis dictionibus accentus grammaticus in sua syllaba, quam ex regulis sibi vindicat, notatur perpendiculari lineola.*

שְׁלוֹם לְךָ מַלְכָּה אֵם חֶסֶד חַיִּים מְתוּק

וְחֻקֵּינוּ שְׁלוֹם אֱלֹהֵינוּ

Scialom lac malca, em, chesed, chajim, mathok, vaicvathenu, scialom elaic.

Salve regina, mater, misericordiæ, vita, dulcedo, & spes nostra salve.

*Quartus modus.*

*Similis tertio, nisi quòd illam lineolam perpendiculararem non vbique seruet: sed suis in locis, ad orationem distinguendam soph pasuk, atnach, zakeph caton: præterea metheg rhetoricum adhibeat, & mac-caph.*



נפשוֹת הקדושים שמחות בשמים אשר  
 רדפו את עקבי משיח וכר יצקו דמם באהבתו  
 ועלו עִם משיח בלוי סוף:

*Nephascioth hakkedoscim sciemechoth  
 basciamaim ascier radephu eth nghikve  
 masciach. vechi jatsku daman beahava-  
 tho, lachen janghlezu nhim masciach bel  
 soph.*

Gaudent in cælis animæ Sancto-  
 rum, qui Christi vestigia sunt sequu-  
 ti: & quia pro ejus amore sanguinem  
 suum fuderunt, ideo cum Christo  
 exultant sine fine.

*Ceteri modi ad hos facile reuocabun-  
 tur. Porro ex his quatuor, quo quisque est  
 ordine superior, eo etiam lectionem diffici-  
 liorem reddit. Quare postremus potissi-  
 mum, aut certè tertius videtur vsurpan-  
 dus, præsertim si scribatur ijs, qui  
 non sint hujus lingue  
 peritissimi.*

PARS





PARS SECVNDA,  
QVÆ EST DE

NOMINE.



CAPVT I.

*De iis, quæ nomini generaliter accidunt.*



Xplicuimus ea, quæ pertinent ad rationem legendi, & scribendi verba Hebraica. Nunc de partibus orationis, quæ tres sunt apud Hebræos: Nomen *שם* *scem*, cum quo Pronomen conjungunt: Verbum *למד* *pongal*, cui etiam Participium annectunt: & dictio *מלל* *milla*, quæ Præpositiones, Coniunctiones, Aduerbia, & Interiectiones complectitur suo ordine differemus.

i Ac primùm de Nomine in vniuersum dicendum est: deinde de singulis



gulis nominum formis, siue specie-<sup>Nomini ac-</sup>  
 bus. Nomini in vniuersum accidunt<sup>cidunt qua-</sup>  
 quatuor, genus, numerus, casus, & re-<sup>tuor.</sup>  
 gimen genitiui. Genera in Hebraicis<sup>Genera tria.</sup>  
 nominibus tria sunt, masculinum,  
 fœmininum, & commune. Neutro  
 carent Hebræi, sed pro eo fœmini-  
 num vsurpant, vt B. Hieronymus an-  
 notauit in Commentario ad finem  
 7. cap. Ecclesiastæ: quod etiam interdum  
 substantiuè videtur vsurpari,  
 זהו *zoth*, hoc, istud, pronomen fœmi-  
 ninum, טובה *tova*, bonum, & bonitas.

2 Masculina terminantur quouis<sup>Masculino-</sup>  
 modo, præterquam in ה, præcedente<sup>rum termi.</sup>  
 camets, vel in ת, præcedente segol,  
 chiriç, vel sciurec, vt דבר *davar*, verbū,  
 איש *isc*, vir. Excipiuntur numeri cardina-  
 les, de quibus suo loco.

3 Fœminina terminantur in ה, præ-<sup>Fœminino-</sup>  
 cedente camets, & accentu in vlti-<sup>rum termi,</sup>  
 ma, vt אישה *iscia*, mulier, vel in ת, præ-  
 cedente segol, & accentu in penulti-

D ma,



ma, vt קֶשֶׁת *kescieth*, arcus, vel præcedēte chitic, aut sciurec, & accentu in vltima, vt נִפְרִיחַ *gophrith*, sulphur, מַלְכוּת *malcuth*, regnum.

Exceptio.

*Sunt tamen præter hæc nonnulla irregularia, quæ sunt fæminina, & tamen non terminantur altero horum modorum, vt רוּחַ *ruach*, ventus, אֶבֶן *even*, lapis: præterea omnia nomina urbium, & regionum, necnon membra, quæ natura sunt gemina, vt עַיִן *nghain*, oculus, אוֹז *ozen*, auris, רֶגֶל *regel*, pes, יָד *manus*, & cætera, quocumque terminentur modo, fæminina sunt.*

4 Communia terminantur quolibet modo, more masculinorum, & ferè sunt huius generis nomina animalium, vt בָּקָר *bakar*, bos, חַזִּיר *chazir*, sus, &c.

5 Numeri nominum Hebraicorū sunt tres, singularis, pluralis, dualis. Singularis terminatur variis modis,

vt



vt jam diximus. Pluralis in masculi- Modus for-  
 nis fit à singulari addito ים, vt à דָּבָר mandi plu-  
*davar*, fit דְּבָרִים *devarim*. In foemini- ralem.  
 nis, quæ desinunt in ה, mutatur ipsum  
 ה cum puncto camets in וּת, vt à טוֹבָה  
*tova, bona*, fit טוֹבוֹת *tovoth*. In iis, quæ de-  
 sinunt in ה præcedente segol, addi-  
 tur וּת, vt à קֶשֶׁת *kescieth*, *arcus*, fit קֶשֶׁתוֹת  
*kesciathoth*. In iis quæ desinunt in ה  
 præcedente chiric aut sciurec, muta-  
 tur vltima syllaba in וּת, vt à גֹּפְרִית *go-*  
*phrit, sulphur*, fit גֹּפְרִיּוֹת *gophrijot*, à מַלְכוּת  
*malcuth, regnum*, fit מַלְכוּתוֹת *malcijoth*.

## Appendix.

Observandum autem est interdum no- Nota:  
 mina, quæ in singulari habent termina-  
 tionem masculinam, in plurali habere fæ-  
 mininam, & contrà, vt אָב *av*, pater, אֲבוֹת  
*avot*, patres, יוֹנָה *jona*, columba, יוֹנִים  
*jonim*, columbæ.

4 Dualis numerus pro utroq; ge-  
 nere non differt à plurali, nisi quòd Dualis quòd  
 penultima litera in plurali est jod modo diffe-  
rat à plurali

D & quiesce



quiescens in chirie, vt אלפים *alaphim*,  
*multa millia*: in duali autem est jod  
 mobile sub se habēs chirie, præcedē-  
 te patach, vt אלפים *alaphim*, *duo millia*.  
 Sortiūtur autem dualem numerum  
 ea solū nomina, quæ naturā sunt  
 geminata, vt עינים *nghenajim*, *oculi*,  
 אזנים *oznajim*, *aures* & horum similia.

## Appendix.

*Porro sunt quedam nomina, quæ so-*  
*lum habent numerum singularem, vt צאן*  
*tsan, pecus, וזהב zahav, aurum: qua-*  
*dam quæ solum habent pluralem, חיים*  
*chajim, vitæ, בתולים bethulim, virgi-*  
*nes, נעורים nenghurim, pueritiæ: qua-*  
*dam quæ solum habent dualem, מימים*  
*maim, aquæ, שמיים sciamaim, cæli,*  
*רחמים rechaim, molæ.*

*Casus Hebraei nullos habēt, sed*  
*eos tamen interdum per articulos*  
*designant, qui sunt hi. Genitiuus ה*  
*ha, vel של sciel. Datiuus ל le. Accusati-*  
*uus את eth. Vocatiuus ה ha. Ablatiuus*

Nomina  
 quedā  
 tantū  
 nū-  
 meri.

Nomina  
 Hebraea  
 casus  
 nō  
 habent.



מן. Nominatiuus articulo caret: interdum tamen recipit etiam ה *ha* demonstratiuum. Exempli gratia, דָּבָר *davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, siue דָּבָר שֶׁל *sciel davar*, verbi, לְדָבָר *ledavar*, verbo, אֶת־דָּבָר *eth davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, ô verbum, מִדָּבָר *middavar*, à verbo.

#### Appendix prima.

Observandum autem est, nullum horum esse purum articulum: siquidem ה, est etiam aduerbium vocandi: ל, אֶת, מִן, & שֶׁל sunt prepositiones, ut infra docebimus: שֶׁל ferè non est in usu in diuinis literis, sed solum apud Rabbinos.

#### Appendix secunda.

Observandum est etiam ה, non solum genitiuo, sed etiam ceteris omnibus casibus jungi posse: pari ratione ל, non solum datiuo, sed etiam genitiuo, & accusatiuo interdum seruire: denique אֶת, non solum accusatiuum, sed etiam nominatiuum, datiuum, & ablatiuum aliquando designare.

D 3 Vide



*Vide plura in fine Grammaticæ, ubi de dictionibus indeclinabilibus agitur.*

5 Nomen absolutum vocant Hebræi, quando nullus consequitur genitiuus, siue sit illud nomen solum, vt דָּבָר *davar*, *verbum*, siue cum alia voce conjunctum, vt דָּבָר רָאוּ *davar rau*, *verbum viderunt*, דָּבָר אָבָד *davar avad*, *verbum perijt*. Nomen verò dicitur esse in regimine, quum post se genitiuum regit, vt דָּבָר נָבִיא *davar navi*, *verbum propheta*, דִּבְרֵי נְבִיאִים *divre neviim*, *verba prophetarum*. Hic דָּבָר *davar*, & דִּבְרֵי *divre*, sunt in regimine, adeoq; regunt: נָבִיא *navi* autem, & נְבִיאִים *neviim*, genitiui sunt, quamuis articulo careant.

6 Regimen igitur genitiui in masculinis numeri singularis, non mutat ferè nisi puncta longa in brevia, vt שָׂר *sar*, *princeps*, in regimine אֶרֶץ *sar erets*, *princeps terra*. In numero autem plurali aufert literam vltimam,

&



& mutat chirc in tsere, vt שָׂרִים *sa-*  
*rim, principes*, שָׂרֵי אֶרֶץ *sare erets, princi-*  
*pes terra.* In duali aufert similiter vl-  
 timam literam, & chirc: & mutat pa-  
 tach in tsere, vt עֵינַיִם *nghenajim, oculi,*  
 in regimine עֵינֵי יוֹנִים *nghene jonim, ocu-*  
*li columbarum.* At in nominibus fœ-  
 mininis, quæ terminantur in ה præ-  
 cedente camets, mutatur ה in ח, & ca-  
 mets in patach, vt מַלְכָּה *Malca, Regi-*  
*na*, מַלְכַּת מִצְרַיִם *Malcath Misraim, Re-*  
*gina Aegypti*: quæ terminantur in ח,  
 nihil mutant, & similiter in plurali  
 fœminina omnia nihil mutant.

## CAP. II.

*De variis nominum formis, & de  
 gradibus comparationis.*

**N**omina apud Hebræos, vt  
 etiam apud alias gentes, alia  
 sunt propria, alia appellati-  
 ua, in quibus nihil aliud notandum  
 occurrit, quàm quod propria nomi-



na carent numero multitudinis, regimine genitivi, ה demonstratio, & pronomine affixo, de quo infra c. 4.

2 Item alia substantiua, alia adiectiua sunt, quæ hoc solùm in hac lingua peculiare habent, quòd ab Hebræis dicitur nomen תּוֹאֵר *toar*, id est Adiectiuũ. formale, siue adiectiuum omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ ה, ut מֶלֶךְ *Melec, Rex*, מַלְכָּה *Malca, Regina*, טוֹב *toy, bonus*, טוֹבָה *toya, bona*: itaque multa vocant ipsi adiectiua, quæ nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in י recipere videntur interdum etiam ה, ut à masculino עִבְרִי *nghivri, Hebræus*, עִבְרִיָּה *nghivriya, Hebræa* & עִבְרִית *nghivrit, Hebræa*. Quamquam in ה ferè aduerbialiter vsurpatur, ut יהודית *Iehudith, Iudaicè*, atque alia id genus.

3 Comparatiuis & Superlatiuis carēt Hebræi. Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circūloquuntur per duas

par-



particulas מן *min* & מאד *meod*, hoc modo מין טובים דודך *tovim dodecha mijain*, i. *boni amores tui prae vino*, Cant. i. quod nos diceremus, *meliores vino amores tui*. מאד ונהיה טוב סאד *vehinne tov meod*. id est, & *ecce bonum valde*. Gen. i. quod nos diceremus, & *ecce erat optimum*. Interdum etiam exprimunt comparativum particula יותר *jother*, *magis*, vt חזק *chazak*, *fortis*, יותר חזק *jother chazak*, *magis fortis*. Frequentius tamen littera מ, quæ propriè significat à, vel ex, & ablativo inseruit, vt supra dictum est.

Superlativus quoque, geminato positivo nonnunquam significatur, vt רע רע *rangh rangh*, *malus malus*, hoc est *peffimus*.

4 Sunt alia nomina primitiva, alia derivativa. Primitiva dicuntur, quæ non derivantur aliunde, sed ex ipsis derivantur alia: talia sunt quæ ipsam radicem continent: vocatur autem

D 5 radix



radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario majusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationem deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiuæ dicuntur, quòd à primitiua deriuentur, vt דָּגֵל *deghele*, id est, *vexillum*, nomen est primitiuum: inde enim fit דָּגַל *daghal*, id est *erigere vexillum*, דָּגוּל *dagul*, id est, *insignis*, siue *praclarus*, נִדְגָלוֹת *nidgalot*, id est, *castracum vexillis*.

§ Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habent, siue illa primitiua sint, vt אוֹזֵן *ozen*, *auris*: siue deriuatiua, vt, דָּבָר *davar*, *verbum*, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt קֶטוֹרֶת *ketoreth*, *incensum*, תִּפְאָרֶת *thiphereth*, *decor*.

Imperfecta sunt, quæ vel vnã ra-  
dic



dicalem supprimunt, מטע *mattangh*,  
*planta*, à נטע *natangh*, *plantare*: vel duas,  
 vt מרת *marrath*, *donū*, à נתן *natan*, *dare*.

6 Alia denique simplicis, alia com-  
 positæ figuræ. Ex compositis quam-  
 plurima sunt propria, vt אבשלום *Av-*  
*scialom*, *Absalom*, ex אב *pater*, & שלום  
*scialom*, *pax*, עמנואל *Nghimmanuel*, *Em-*  
*manuel*, ex עמנו *nghimmanu*, *nobiscum*, &  
 אל *el*, *Deus*.

Appellatiua cōposita pauca sunt,  
 vt צלמות *tsalmaveth*, *umbra mortis*, צל  
*tsel*, *umbra*, & מות *maveth*, *mors*, חלכאים  
*chelcaim*, *turba*, vel *exercitus pauperum*,  
 seu *afflictorum*, ex חיל *chail*, *exercitus*, &  
 inusitato כאים *caim*, à verbo כא *caa*,  
*dolere*.

#### Appendix.

Deriuatiua, quæ descendunt à radice,  
 siue primaria illa dictione, possunt fieri  
 quatuor modis. Primùm per additionem.  
 Secundò per detractionem. Tertiò per v-  
 trumque simul. Quartò, sine additione, vel de-



detractio, per solam mutationem pun-  
 ctorum. De singulis modis seorsum, & or-  
 dine explicemus. Per additionem forman-  
 tur nomina derivatiua, quum ad radicem  
 additur vna ex his literis, הַמְּנִי hee-  
 manti, quæ nomina præterea dicuntur  
 Heemantica. Et quidem הַ format nomi-  
 na, quando additur in fine, si tamen accen-  
 tus ponatur in penultima, ut לַיְלָה laila,  
 nox. Si enim accentus ponatur in vltima,  
 tunc litera הַ non est formatiua nominis,  
 sed signum generis fæminini, ut צְדָקָה tse-  
 daka, etiam in imperfectis nominibus, ut  
 הַצְלָה hatsala, defensio, à radice נָצַל na-  
 sal, euasit. Addunt quidam הַ, formati-  
 uum interdum præponi, ut in voce הַשְׁמָעוּת  
 hascmanghuth, auditus, sed fortasse  
 falluntur: illud enim הַ, demonstratiuum  
 esse videtur. Vide infra par. 4. cap. 2. de li-  
 teris seru. litera הַ. Potest etiam esse para-  
 gogicum in fine, ut infra dicitur par. 3. ca. 7.  
 אַ, format nomina quando præponitur,  
 & sub se habet patach, aut segol, ut אַצְבַּע  
 etsb



etsbangh, digitus, אשמורה asmura, custodia. *Vix in Hebraica lingua dictionem claudit,* חגגא chogga, pavor, Esa. 19. *In Chaldaica sepiissime,* כופא Cepha. Petrus, מלכא Malca, Rex, עבדא nghavda, servus.

מ praenonitur, & sub se chiric, aut patach, aut segol requirit, מימור Mizmor, Psalmus, מאכל maachol, cibus, מרכב mercav, ephippium, stratum: *interdum, sed raro, postponitur, ut* שלשום scilscion, nudius tertius.

נ praenonitur, quum format nomina propria, מימור Nimrod, נפתלי Naphthali: *postponitur autem quum format cetera, & interdum est simul nota diminutionis, ut* שבתון sciabbathon, sabbatulum, אישון isciun, parvus vir. *Sic autem dicitur pupilla.*

ח praenonitur interdum, & sub se habet chiric, aut patach, מימור thidhar, cedrus, תלמיד talmid, discipulus: *sepius postponitur, גופרית gophrith, sulphur,*

phur,



phur, מלכות malcuth, regnum: *inter-*  
*dum preponitur, & postponitur, ut תפארתה*  
 thiphereth, gloria: *interdum etiam ha-*  
*bet sceua, ut תהלה theilla, laus.*

*sape preponitur quum format nomi-*  
*na propria, ut יעקוב Ianghakov, iacob,*  
*יצחק Iitshak, Isaac: & hinc apparet no-*  
*men illud יהוה Iehova, esse proprium no-*  
*men Dei: raro enim appellatiuis prepo-*  
*nitur, ut ילקוט jalkut, pera, sacculus,*  
*ינשוף jansciuph, vlula, יצהר itsear, o-*  
*leum. Postponitur autem potissimum, quum*  
*format nomina gentilia, vel patronymica,*  
*vel numeralia ordinalia, ut עברי Ng-*  
*hivri, Hebræus, יוני Ievani, Græcus, רומי*  
*Romji, Romanus, איטלקי Italki, Ita-*  
*lus, (Rabbinorū vox à Latinis desumpta,)*  
*אשכנזי Sepharadi, Hispanus, אשכנזי*  
*Asccenazi, Germanus, צרפתי Tzarpa-*  
*ti, Gallus. Sic משיחי Mescichi, Chri-*  
*stianus, משיח Masciach, Christus:*  
*quamquam à Iudæis Christum Dominum*  
*perfidè negantibus, Christus fere appella-*  
*tur*



tur נוצרי Notseri, Nazareus, à ciuitate Galileæ נצרת Natserath : שני sciens, secundus, שלישי scilicet, tertius.

Per detractionem formantur nomina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, וט שׁוּא si, sublimitas, à verbo נשא nasa, leuare, & צא tse, sordes, à verbo יצא jatsa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est וau, וט גּוּר gher, peregrinus, à גּוּר ghur, peregrinari, צר tsar, hostis, à צור tsur, obsidere. Item ab illis, quarum tertia est ה, וט בּוּן ben, filius, à בּוּנָה bana, ædificare, אב av, pater, אבָה ава, voluit: denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, וט חֶץ chers, sagitta, à חָצֵץ chatrats, sagittare, ויז nghoz, fortitudo, à ויז nghazaz, fortificare.

Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ deriuantur à radicibus proxime notatis, & simul asciscunt vnā ex literis heemanticis, id est ex illis sex האמנתי heemanti. Quæ enim

nim



nim fiunt à radice, cuius prima litera est nun, asciscunt plerumque mem in principio cum patach, ut מטט mattangh, plantatio, à verbo נתט natangh, plantare: & quæ fiunt à radice, cuius prima litera est jod, asciscunt mem, vel tau in principio cum cholem, ut מושב mosciav, cathedra, à verbo ישב jalsciav, sedere, תודה toda. confessio, à תדה jada, confiteri.

Quæ fiunt à radice, cuius secunda litera est vau, asciscunt mem in principio cum camets, ut מוקמ makom, locus, à verbo קום kum surgere: asciscunt etiam & alias literas, ut tau initio vel in fine: ת & י, in fine: sed hæc omnia usus melius docebit.

Quæ fiunt à radice, cuius tertia est he, asciscunt ferè mem in capite cum patach, aut chiric, ut מראה maree, visio, à ראה raa, videre, מיקנה mikne, possessio. à קנה kana, possidere.

Quæ denique fiunt à radice, cuius secunda, & tertia sunt similes, asciscunt ini-  
tio



tio mem cum camets, aut tsere, ut מסך  
 masac, aulæum, א סכך sacac, tegere,  
 סכך mesev, circuitus, א סבכ sayav, cir-  
 cuire.

Per solam mutationem pūctorum, quæ  
 deriuantur nomina à suis radicibus, facil-  
 lima sunt, ut מלך Melec, Rex, א מלך ma-  
 lac, regnare, דרך derec, via, א דרך da-  
 rac, tendere: siquidem æquè citò repe-  
 riuntur, atque ipsæ radices.

## CAP. III.

*De nominibus numeralibus.*

**O**mina numeralia cardina-  
 lia, tria quædam apud He-  
 bræos habent propria: V-  
 num, quòd masculina à tribus ad  
 decem habent terminationem fœ-  
 mininorum, & cōtrà fœminina ma-  
 sculinorum, paucis exceptis. Alte-  
 rum, quòd nomina ista numeralia  
 numeri singularis junguntur substā-  
 tiuis numeri pluralis, & cōtrà: dici-  
 E mus



mus enim חמש שנים *chamesc scianim*,  
*quinque anni*, חמשים שנה *chamiscim scia-*  
*na, quinquaginta annus*. Tertiū, quod  
 numeri minores praponuntur ma-  
 joribus, in compositione præcipuè,  
 vt perspicuū est ex illis verbis Gen.  
 5. Et vixit Seth postquam genuit E-  
 nos שבע שנים ושמונה מאות שנה *scie-*  
*vangh scianim vsciemone meoth sciana,*  
*septem annos & octingentos annos*. Por-  
 rō, ad maiorem commoditatem stu-  
 diosorum, tabulam omnium nume-  
 rorum subjiciemus.

*Numeri cardinales.*

Generis <sup>Regimini</sup> ~~maientini~~ <sup>masculini</sup> ~~masculini~~  
 Regim. Absolut. Regim. Absolut.

אחת אחת אחר אחד *Unus*

שתי שתי שתי שני *Duo*

שלוש שלוש שלושת שלוש *Tres*

ארבע ארבעת ארבעת ארבע *Quatuor*

חמש חמשת חמשת חמש *Quinque*

שש שש ששת שש *Sex*

שבע שבעת שבעת שבע *Septem*







*Quinquaginta. Quadraginta. Triginta. Viginti.*

עשרים שלשים ארבעים חמשים  
*Nonaginta. Octoginta. Septuaginta. Sexaginta.*

ששים שבעים שמונים תשעים  
*Mille. Pluries centum. Bi centum. Centum.*

מאה מאתים מאות אלף  
*Decem millia. Pluries mille. Bi mille.*

אלפים אלפים רבבה רבוא  
*Pluries decem millia. Bis decem millia.*

רבותים רבנות vel רבנות:

### Numerus ordinalis.

Generis foeminini

*Secunda. Prima.*

ראשונה שנית

*Quarta. Tertia.*

שלושית רביעית

*Sexta. Quinta.*

חמשית ששית

*Octava. Septima.*

שביעית שמינית

*Decima. Nona.*

תשיעית עשירית:

Generis masculini

*Secundus. Primus.*

ראשון שני

*Quartus. Tertius.*

שלישי רביעי

*Sextus. Quintus.*

חמשי ששי

*Octavus. Septimus.*

שביעי שמיני

*Decimus. Nonus.*

תשיעי עשירי

Deinceps vtuntur Hebraei solo numero cardinali.



CAP. IIII.

De Pronomine.



Quatuor sunt Hebræis Pronomina, Primitivum, Derivatium, seu Possessivum, Demonstrativum, & Relativum. Pronomina Hebr. quatuor.

Inflexio Pronominis Primitivi singularis.

Nomi. sing.	Genitivus.	Dativus.	Accusativus.	Ablativus.
ego com. gen.	mei com. gen.	mihî com. ge.	me com. gen.	à me com. g.
אני	שלו	לי	אותי	ממני
tu masc. gen.	tui masc. gen.	tibi masc. gen.	te masc. gen.	à te masc. ge.
אתה	שלך	לך	אותך	ממך
tu fem. gen.	tui fem. gen.	tibi fem. gen.	te fem. gen.	à te fem. ge.
את	שלך	לך	אותך	ממך
ille masc. gen.	illius masc. ge.	illi masc. gen.	illum masc. g.	ab illo m. ge.
הוא	שלו	לו	אותו	ממנו
illa fem. gen.	illius fem. g.	illi fem. gen.	illam fem. g.	ab illa fem. g.
היא	שלָהּ	לָהּ	אותָהּ	ממנָהּ

E 3 Inst



*Inflexio Pronominis Primitiui  
pluralis.*

Nomin. plur.	Genitiuus.	Datiuus.	Accusatiuus.	Ablatiuus.
<i>nos com. gen.</i>	<i>nostrum com. gen.</i>	<i>nobis com. ge.</i>	<i>nos com. gen.</i>	<i>à nobis com. gen.</i>
אֲנַחְנוּ	שֵׁלֵנוּ	לָנוּ	אֹתָנוּ	מִמֶּנּוּ
<i>vos mascul. gen.</i>	<i>vestrum mas. gen.</i>	<i>vobis mascul. gen.</i>	<i>vos mascul. gen.</i>	<i>à vobis masc. gen.</i>
אַתֶּם	שֵׁלְכֶם	לָכֶם	אֹתְכֶם	מִמְכֶם
<i>vos fam. gen.</i>	<i>vestrum fam. gen.</i>	<i>vobis famin. gen.</i>	<i>vos fam. gen.</i>	<i>à vobis fam. gen.</i>
אַתֶּן	שֵׁלְכֶן	לָכֶן	אֹתְכֶן	מִמְכֶן
<i>illi masc. gen.</i>	<i>illorum masc. ge.</i>	<i>illis masc. gen.</i>	<i>illos masc. gen.</i>	<i>ab illis m. ge.</i>
הֵם	שֵׁלֵהֶם	לֵהֶם	אֹתָם	מֵהֶם
<i>ille fam. gen.</i>	<i>illarum fam. gen.</i>	<i>illis fam. gen.</i>	<i>illas fam. ge.</i>	<i>ab illis fam. gen.</i>
הֵן	שֵׁלֵהֶן	לֵהֶן	אֹתָן	מֵהֶן

2 Est autem hoc loco obseruandum, Pronomen ipsum integrum esse illud, quod habetur in nominatiuo, quo etiam vtimur pro vocatiuo. Pro casibus reliquis fit quædam compositio ex articulis, & vltimis literis Pronominis, vt ex præmissa tabella



bella intelligi potest.

3 Iam verò Pronomen Possessiuū Pronomen  
possessiuum. fit ex vltimis literis Pronominis Primitiui, adjunctis cuicunq; nomini, eo modo quo ad junguntur, articulis: quæ propterea à Grammaticis dicuntur affixa הכניני *haccinnuim*. In quibus quoque, vt in primitiuis, prima persona semper est communis.

Appendix.

1 Quamquam casus huiusmodi, qui per *v* formantur, genitiui propriè non videntur, sed periphraſes ad possessionem significandam: quæ tamen per affixa, seu possessiva Pronomina, de quibus in sequenti tabella, frequentius exprimuntur. Nam ידי *yadi*, dicimus potiùs, manus mea, quàm ידי י *yad scielli*, manus quæ mihi.

2 Vocatiuus in Pronominibus primæ & tertiæ personæ non reperitur, in secunda semper est idem ac nominatiuus.

3 Usurpantur interdum quidam huius pronominis primitiui casus alijs literis, pñ-



Etisve insigniti. Nam in prima persona le-  
 gimus quoque אני אני, & אנכי anochi, e-  
 go. Posterius modò מילא, modò מילל.  
 Item in ablatiuo מני מני, & מני min  
 ni, à me. In plurali נחנו nachnu, nos,  
 pro quo אנו אנו, quibusdam non placet.  
 In secūda persona masculina אתה אתה, vel  
 אתה atha, tu. Utrumque מילל. In datiuo,  
 qui habet soph pasuc, dicimus לך lac, at-  
 que ita differt à fœminino. Prætere a reci-  
 pit לכה leca, tibi, ut ejusdem accusati-  
 uus אותה otheca, te, pro quo interdum  
 אותה othac. In ablatiuo plurali מכם  
 miccem. In fœminino מכן miccen, à  
 vobis. In nominatiuo plurali generis fœ-  
 minini ejusdem personæ, אתנה attena,  
 vos, & in datiuo לכנה lachena, pro  
 לכן lachen, vobis. In tertia personæ ablati-  
 uo masculino inuenitur etiam מנהו min-  
 nehu, & מנהו minhu, ab eo. In plurali  
 המה hemma, illi, & הנה henna, illæ.  
 In datiuo generis masculini למו lamo, &  
 להנה lahenna, illis. In ablatiuo item ma-  
 scul



sculino מהמה mehemma, & faeminino מהנה mehenna, ab illis.

Paradigma Masculinum Pronominis Possessivi.

Prima pers. comm. generis.	Secunda pers. sona mas. generis.	Secunda pers. sona faeminini gen.	Tertia pers. na masc. generis.	Tertia pers. na faeminini generis.
verbum meum.	verbum tuum.	verbum tuum.	verbum eius.	verbum eius.
דברו	דברך	דברך	דברו	דברה
verbum nostrum.	verbum vestrum.	verbum vestrum.	verbum eorum.	verbum earum.
דברנו	דברכם	דברכן	דברם	דברן
verba mea.	verba tua.	verba tua.	verba eius.	verba eius.
דברו	דברוך	דברוך	דבריו	דבריה
verba nostra.	verba vestra.	verba vestra.	verba eorum.	verba earum.
דברינו	דבריכם	דבריכן	דבריהם	דבריהן

Paradigma Faemininum Pronominis Possessivi singulare תורה lex.

Prima pers. comm. gen.	Secunda pers. mas. gen.	Secunda pers. faem. gen.	Tertia pers. mas. gen.	Tertia pers. faem. gen.
lex mea.	lex tua.	lex tua.	lex eius.	lex eius.
תורתו	תורתך	תורתך	תורתו	תורתה
lex nostra.	lex vestra.	lex vestra.	lex eorum.	lex earum.
תורתנו	תורתכם	תורתכן	תורתם	תורתן

F 5 Plur



## Plurale תורות leges.

Primâ personâ commun. generis.	Secunda personâ mas. generis.	Secunda personâ fœminini gen.	Tertia personâ mas. generis.	Tertia personâ fœminini generis.
leges mea.	leges tua.	leges tua.	leges eius.	leges eius.
תורותי	תורותיך	תורותיך	תורותיו	תורותיה
leges nostra.	leges vestra.	leges vestra.	leges eorum.	leges earum.
תורותינו	תורותיכם	תורותיכן	תורותיהם	תורותיהן

## Admonitio.

In his duobus Paradigmatibus describendis, & ediscendis, hujus linguae studiosus initio se diligenter exercebit, ut rationem punctuorum, significationem, & naturam affixorum perdiscat: quae in omnibus orationis partibus latissime patent.

## Demonstratiuum.

Protonomen  
demonstra-  
tiuum.

4 Demonstratiuum pronomen numeri singularis masculini generis est הוּ ze, hic, iste: fœminini generis, הִיא zo, hæc, hæc, ista: communis generis, הֵן zu, hic & hæc. In numero autem plurali vtriusque generis, הֵם el, & הֵנּ elle, isti, & istae.

## Relatiuum.

Relatiuum.

5 Relatiuum pronomen extra interrog



terrogationem, est אשר *ascier*, vtriusque generis, & numeri: significat enim, qui, quæ, quos, quas, cuius, cui, quorum, quarum, quibus, &c. & loco hujus sæpe ponitur sola litera ך, vt infra dicetur fusiùs 4. par. cap. 2. num. 8.

*Interrogatiuum.*

6 Interrogatiua sunt מה מה מי *me, ma, ma, mi*: quorum primum dicitur solùm de homine, vt מי אתה בני *mi atta beni, quis tu fili mi?* Gen. 17. Reliqua tria dicuntur de omnibus rebus excepto homine, vt מה משפט האיש *me mispat haisc, quod iudicium, siue quis habitus illius viri?* 2. Reg. 1.

7 Est autem obseruandum, quãdo post מי *mi*, vel מה *ma*, sequitur aliud relatiuum, tunc ipsum מי *mi*, vel מה *ma*, non sonare quis vel quid, sed is, vel id, vt מה שהיה *ma sciehaja, id quod fuit.* Eccles. 1.

*App*



## Appendix.

1 *Demonstratiua, Relatiuum, & Interrogatiua, Articulos, more Nominum, admittunt.* לזה laze, huic, את זה eth ze, hunc, מזה mizze, ab hoc. *Atque tria fœminina singularia* לאלה leelle, his את-אלה eth elle, hos, has, מאלה meelle, ab his. *Sic* לאשר laascier, cui, quibus, את-אשר eth ascier, quē, quam, quos, quas, quod, quæ. מאשר meascier, à quo, à qua, à quibus. *Sic* למי lemi, cuius? cui? quorum? quarum? quibus? את-מי eth mi, quem? quā? quos? quas? מימי mimmi, à quo? à qua? à quibus? *Eodemq̄ modo cætera interrogatiua.*

2 *Quando post* מי mi, מה ma, &c. *sequitur relatiuum* אשר ascier, *vel* ו scie, *illud* מי mi, *vel* מה ma, *non censetur esse interrogatiuum, sed relatiuum, ut* Eccles. i. מה שחיה ma sciehaja, *id quod fuit. Quamquam hoc quoque vulgatus Interpres verrit, Quid est quod fuit? & Septuaginta,* τί ἐστὶν γεγονός;

3 *Etsi*



3 Eisi reciprocis Hebraei carere videntur, eorum tamen loco viuntur affixis tertiae personae in verbis, nominibus, & alijs orationis partibus, quae affixa recipiunt. In ceteris integra pronomina ejusdem personae adhibent. Ergo וְדָבַר devaro, explicabitur verbum ejus, & verbum suum: וְדָבַר sciemaro, vel וְדָבַר sciamar otho, custodiuit eum, vel custodiuit se: וְדָבַר nghalau, super eum, & super se: Porro, ex orationis contextu vera significatio sit usurpanda, facile intelligitur.

Appendix de mutatione punctorum in nominibus.

I Quinque sunt causa, cur aliquando puncta vocalia mutantur in nominibus. Prima est accentus. Secunda, regimen generis. Tertia, numerus multitudinis. Quarta, genus femininum. Quinta, conjunctio cum pronomine possessivo, quod & affixum dici solet.

Puncta in nominibus quinque de causis mutantur.

2 Accentus duobus modis puncta mutare solet: nam accentus distinguentes, nimirum

mirum



mirum Siluc, Athnach, Zakeph cation,  
 & Revia, frequenter mutant vocales bre-  
 ues in longas, vt - & in -, & ac in - vel -,  
 in י, in י. Hinc propter huiusmodi ac-  
 centus sepe legimus שמע sciamefc, sol,  
 pro שמע sciemesc. ארץ arets, terra, pro  
 ארץ erets. ישמחו ismachu, lætabuntur,  
 pro ישמחו ismechu. חפצו chaphetsu,  
 volent, pro חפצו chaphitsu, & similia:  
 contrà verò accentus, qui dicitur maccaph,  
 plerumque vocales longas mutat in bre-  
 ues: hinc מה ma, ante maccaph vertitur in  
 מה ma, & כל col, vertitur in כל col,  
 & sic de cæteris.

3 Aliæ quatuor causæ non mutant o-  
 mnia puncta, sed solùm quatuor, videlicet  
 -- י, de quorum mutatione antequam  
 explicemus, obseruanda sunt duo: vnum est,  
 præter illa quatuor puncta, etiam sceua  
 interdum mutari: sed ideo non numerari  
 inter puncta mutabilia, quòd nec sit pun-  
 ctum propriè, sed semipunctum; nec mute-  
 tur ob illas causas, ob quas mutantur alia  
 pun-

Sceua non-  
 quam mu-  
 tatur.



puncta, sed solum ne duo sceuaim initio concurrant, ut utrumque videatur legendum: tunc enim primum sceua vertitur in chiric, ut verbi gratia dicimus ללמוד ללמוד, ad discendum, pro ללמוד ללמוד: si autem primum sceua sit compositum, ut sub gutturalibus fere contingit, aufertur solum ipsum sceua, & remanet purum patach, aut purum segol, ut pro נחש נחש, dicimus נחש נחש, mansueti, & pro נחש נחש, dicimus נחש נחש, vitulus ejus. Alterum est, quod obseruari volumus, nomina omnia aut esse monosyllaba, aut dissyllaba, aut polysyllaba: sed tamen eandem esse rationem hoc loco dissyllaborum, & polysyllaborum: in polysyllabis enim non mutantur nisi duo ultima puncta, prioribus immotis permanentibus, nisi forte sceua mutandum sit in chiric, ne duo sceuaim simul legantur, ut in nominibus femininis plerumque accidit: dicemus ergo ordine, qua ratione mutantur singula puncta, tam in monosyllabis, quam



in vltima, & penultima polysyllaborum.

De . . . in monosyllabis.

4 Monosyllaba, quæ habet puncta mutabilia, illa sunt, quæ fiunt à radicibus incipientibus à nun, vel à jod, vel quæ derivantur à radicibus duplicantibus secundam, vel habentibus literam vau in secunda, aut literam he in tertia.

De monosyllabillis ex radice Pe nun.

5 Et quidem primi ordinis vnum tantum est monosyllabum, nimirum נרד נerd, nardus, quod in plurali facit נרדים nerradim, cum affixo נרדי nirdi.

De monosyllabis ex radice Pe jod.

6 Secundi ordinis duo solum inveniuntur, nimirum תע תse, egestio, à verbo יצא jatfa, exire, & דע דeangh, scientia, à verbo ידע jadangh, scire, quæ punctum suum nunquam mutant.

De monosyllabis ex radice duplicante secundam.

7 Tercij ordinis multa sunt monosyllaba, quæ quidem puncta sua non mutant, donec



donec monosyllaba manent: si autem pro-  
 pter affixa pronomina, aut aliam quam-  
 liber causam fiant polysyllaba, mutant lon-  
 gas vocales in breues, camets in patach,  
 tsere in chiric, cholem in kibbutz: quia tunc  
 accedente tertia litera incipit daghes ap-  
 pare, quod latebat in secunda, vt *iy*  
*ng haz*, fortis, in plurali facit *וינגחז-*  
*זים*. *iy nghez*, capra, in plurali *וינגחז-*  
*זים*. *iy nghoz*, fortitudo, in plu-  
 rali *וינגחוזזים*. Sunt etiam quinque  
 huius ordinis, quæ irregulariter mutant  
 patach in chiric, vt *צדדים* tseddin, latera,  
*מסים* missim, tributa. *פיתים* pittim, buc-  
 cellæ, *ספים* sippim, limina, *שפיים* scic-  
 cim, laquei. *ספ* saph, limen, *שפ* sciac,  
 laqueus, *צד* tsad, latus, *מס*, mas, tribu-  
 tum, *פת* pat, buccella.

*De monosyllabis ex radice*

*Nghain van.*

8 *Quarti ordinis monosyllaba sunt etiã*  
*permulta, sed quæ ferè puncta vocalia non*  
*mutant. Sunt tamen hic aliquot exceptio-*

F



*ues. Prima quarumdam vocum, quæ lon-*  
*gas vocales in alias longas irregulariter*  
*mutant, nimirum יום jom, dies, ראש*  
*rosc, caput, עיר nghir, ciuitas, quæ*  
*faciunt in plurali ימים jamim, ראשים*  
*rascim, ערים ngharim, טוב*  
*bonū, quod in regimine facit טוב*  
*Secunda est eorum nominum, quæ habet pa-*  
*tach sequente jod mobili, זית zaith, ס-*  
*liua, יין jain, vinum, quæ in regimine,*  
*cum affixis, & in plurali, mutant patach*  
*in isere, & jod mobile in jod quiescens: di-*  
*cimus enim זית zaith, oliua, זיתו zetho,*  
*oliua eius, זיתים zethim, oliuæ, זית*  
*זיתו zeth hassade, oliua campi, simi-*  
*liter בית baith, domus, חיל chail, exer-*  
*citus, עין nghain, oculus, in regimine*  
*singulari faciunt בית חיל nghen, chel,*  
*beth, at in plurali paulò aliter, nimirum*  
*בתים battim, חילים chajalim, עינים*  
*nghe-*  
*naim. Idem accidit quibusdam nomini-*  
*bus, quæ vau mobile vertunt in vau quie-*  
*scens: dicimus enim מות maveth, mo's,*  
 מות



מֹתוֹי mothau, mors eius. Tertia exceptio est eorum, quæ *vau* quiescens mutant in *vau* mobile, nimirum שׁוֹר scor, bos, שׁוֹק sciok, armus, vel platea, דוֹד dud, lebes, quæ in plurali faciunt שׁוֹרִים scievarim, שׁוֹקִים scievakim, דוֹדִים devadim.

## De monosyllabis ex radice.

## Lamed he.

9 Quinti ordinis monosyllaba, quæ plurima sunt, si habeant *camets*, illud sæpè mutant in regimine plurali in *scena*: aliàs autem nihil mutant, ut יָד iad, manus, in regimine יָדִי jad, cum affixo יָדוֹ jado, in plurali יָדַי jadaim, in regimine plurali יָדַי jede.

## Exceptiones.

Excipiuntur אָב av, pater, & אָח ach, frater, quæ in regimine, & cum affixis recipiunt, jod, ut אָבִיו aviu, pater eius, אָחִיךָ achica, frater tuus. Si autem habeant *tsere*, non mutant suum punctum, ut יָעֵץ nghets, lignum, יָעֵצִים nghetlim, יָעֵץ nghet



nghetso. Excipiuntur בן ben, filius, & שׂ sciem, nomen, quæ in regimine singulari mutant isere in segol, & cum affixis in sceua: in plurali autem בן ben, sequitur regulam masculinorum, שׂ sciem, faemininorum, hoc modo: בן ben, in regimine בן ben, cum affixo בנו beno, in plurali בנים banim. שׂ sciem, in regimine שׂ sciem, cum affixo שׂו sciemo, in plurali שׂו sciemoth. Sunt etiam duo, quæ habent segol, פה pe, os, & שה se, agnus: quorum prius vertit segol in chiric in regimine, & omnibus affixis, ac numero plurali: dicimus enim פה pe, in regimine פי pi, cum affixo פיה pica, in plurali פים pim. Posterius autem vertit segol in isere in regimine: cum affixis verò loco he, recipit jod mobile, hoc modo שה se, in regimine שה se, cum affixo שהו seihu.

Se polysyllabis.

De camets sub penultima.

10 Nunc de polysyllabis explicandum est. Camets igitur sub penultima litera

ext-



existens mutatur semper in scena simplex, nisi litera superscripta sit gutturalis: tunc enim mutatur in scena compositum, quaecumque accidat causa mutationis, *וְשִׁכְנֵי* sciacen, vicinus, *שְׂכֵנֵי* sciecenim, vicini, *שְׂכֵנֵי* sciecenno, vicinus eius, *שְׂכֵנָה* sciecenno, vicina.

11 Excipiuntur illa, quæ derivantur à radice duplicante secundam literam: ea siquidem non mutant unquam suum camets: dicimus enim *מָגֵן* maghen, clypeus, in regimine *מָגֵן* maghen, cum affixo *מָגֵנִי* maghinni, in plurali *מָגֵנִים* maghinnim.

12 Quadam etiam ex iis, quæ derivantur à radice habente ה in tertia, non mutant suum camets, *וְשָׂדֵה* fade, ager, quod in regimine quidem facit *שָׂדֵה* sede: in plurali verò, & cum affixis, abiicit ה radicale, sed punctum camets non mutat: dicimus enim *שָׂדֵי* fadi *שָׂדֵה* fadeca, *שָׂדֵי* fadi, *שָׂדֵה* fadoth.



*De camets sub ultima.*

13 *Camets sub ultima mutatur in singulari in patach ob regimen, & cum affixis, כֶּם chem, & כֶּן chen: in plurali verò mutatur in sceua ob regimen, & cum affixis כִּם chem, כִּן chen, הִם & הֵן hem, & הֵן: aliàs inuariatum permanet, ut דָּבָר davar: in plurali דְּבָרִים devarim, in regimine דִּבְרֵי divre, cum affixis. Vide exempla superius pag. 73.*

*Exceptiones.*

*Excipiuntur nomina, quæ habent א in fine: illa enim in regimine singulari nõ mutant camets in patach, sed manet camets, & in eo quiescit litera א, ut צָבָא tšava, exercitus, in regimine צְבָא tševa.*

*Excipiuntur etiã nomina, quæ derivantur ex radice duplicante secundam: illa enim in plurali, & affixis, mutant camets in patach, ut daghes in secunda litera infixum vim suam exercere possit, ut supra dictum est, quum de monosyllabis a-*  
ger



geremus.

*De tsere sub penultima.*

14 Tsere in penultima nunquam mutatur, nisi post se habeat camets, aut segol: tunc autem mutatur in sceua, vel chiric, ne duo sceuaim simul concurrant in principio, ut שְׂכַרְּ sciectar, sicera, in regimine שְׂכַרְּ sciectar, cum affixo שְׂכַרְּו sciecaro, in plurali שְׂכַרְּיִם sciectarim, in regimine plurli שְׂכַרְּיִ sciere. Excipiuntur illa, quæ post tsere habent י : illa enim nunquam mutant suum tsere, ut הֵיכַל hecal, templum, הֵיכָלוֹ hecalo, templum eius.

15 Notandum verò est, nomina, quæ habent sub vna liera, sub altera, quæ dicuntur quinque punctorum, in regimine singulari nihil mutare.

16 Notandum etiam nomina, quæ habent suprà eiusmodi punctum, ה, aut ו, mutare suum non in :, sed in., quando sequuntur affixa, ut ab עֵשֶׂב nghesey, herba, fit עֵשְׂבוֹ nghisbo, ab עֵמֶק nghe-mek, vallis, fit עֵמְקוֹ nghimko. Sæpe e-



ziam vertitur in compositum, ut  $\cdot\cdot$ , vel  $\cdot\cdot$  ;  
nam in singulari cum omnibus affixis, &  
in plurali in regimine, & cum affixis, כן  
chen, כם chem, הן hen, הם hem, muta-  
tur in  $\cdot\cdot$ , & ne duo sceuaim concurrant,  
ex  $\cdot\cdot$  tollitur  $\cdot\cdot$ , & remanet purum, in plu-  
rali autem status absoluti, & ceteris affi-  
xis, vertitur in  $\cdot\cdot$ , exemplum נגל נגhe-  
gel, vitulus, cum affixo in singulari נגלו  
ngheglo, cum affixo in plurali נגלו  
nghagalau.

De tsere sub vltima.

17 Tsere sub vltima, si in penultima  
fuerit, mutatur in patach, vel in sceua,  
vel non mutatur ad eum modum prorsus,  
quo camets sub vltima: sunt enim omnino  
similia nomina, quæ habent duplex camets  
& tsere, ut דבֿרֿ davar, & quæ habent ca-  
mets & tsere, ut שכֿןֿ sciacen, vicinus.  
At verò si ante non sit, ipsum in regi-  
mine singulari manet immotum, aliàs au-  
tem semper in permutatur, quæcumque  
acci-



accidat mutationis causa. Exemplum כֹּרֵם  
 corem, vinitor, in regimine כֹּרֵם co-  
 rem, cum affixo כֹּרְמוֹ cormo, in plurali  
 כֹּרְמִים cormim, & sic de aliis.

18 Sunt autem duæ exceptiones obser-  
 vandæ: Prima, si accidat propter mutatio-  
 nem huius in: , vt duo sceuaim in medio  
 dictionis videantur legenda, tunc ex hoc  
 descendens verteretur in segol, vt כֹּרְמֵם co-  
 remcem, & כֹּרְמֵנִי coremcen dice-  
 mus, pro כֹּרְמֵם cormechem, & כֹּרְמֵנִי  
 cormechem. Secunda, in iis nominibus,  
 qua deriuantur à radice duplicante secun-  
 dam, sub vltima non mutatur in: , sed in  
 : , vt מַגֵּן maghen, clypeus, in regimine  
 מַגֵּן maghen, cum affixo מַגִּינוֹ maghin-  
 no, in plurali מַגִּינִים maghinnim.

De segol sub penultima.

Segol sub penultima, quando sequitur  
 alterum segol, in regimine singulari nihil  
 mutat: aliàs autem, quæcumque accidat  
 mutationis causa, veritur in sceua, & ne  
 duo sceuaim initio concurrant, primum ver-

F 5 titur



titur in chirc, aut in patach, ut בְּגֶד be-  
ghed, vestis, in regimine בְּגֶד beghed,  
cum affixo בְּגָדוֹ bigdo, in plurali בְּגָדִים  
begadim item מֶלֶךְ Melcc, Rex, in regi-  
mine מֶלֶךְ Melec, cum affixo מַלְכוֹ Mal-  
co, in plurali מַלְכִים Melacim.

De segol sub vltima.

20 Segol sub vltima, extra regimen sin-  
gulare, vbi manet, ferè mutatur in sceua,  
præterquam quòd in plurali, tam status  
absoluti, quã cū affixis aliis, à כֶּם chem, בֶּן  
chen, הֶם hem, הֵן hen, quibus in locis muta-  
tur in camets. Exemplum, ut מֶלֶךְ melec,  
cum affixo מַלְכוֹ malco, מַלְכֵי malci, &c.  
In plurali מַלְכִים melacim cum affixis  
מַלְכָּיו melachau, מִלְכֵיכֶם milchechem.  
Excipiuntur dualia, quæ vbiq̄ue mutant  
vltimum in, ut אוֹזֹן ozen, auris, אוֹזַיִם  
oznaim, אוֹזְנָיו oznau.

21 Est autem hoc loco obseruandum, si  
alicuius nominis tertia litera sit ה aut ו,  
tunc loco vltimi substitui: quòd si media  
litera sit ה, aut ו, tunc pro vtroque duplex

pa-



patach constituetur: quae puncta -- quum locum obtineant, eodem modo mutabuntur, quo ipsum mutari solet. Exempla sunt פסח Pesach, Pascha, non פסח Pe-  
 fech, זרע zeranh, semen, non זרע ze-  
 reng. נחל nachal, torrēs, non נחל ne-  
 chel. בעל banghal, dominus, non בעל benghel. Fallit tamen in duobus: dici-  
 mus enim רחם rechem, matrix, & לחם lechem, panis.

*De Cholem sub penultima.*

22 Cholem sub penultima non mutatur unquam, nisi post se habeat segol, aut patach, ut חודש chodesc, mensis, חודש chodscio, forma: aut certe chiric sequente jod in quiescentibus lamed he, ut חולי choli, infirmitas: tunc autem mutatur semper in --, quaecumque accidat causa mutatio-  
 nis, excepto regimine singulari, ubi nulla fit mutatio. Exemplum חודש chodesc, in regimine חודש chodesc, cum affixo חודש chodscio, in plurali חודשים chodascim, in regimine חודש chodscie, cum affixo,

חודש



חֹדַשְׁיָו chodasciau.

23 Est autem obseruandum, si media litera sit gutturalis, tunc sub prima ponitur camets, sub secunda אָהֶל, tabernaculum, cum affixo אֹהֶלוֹ oholo: praterquam in plurali absoluto, & affixis ei cognatis, id est aly, prater הֵן hen, חֵם hem, כֵּן chen, כֵּם chem: tunc enim prima litera est cum cholem, vel cum cateph camets, secunda cum camets.

De Cholem sub vltima.

24 Cholem sub vltima semper manet immobile, vt גָּדוֹל gadol, magnus, in regimine גְּדוֹל ghedol, cum affixo גְּדוּלוֹ ghedolo, in plurali גְּדוּלִים ghedolim: & ceteris ad eundem modum.



**PARS TER-**  
**TIA, QUÆ EST**  
**DE VERBO.**

**CAPVT I.**

*De Verbo in genere.*

**V**erbo in vniuersum acci-  
 dunt sex: *Verbo quæ  
 accidunt.* modus, tempus,  
 persona, genus, numerus,  
 coniugatio.

*De modis, & temporibus verborum.*

2 Modos Hebræi habent tres, im-  
 peratiuum, infinitiuum, & indicati-  
 uum: per quos Hebræi eadem effe-  
 runt, quæ Latini per quinque: tem-  
 pora tria, præteritum, præsens, & fu-  
 turum. *Tempora  
 tria.* Quæ omnia hunc habent  
 ordinem.

Primo loco statuunt *נִשְׁבַּח* *nghavar*,  
 id est præteritum, tum quòd ordine  
 nature præcedat reliqua tempora,  
 tum



Præteritum  
variis modis  
explicatur.

tum quòd eo contineatur thema, siue radix ipsa, vnde reliqua ferè tempora formantur. Porro hoc vnum præteritum pro loci exigentia explicandum est ita, vt modò perfectum, modò imperfectum, modò plusquàm perfectum tempus designet: & idem non modò ad indicatiuum, sed additis præsertim certis particulis, ad optatiuum, & ad coniunctiuum referatur: coniunctiuum tamen per gerundia sæpius efferunt.

Benoni.

Secundo loco בִּינוּנִי *Benoni*, id est intermedium, quod nos vocamus participium actiuum, siue præsens, præsentis temporis, vt לֹמֵד *lomed*, discens. Quinetiam hoc Hebræi verbū ipsum præsentis temporis, quo carent, & interdum etiam imperfecti, circumloquuntur, tum verò solent cum pronomine iungere, vt אֲנִי בִּוּקֵד *ani poked*, ego visito. Sæpe etiam vsurpatur substantiuè pro nomine verbali,



bali, sine vlla temporis notatione, vt  
 שומר *sciomer, custos*, שופט *sciopher, iudex*.  
 Semper tamen participium, vt in a-  
 liis linguis, ita in hac more nominū  
 flectitur, caretq; idcirco personis.  
 Vocatur autem Intermedium, quia  
 utimur eo ad significandum præsens  
 tempus, quod est medium inter præ-  
 teritum, & futurum. Et tunc solent  
 præponere pronomen, vt אני מוקד *a-*  
*ni poked, ego visito.*

Intermediū

Tertio loco ponunt participium  
 passiuum, quod ipsi vocant פגול *pa-*  
*ngul, quæ vox desumpta est ab anti-*  
 quo paradiimate, vt si nos partici-  
 pium passiuum vocaremus, Amatus.  
 Indicat autem rem quæ fiat, vt נאגול  
*naoul, vapulans.* Latini, quia partici-  
 pio passiuo præsentis temporis ca-  
 rent, sæpè vna voce hoc reddere ne-  
 queunt: interdum tamē videtur pa-  
 ul habere vim participij præteriti, vt  
 שומר *sciatur, custoditus, seu qui*  
 custo-

Participiū  
passiuum.

custo-



*custoditur.*

Infinitiuus  
cur vocetur  
fons.

Gerūdium.

Imperati-  
uus.

Futurum.

Quarto loco ponūt Infinitiuum, quem מקור *makor* appellant, id est fontē, quòd videlicet modus significandi ab eo fluat, & in diuersa discriminetur tempora. Ex infinitiuo, qui nullius est certi generis, numeri, vel personæ Gerundiū formant, auxilio harum quatuor literarū כ ל ם ב *biclam*, vt infrà demonstrabimus.

Quinto loco ponunt Imperatiuum, quem dicunt מצוה *tsivvui*, qui solum secundam personam vtriusque generis, in vtroque numero comprehendit.

Postremò addunt Futurum, quod nominant נתינת *nghathid*, id est paratum, quod significat rem futuram iam esse paratam, vt fiat.

Porro hoc etiam tempus modò per indicatiuum, modò per optatiuum, modò per subiunctiuum, pro loci exigentia, vertendum erit. Est autem



autem hujus temporis vsus & varius  
 & frequentissimus: sæpè enim sumi-  
 tur pro præterito perfecto, ac potif-  
 simum apud Prophetas: interdum  
 pro imperfecto, vt Num. 10, יהוה יחננו  
 nghal pi Iehova jachanu, juxta  
 præceptum Domini castrametabatur, in-  
 terdum etiam pro præfenti, vel pro  
 potèntiali, quod Græci, & Latini ap-  
 pellant: quãdo videlicet continua-  
 tio quædam actionis indicatur, vt  
 Eccl. 1. Quid habet homo amplius in om-  
 ni labore suo, שׂוֹרֵי עֵינַי sciej anghamol, quò  
 laborat sub Sole, vel δουλεύωσ, laborare  
 solet. Denique etiam non rarò vsur-  
 patur pro imperatiuo, præsertim in  
 tertia persona vtriusque numeri, &  
 prima pluralis, quibus personis im-  
 peratiuus caret apud Hebræos, vt  
 Gen. 1. יהי אור jehi or, fiat lux.

*De personis.*

3 Personæ sunt tres, prima, secun-  
 da, tertia. Incipiunt autè Hebræi, à

G tertia



Cur à tertiã  
incipiãt He-  
brai.

tertia, & ab ea per secundam veniunt ad primã: propterea quòd semper verbũ in tertia persona simplicius est, & inde per additionem quarũdam literarum, quæ ferè ex vltimis pronominum syllabis desumuntur, formantur ceteræ voces.

Porro prima persona vtriusque numeri semper est communis generis, vt etiam præteriti tertia pluralis. Reliquis personis propria genera attribuuntur.

*De Genere.*

Genus in ver-  
bis triplex.

4 Genus triplex est in verbis, vt in nominibus, masculinũ, fœmininũ, cõmune: & sæpissimè ex verbo cognoscitur cuius generis sit nomen quod cum eo coniungitur. Ac propterea hoc genus à nonnullis dicitur nominale, vt ab eo differat, quod est magis verborũ propriũ, & verbale appellari solet: quod ferè est quadruplex, Actiuum, Passiuum,  
Neut







solum vsus loquēdi retinuit, vt prima litera cuiuscunque radicis dicatur *Pe*, secunda *Ng*hain, tertia *Lamed*, eodem scilicet ordine, quo hæ tres literę in hoc verbo collocatę sunt. Quare diligenter erunt notandę, quod vbique huiusmodi appellationes magno sint vsui.

## CAP. II.

*De verbo perfecto.*

**D**iximus de verbo in genere, nunc de vtraque verborum forma dicendum est.

Sunt enim verborum Hebraicorū *Perfecta* alia perfecta, alia imperfecta. Perfecta dicuntur, quę solū tres literas habēt in themate, quę radicales dicuntur, & ex iis nulla excidit inter conjugandum. Imperfecta dicuntur, quę vel constant pluribus quàm tribus literis radicalibus, aut ex tribus inter conjugandum aliquam amittunt.



DE VERBO PERFECTO. 107

2 Et quamquam sunt omnes cō-  
jugationes, tum perfectis, tum im-  
perfectis communes: earum tamen  
naturam, discrimina, vsum, regulas,  
in perfectis potissimùm declarabi-  
mus: non modò quia de iis priùs a-  
gēdam videtur, vt ordo ipse postu-  
lat: verum etiam quia illis cognitis,  
imperfecta faciliùs cognoscentur.

3 Prima igitur cōjugatio *לִּינְגְּהַל* pa-  
nghal, vel vsitatiùs *לְפָּ קַל*, id est le-  
uis, seu expedita vocatur, quòd nul-  
lam, initio præteriti, literam, præter  
tres radicales adsciscat: neq. daghes  
forti oneretur in secunda radicali.

4 Continet autem verba partim  
absoluta, vt *עָמַד* nghamad, stetit, par-  
tì trāscitiua, vt *שָׁמַר* sciamar, custodiuit.

*Paradigma verbi perfecti in prima  
conjugatione Kal.*

*לָמַדְתָּ* Didicisti m. g. *לָמַדְתָּ* Indicatiue.  
Didicisti g. Præteritum.

*לָמַדְתִּי* Didicisti m. g. *עָמַדְתִּי*  
G 3 Didi



Discite f.g.	Qui docentur.	Didicerunt c.g.
למודנהו	למודים	למדו
Futura.	Qua docetur.	Didicistis m.g.
עתיד	למודה	למדתם
Discam c. g.	Qua docentur.	Didicimus c.g.
אלמוד	למודות:	למדנו
Discet m.g.	Infinitivus.	Didicit f.g.
ילמוד	מקור	למדה
Disces m.g.	Discere	Didicisti f.g.
תלמוד	למוד vel למוד	למדת
Discemus c.g.	in discendo	Didicistis f.g.
נלמוד	בלמוד	למדתי:
Discetis m.g.	quum discerem, &c. Particip. actiu.	בינוני
ילמדו	בלמוד	Discens m.g.
תלמדו	ad discendum	לומד
Discet f.g.	à discendo	Discentes m.g.
תלמוד	מלמוד:	לומדים
Disces f.g.	Imperativus.	Discens f.g.
תלמדו	צווי	לומדה vel לומדת
Discetis & discetis f.g.	Disce m.g.	Discentes f.g.
	למוד	לומדות:
תלמודנה	Discite m.g.	Particip. Passiu.
	למדו	פעול
	Discet f.g.	Qui docetur.
	למדו	למוד
		לומד



## Admonitio.

Tum in hoc Paradigmate, tum in consequentibus non modo litera, quæ radicalibus aut præponuntur, aut adduntur, siue inseruntur, sed etiam puncta singula diligenter obseruanda. Paradigmata enim instar regularum esse debent. Quare nos eam tantum persequemur, quæ ex paradigmatis cognosci nequeunt, aut à communi norma recedunt.

## REGVLÆ.

## De Præterito.

I Tertia persona, quæ est ipsa radix, Tres terminationes ter-  
 vel thema, tres habet pûctorum formas. tici personæ,  
 Prima est cum-, vi כדל lamad. Quæ Præteriti.  
 forma verborum est communis. Secunda  
 cum. & , vi יפי zaken, senuit. Ceterum  
 eodem prorsus modo declinatur, quo pri-  
 ma. יפי zakanta, senuisti, יפי זא-  
 kanti, senui, excepto Benoni, de quo pau-  
 lo infra. Tertia cû. & i, vi יכח jachol,  
 potuit: quæ tamen est rarissima, & re-  
 tinet suum cholem in Præterito, præter-

G 4 quam



quam in tertia persona fœminini singula-  
ris, יכלה, jacela, potuit, & tertia plura-  
lis, יכלו, jacelu, potuerunt.

Exceptiones.

1 Tertia persona singularis fœminini  
sub vltima radicali ץ vel ן, habet parach  
pro sceua, לקחת lakachat, accepisti,  
שעמתי sciamanghat.

2 Secunda radicalis interdum habet  
segol in secunda persona plurali שאלתם scie-  
eltem, postulastis, à quo etiam שאלתי  
sciaalti, sicut à ילד jalad, genuit, ילדתי  
jalidti, & ירשתם jerisctem, hæredita-  
tem adiistis, à ירש jarasc.

De Benoni.

1 Benoni sæpè habet cholem sine vau  
נחמד nghomed, stans, למד lomed, di-  
scens. Interdum etiam secundum punctum  
est חירי גדול, חירי גדול, sustentas.

2 In verbis secunda forma, vbi secun-  
dum Præteriti punctum est tsere, Benoni  
à Præterito non differt, vt זקן zaken, se-  
nuit, & senescens, seu senex: nam sæ-  
pè



DE VEBO PERFECTO. 105  
pè benoni tanquam nomen toar videtur  
vsurpari.

3 Prior vox fœminina status est abso-  
luti, posterior regiminis, & affixorū. Quòd  
si vltima radice sit gutturalis, pro duplici  
segol ponitur duplex patach, תַּמְּוֹ שׁ scio-  
manghath: quod pro sequentibus etiam  
conjugationibus obseruandum.

De Paul.

Hoc participiū differt à participio con-  
jugationis secunda, quòd hoc significet rem  
fieri, dum adhuc fit, quæ adhuc perma-  
neat. Interdum pro sciurec inuenitur kib-  
buts, vt לַבַּשׁ lavusc, indutus. Intransiti-  
ua hoc tempore caret, vt נָפַל naphal, ce-  
cidit, עָמַד nghamad, stetit. Quaedam  
nomina huic participio similia videntur.  
שְׂכִינִי sciacun, habitator, נְחַשׁ ngha-  
tsun, fortis.

Appendix.

1 Quaedam sunt participia vtriq; com-  
munia, id est patach necessitatis, פֹּתַח po-  
theach, aperiens, פֹּתַח pathuach, qui

G S an



aperitur, שׁוֹמֵעַ sciomeangh, audiens,  
שׁוֹמֵעַ sciamuangh, qui auditur. *Quin*  
*etiam in Benoni retrocedit interdum pa-*  
*tach ad secundam, loco isere, נֹטַע no-*  
*tangh, plantans, pro נֹטַע noteangh,*  
*qua apud Græcos & Latinos diceretur*  
*syncope.*

2 *In participiis est regimen ut in sub-*  
*stantiuis. Ergo propterea etiam puncta*  
*mutant, פְּעִלֵי אֵינן ponghale aven, fa-*  
*cientes iniquitatem.*

*Nonnulla utrumque participium de-*  
*siderant, קָרַב karav, appropinquavit,*  
*רָחַק rachak, elongavit, & alia multa.*  
*Ergo in his nomen Toar loco utriusque*  
*participij adhibetur, קָרוֹב karov, pro-*  
*pinquus, רָחוֹק rachok, longinquus.*

*De infinitiuo.*

*Infinitiui formæ tres inueniuntur, לְמוֹד*  
*lamod, לִמּוֹד lemod, לְמַד lemad. Pri-*  
*mæ (לְמוֹד lamod) ferè vsus est, ut junga-*  
*tur alijs modis augendi causa, ut dicitur*  
*par. 4. cap. 3. de Syntaxi. Cholem in vlti-*

*ma*



ma hîc frequentius habent actiua, quàm patach, etiam illa quorum tertia est gutturalis: פתח pethoach, aperire, שמע sciemoangh, audire. Neutra fere amāt patach, שכב sciechav, dormire.

## De Gerundius.

1 Gerūdia formātur è secunda, & tertia forma Infinitivi, præpositis literis quæ <sup>Literæ quæ formant gerundia.</sup> tuor huius vocis בכלם, quæ recepto more litera bichlam, vel Gerundy appellātur. Porrò ex his prima tres בכל bichla, hoc habent commune cum tribus literis futuri יתן jiten, quòd recipiunt chiric paruum pro sceua, sequente sceua, ne duo sceuaim initio concurrant: ם verò habet chiric sequente daghes, quia non est simplex litera, sed integra præpositio םן min, quæ abjecta secunda litera, solet ejus loco insigere daghes.

2 Si prima radicis est gutturalis, quæ requirit sceua cōpositum: aut: tunc litera בכל bichla, & litera יתן jiten, sub se habebunt punctum affine sequenti, hoc est  
- vel







plis patebit: בלמוד נער bilmod nanghar, in discendo puer, id est quum discit puer, quum disceret, postquam didicit, quum didicerit, vel didicisset, &c. Idem fere significat בלמוד נער chilmod nanghar. Ita etiam ללמוד נער lilmod nanghar, ad discendum puer, id est ut discat: מלמוד נער millemod nanghar, à discendo puer, id est ne discat, &c.

3 Infinitivus, & Cerundia cum ה paragogico habent plerumque: sub prima radicali, ut למשחה lemosccha, ad vngendum. Interdum idem est punctum sub secunda, לרחקה lerachoka, ad elongandum: vel sub prima חמצה chumtsa, fermentare. לחמלה lechumla, ad parcendum. Quae sequuntur tertiã formam (למד lemad) habent chiric sub prima radicali, ut לרבעה lerivngha, ad accumbendum: vel propter gutturalem לאשמה leascma, ad delinquendum. Quod si secunda thematis sit gutturalis, sub ea erit: , sub prima לתאבה lethaah

thaa



110 PARS III. CAP. II.  
thaava, ad expetendum.

*De Imperatiuo.*

1 Ferè imperatiuus sequitur terminá-  
tionem Infinitiu: interdum tamen in pa-  
tach desinit, quum scilicet verbum est neu-  
trum, aut quum secunda thematis est gut-  
turalis, aut tercia est, ה, vel ע, ut שכב scie-  
cav, jace, גאל gheal, redime, פתח pe-  
tach, aperi.

2 Pluralis fœminina abicit interdum  
vltimum ה cum precedente camet, inter-  
dum retinet cametis abjecto ה, ut שמעו  
sciemanghan, audite, pro שמענה scie-  
manghena, קראו Kerena, vocate, pro  
קראנה Kerena.

*Appendix.*

1 Propter ה paragogicum prima radi-  
cis habet plerumque cametis caio, ut זכרה  
zocra, memento. Interdum tamē ha-  
bet cametis longum שמרה sciamera, cu-  
stodi, vel cholem, זועמה zonghema,  
detestare: atq; adeò chiric, & segol, מכרה  
michra, vende, ערחה aghercha, or-  
dina.



dina.

2 Pluralis masculina habet interdum sub prima radice camers caton, *וְחָרְבוּ* chorbu, desolamini, *וּמִשְׁכּוּ* mosccu, trahite.

3 Cum accentibus distinguentibus (de quibus par. i. c. 6.) pluralis masculina, à forma *שָׁמַר* sciemor, facit *שְׁמֹרוּ* sciemoru, custodite, *גְּזֹרוּ* ghezoru, diuidite: à forma *שָׁלַח* scielach, *שְׁלַחוּ* scielachu: *שְׁמַעוּ* sciemanghu, audite.

## De Futuro.

1 Formatur ab imperatiuo additis quatuor literis, videlicet *אֵתָן* etan, quarum est signum primæ personæ cōmunis generis, numeri singularis, *וְלִמְדוּ* elmod, discam. *י* est signum tertiæ personæ generis masculini viriusque numeri, *וְיִלְמְדוּ* ilmod, discet, *וְיִלְמְדוּ* ilmedu, discēt. *ת* est signum secundæ personæ generis masculini, viriusque numeri, *וְתִלְמְדוּ* tilmod, disces, *וְתִלְמְדוּ* tilmedu, discetis, & omnium personarum generis fœminini.

וְ



וְלִמּוֹד tilmod, discet, תִּלְמְדוּ tilmed-  
 di, disces, תִּלְמְדוּנָה tilmodna, discetis,  
 & discant. 3 est signum primæ personæ  
 communis generis, numeri pluralis, וְלִמּוֹד  
 nilmod, discemus.

2 Ultimum pūctum non solum est cho-  
 lem, וְלִמּוֹד ilmod: sed etiam patach;  
 in ijs præsertim, quæ vel neutra sunt, וְלִמּוֹד  
 יִשְׁכַּב isccav, dormiet: vel secundam, ter-  
 tiamve gutturalem habent, וְלִמּוֹד יִגְהַל  
 al, redimet, וְלִמּוֹד יִפְתַּח iphtach, aperiet. Sūt  
 quæ utroque modo efferuntur, וְלִמּוֹד יִשְׁבוּת  
 iscboth, vel וְלִמּוֹד יִשְׁבַּת iscbath, desinet.

## Appendix.

1 Plurale fœmininum interdum abijcit  
 הְ ultimum, וְלִמּוֹד תִּלְבַּשְׁנָה tilbascna, indue-  
 tis f.

2 In voce יַעֲמֹדנָה ianghamodna, sta-  
 bunt, ponitur jod loco ה, וְלִמּוֹד יִשְׁפֹּטוּ isc-  
 phutu, judicabūt, וְלִמּוֹד תַּעֲבֹרִי tanghavu-  
 ri, transibis, sciurec pro cholem.

3 Cholem primæ personæ futuri propter  
 הְ paragogicum transit in scenam, וְלִמּוֹד אֶשְׁמַרְהָ  
 efcem



escmera, custodiam: *variùs in camets*  
*caton, vt אשקטה esckota, quiescam.*

*Quòd si persona fiat Milèl, manet cholem*  
 אשמרה escmora, custodiam.

4 *Obseruandum est tertiam personam*  
*fœminini generis, numeri singularis, & se-*  
*cundam masculinam eiusdem numeri, sē-*  
*per esse, tum in perfectis, tum in imperfe-*  
*ctis verbis, eandem, vt nihil vnquam neq̄*  
*punctis inter se, neque literis differant.*

Conjugatio secunda Niphal.

נפעל niphghal. *Litera Nun præpo-*  
*sita initio, est character hujus conju-*  
*gationis. In qua verbum passiuam*  
*habet significationem, si in prima*  
*habuerit actiuam, vt מסר masar, tra-*  
*didit, נמסר nimsar, traditus est. Alioquin*  
*hic habebit actiuam, more deponē-*  
*tium apud Latinos, vt נשבע nischangh,*  
*jurauit, נלחם nilcham, pugnavit. Est c-*  
*nim generalis regula, vt ea verba,*  
*quæ in Kal non sunt vsitata, cuiuscū-*  
*que conjugationis sint, explicen-*

H cur



tur juxta significationem verborum in Kal. Interdum etiã Niphal habet reciprocam significationem, vt Hit-pael נשמר *niscmar, custodiuit se.*

*Indicativus.*

Præteritum.

	הלמדו	נלמדה	נלמד
	הלמדנה:	נלמדת	נלמדת
Futurum.		נלמדתי:	נלמדתי
	אלמד	Infinitiuus.	נלמדו
	ילמד	הלמד	נלמדתי
	תלמד	בהלמד	נלמדנו
	נלמד	כהלמד	נלמדה
	ילמדו	להלמד	נלמדת
	תלמדו	מהלמד:	נלמדתי

Imperatiu. Benoni.

תלמדו	הלמד	נלמד
תלמדנה:	הלמדו	נלמדו

*Regula conjugationis Niphal.*

*De Præterito.*

1 Litera Nun characteristica habet chiric, sequente sceua muto.

2 Quod



2 Quòd si prima radicalis fuerit gutturalis, Nun habebit segol, vel patach pro chiric, eodem modo, quò dictum est suprà in secunda, & tertia regula Gerundiorum, vt נִעְרַךְ *naharac*, ordinatus est, נִעְכַּר *nenghar*, turbatus est.

Appendix.

1 Reperitur tamen etiam prima radicalis cum segol, נִהַפְכוּ *nehaphcu*, versi sunt, נִחַרְבוּ *necherbu*, occisi sunt.

2 Tertia masculina interdum desinit in cholem, נַחְתוּם *nachtom*, signatum est, נִנְחַתוֹר *nanghtor*, exorabilis fuit.

De Benoni.

1 Benoni habet vltimum punctum camers, vt differat à præterito, quòd habet patach.

2 Paul participio passiuo carent quatuor conjugationes, Niphal, Pual, Hophal. & Hitpacl.

Appendix.

*Fæminina vox posterior ob gutturalem*

H 2 vere



tertiam recipit duplex *patach*, נִשְׁלַחַח *ni-*  
*selachath*, missa est, ut supra dictum est.

De Infinitivo, Imperativo,  
 & Futuro.

1. Hæc tria carent litera figurativa  
 ך, & ideo loco ejus infigitur daghes  
 in prima thematis: atque ut id senti-  
 ri possit, additur ad Infinitivum, &  
 Imperativum litera ה, quod non fuit  
 necesse in futuro, quum idem præ-  
 stare possent literæ איתן *et an*.

2. Si prima thematis sit gutturalis,  
 aut ך, quæ nõ recipiunt daghes, mu-  
 tatur punctum breve literæ præce-  
 dētis in longum, id est chiric vel se-  
 gol in tsere, ut pro הֶעָבֵר *hinghaver*, di-  
 cimus הֶעָבֵר *henghaver*, & pro אֶעָבֵר  
*enghaver* אֶעָבֵר *enghaver*.

3. In Infinitivo cum literis בְּכֶלֶם *bi-*  
*chlām* inter dū omittitur illud ה addi-  
 titium, licet non semper, ut בְּעֵטָף *be-*  
*nghateph*, quum deficeret, Thren. 2. legi-  
 mus pro בְּהֵעָטָף *behenghateph*. Reperi-  
 tur



tur etiam, licet rarissime, & pro ה, nec non ipsum נ servatum in Infinitivo, & Imperativo. Item chiric sub נ in Futuro, loco segol.

4 In Infinitivo, Imperativo, & Futuro, vltimum punctum fere est tse-re, sed illud mutatur interdum in segol, quando videlicet accentus retrahitur ad penultimam, vt חִשְׁבָהּ *hifsciamer*, *custodiri* vel *custodire*: interdum in patach, quando scilicet vltima litera est ה, vel ו, quod fit gratia breuitatis, vt אָשְׁמַעְךָ *hifsciameangh*, *audiri*, vel *audire*, pro אָשְׁמַעְךָ *hifsciameangh*.

5 Infinitivus, & Imperativus interdum perfectus vsurpatur, hoc est cū litera נ figuratiua, נִשְׁלַחְךָ *niscloach*, *mittere*, & מִלְחָמָה *nilchom*, *pugna*, & *pugnare*.

Conjugatio tertia Piel.

פִּינְחֵל *pinghel*. Character huius conjugationis est daghes impressum secundæ literæ radicali, præcedente

H 3 chir



chiric paruo למד *limmed*, *diligenter didicit*. Ac primùm quidem actiua hîc vehementiorem habet significati-  
 nem, vt שבר *sciavar*, *fregit* in Kal, in  
 Piel שבר *scibber*, *confregit*. מסר *masar*,  
*tradidit*, מסר *misser*, *diligenter tradidit*.  
 Deinde quæ in Kal erant neutra, hîc  
 sunt actiua, הלך *halac*, *ambulauit*, הלך  
*hillec*, *ambulare fecit*, *deduxit*: qua in  
 re cum Hiphil conuenit. Tertio sunt  
 hîc verba contrariæ significati-  
 nis, vt שורש *sciorefc* in Poel *radices egit*, שרש  
*sciorefc*, *radicitus euellit*. Denique repe-  
 riuntur hîc verba, quæ in Kal non  
 sunt vsitata, vt הלל *hillel*, *laudauit*, און  
*izzen*, *auscultauit*: vel quæ utrobique  
 idem significant, vt גרש *garasc*, & גרש  
*gheresc*, *ejecit*.

*Indicatiuus.*

*Præteritum.*

למד	למדו <small>diligenter didicit.</small>	למד
למדת	למדתם	למדת
למדתו	למדנו	למדתי
		Ben



למדנהו למדות Benoni.

Futurum. Infinitivus. למד

אלמד למדים

ילמד בלמד מלמדה

תלמד כלמד vel מלמדת

נלמד ללמד מלמדות;

ילמדו מלמד Paul.

תלמד Imperativus. למד

תלמד למדים

תלמדו למדה

תלמדנהו למדת vel

*Regula conjugationis Piel.*

1. Secundum punctum interdum est patach, שבש scibbar, contriuit, praefertim si vltima radicalis sit ח aut ע. שלח scillach, dimisit, בלע billangh, perdidit.

2. Tere ob maccaph mutatur in fegol, בקש-לי bikkeslets, quae fuit illusor. Idem accidit sine maccaph, דבר dibber, locutus est, כפר chibber, expiavit.

Haec duae regulae etiam in Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo locum ha-

H 4 bent,



bent, יגלח jegallach, radet, יקלח sciallach,  
dimitt e, & dimittere.

*De Participiis, & Infinitivo.*

Participia hujus cōjugationis, at-  
que adeò Hiphil & Hitpaël, initio  
asciscunt ם: & quod punctum habet  
hęc litera, idem quoque habent lite-  
ræ איתן etan in his tribus conjugatio-  
nibus.

2 Infinitivi ultimum punctum est  
etiam cholem יסור jassor, corrigere.

*Regula generalis hujus conjugationis.*

Quando secunda radicalis est gut-  
turalis, aut ך, quæ daghes nō admit-  
tunt, ad illud supplendum puncta  
breuia sub prima radicali per omnes  
modos mutantur in longa, scilicet  
chiric in tsere, parach in camets, kib-  
buts in cholem, vt בֵּרַךְ berech, benedi-  
xit, מְבַרֵךְ mebarech, benedicens, מְבוֹרַךְ  
meborach, benedictus, יְבַרֵךְ jebarech, be-  
nedicet, בָּרַךְ barech, benedicere & bene-  
dic.

Adm



Adnotatio.

Sapè tamē non suppletur punctum daghes, ut נחם nicham, consolatus est, מרחפת mepached, expauescens, מרחפת merachepheth, cubans, ינהג jenaheg. ducet, מהר maher, festina, לבער lebaher, ad succendendum. Idq̄ præsertim quum secunda est ו, ח, aut ה, ut in his exemplis apparet.

Conjugatio quarta Pual.

פחל punghal. Characteris loco habet in prima radicali kibbutz sequēte daghes forti, למד lummad. Est autem passiva superioris actiuæ: rariùs tamen vsurpatur, caretq̄ Imperatiuo & Gerundiis.

	למדות:	למדה	Præteritū.
Infinitiuus.		למדת	למד
	למוד:	למדתן	למדתי
Futurum. Benoni.			למדו
	אלמד	למד	למדתם
	ולמד	למדו	למדנו
	תלמד	למדה	נלמד
		H	5



תלמדו	תלמדו	תלמדו
תלמדנה	תלמדו	תלמדו

⊙ *Observationes.*

1 Pro kibbutz interdum reperitur cametz sceua, ut שדרר *scioddad*, *vastatus est*, & sciurec abjecto dages, ut יולר *julad*, *natus est*. Quædam tamē exempla habent יולר *jullad*.

2 Quando secunda est gutturalis, aut resc, prima habet cholem, רעך *donghach*, *extinctus est*, טורף *toraph*, *raptus est*. Sic futurum יבורך *jeborac*, *benedicetur*. ה tamen ante se recipit kibbutz, רחץ *ruchatz*, *lotus est*.

*Conjugatio quinta Poel.*

פועל *ponghel*. Cujus figuratiua est vau quiescens in cholem post primam thematis, ut שומר *sciomer*. Dicitur בנין מרבע *binjan merubbangh*, conjugatio quadrata, propter quatuor literas quibus constat: etsi vau puncti potius quàm literæ munus obit. Significationem habet communē,  
hoc



hoc est modò actiuam, modò passiuam, vt apud Latinos dimetior, amplector.

Præteritum.

לומר	מלומדות	לומר
לומרו	Paul.	לומרת
לומרנה:	מלומר	לומרתי
Futurum.	מלומרים	לומרו
לומה	מלומדה	לומרתם
לומר	מלומדות:	לומרנו
לומה	Infinitiuus.	לומרה
לומר	לומר	לומרת
לומר	כלומר	לומרתי:
לומר	כלומר Benoni.	
לומר	לומר	מלומר
לומר	מלומר:	מלומרים
לומר	Imperatiu.	מלומרה
	לומר	מלומרת
		vel

Observationes.

1. Hæc conjugatio non differt, quod ad inflexionem, à Piel, nisi in prima radicali, quæ semper habet yau quiescens in cholem.



2. Interdum terminatur verba hujus conjugationis in patach, vel camets, quum potissimum sumuntur in passiva significatione.

*Adnotatio.*

*Verba perfecta raro admodum in hac conjugatione usurpantur, sed per eam potius inflectuntur, quorum secunda van, vel jod quiescit, ut בִּין bin, intelligere, כּוּן cun, parare. Item nonnunquam defectiva nghajin, ut גּוּלֵל golel, voluere. De quibus suo loco.*

*Conjugatio sexta Hiphil.*

Pro caractere habet ה initio, & jod ante ultimam, ut הִלְמִיד hilmid. Significat proprie alicujus actionis esse auctorem, suaforem, impulsorem, ut שָׁכַב sciachav, jacuit, in Kal, in Hiphil הִשְׁכִּיב hischiv, fecit jacere, hoc est prostravit, aut aliquid hujusmodi: Ergo quæ in Kal sunt Neutra, hîc sunt Activa: & quæ ibi simplicem actionem significabant, hîc duplicem

indic



indicant: vt שמעו *sciamaugh*, *audiuit*,  
 השמיעו *hiscmiangh*, *fecit audire, auditum*.  
*restituit*. Quædam tamen hîc simpli-  
 cem tantum actionem habent: ve-  
 rum ea erunt in Kal ferè inusitata, vt  
 השליך *hisclic*, *projecit*.

	הלמידו	מלמדות:	Præteritum.
	הלמידו	Paul.	הלמידו <small>fecit discere.</small>
	הלמדנה:	מלמד	הלמדת
Futurum.		מלמדים	הלמדתי
	אלמיד	מלמדה	הלמידו
	ילמיד	מלמדות:	הלמדתם
	תלמיד	Infinitiuus.	הלמדנו
	נלמיד	הלמיד	הלמידה
	ילמידו	vel הלמד	הלמדת
	תלמידו	בהלמיד	הלמדתי:
	תלמיד	בהלמיד	Benoni.
	תלמידו	להלמיד	מלמיד
	תלמדנה:	מהלמיד:	מלמידים
		Imperatiu.	מלמידה
		הלמד	vel מלמדת

Observationes Conjugationis  
 Hiphil.

De



*De Præterito.*

1 Si prima sit gutturalis, quæ plerumque habet sceua compositum, figuratiua ה habebit segol, vt העמיד *henghemid*, constituit: vel patach, si vau copulatiua præfigatur, והעבדת *vehanghav adta*, & seruire fecisti: interdum תירה, העבדת *henghavaria*, transire fecisti. Segol etiam, sed rarissime הכלמנו *hecklamnu*, erubescere fecimus.

*De Participiis.*

1 In vtroque participio abjicitur litera ה, & punctum ejus trahitur ad literam מ euphoniæ gratia: dicitur enim מלמיד *malmid*, pro מהלמיד *mehalmid*. quod idem seruat in futuro sub literis איתן *etan*, vt אלמיד *almid*, pro אהלמיד *ahalmid*. Aliquando tamen præter regulam in futuro reperitur ה *he* simul cum מ literis איתן *etan*, vt יהושע *jehosciangh*, saluabit, pro יושע *josciangh*.

2 Benoni sub מ detinet patach etiam  
tiam



tiam ante gutturales, vt מַעְמִיד *manghamid*, constituens. In plurali reperitur nonnunquam sceua pro jod, vt מַחְלֵמִים *machlemim*, somniantes.

3 Paul sub מ̄ habet interdum camets sceua, vt מִשְׂזָר *moszar*, duplicatus est, & chiric, מִשְׁחָת *miscchat*, corruptus.

4 Prima radice, si fuerit gutturalis, requirit camets sceua, & camets sub מ̄, vt מַעְמָד *manghomad*, statutus. Quod idem in toto Hophal quoq; seruatur, vt sint puncta similia.

*De Infinitiuo, Imperatiuo, &*

*Futuro.*

1 Horū triū vltima syllabarecipit sæpè tsere pro chiric, vt הַשְׁלֵךְ *hasclech*, projice: etiam jod quiescente interdum adscripto, vt יַמְסֵר *jamser*, tradere faciet. Verūm tsere ob maccaph, transit in segol, vt הַשְׁלֵךְ־נָא *hasclēna*, projice quaeso.

2 Eadem vltima reperitur etiam cum patach, vt הַנְּחֵת *hanchath*, descendere



dere, fac, præsertim propter guttural-  
les ה, ע, ר, vt יבטח *javtach*, faciet fidere,  
השמע *hascmangh*, fac audire, הפצר *haph-  
tsar*, fac transgredi.

3 In futuro plurali secunda radi-  
calis inuenitur cum sceua, vt ידרכו  
*jadrech*, tendent, pro ידרכו *jadrichu*.

4 Gerundij litera ל formatiua, in-  
terdum abjicit ה, ejusq; punctum  
ponit sub litera formatiua, vt לשבית  
*lasbith*, ad cessare faciendum, pro להשבית  
*lehasbith*.

## Appendix.

1 Iod vltima sepe desideratur, manente  
solum chiric paruo sub secunda radicali,  
vt לשמע *lascmiangh*, ad faciendum au-  
dire, השמרם *hascmidam*, disperdere  
eos.

2 Infinitiuus sub ה interdum habet chi-  
ric, ita vt voce à præterito non differat, vt  
השמיר *hascmid*, disperdere: interdum  
segol propter primam gutturalem, vt החזיקי  
*hecheziki*, apprehendere me.

3 Aleph



3 Aleph reperitur pro אשכים, ו, ה, אשכים asc-  
cim, manè surgere, אברך avrec, ge-  
nuflecte. Hoc enim per Imperativum  
plerique explicant.

Conjugatio septima Hophal.

הפעל hophngal. Characteristicam  
habet literam ה cum camets cateph.  
Continet Passiva respondentia Acti-  
vis in Hiphil, vt הלמד holmad, factus  
est discere, hoc est alterius auctoritate  
didicit, &c. Caret non modò Paul  
Participio, sed etiam Imperativo, &  
Gerundiis.

rundiis, & Im Benoni. Præteritum.

perativo caret	הלמד	הלמד
hac conjugatio.	הלמדים	הלמדת
Futuram.	הלמדה	הלמדתי
אלמד	vel הלמדת	הלמדו
ילמד	הלמדות:	הלמדתם
תלמד	Infinitivus.	הלמדנו
נלמד	הלמד:	הלמדה
ילמדו	Participio,	הלמדת
תלמדו	Præterito, Ge	הלמדתן:
	I	הלמדי



תִּלְמַד תִּלְמַדִּי תִלְמַדְנָהּ

*Observationes conjugationis Hophal.*

1 Sub He, & literis futuri interdū loco chatephcamets inuenitur kibbutz, vt השלכה *huselecha*, projecta est, vel ו, vt הוחל *huchal*, ceptum est.

2 Si prima thematis fuerit gutturalis, sub illa erit camets sceua, & sub ה camets in tota conjugatione, vt העבר *hangbovar*, trajectus est:

*Appendix.*

*Conjugationes merè passiva, vt Pual, & Hophal, magna ex parte sunt mutila, & olim Præteritum, & Futurum habebant. Porro in his nomen agentis non exprimitur: ideo carent Imperatiuo. Niphal tamen quum est reciprocum, habet Imperatiuum, vt השמר *hischamer*, custodire, caue. aliàs ferè illo caret.*

*Conjugatio octaua Hithpael.*

הִתְפַּעֵל *hithpanghel*. Formatur ab Imperatiuo piel, cui characteris loco ה syllaba præfigitur, vt לָמַד *lamm*



DE VERBO PERFECTO. 131  
*lammed*, fit התלמד *hithlammed*. Est au-  
 tem actiua, & passiua simul. Signifi-  
 cat actionem eiusdem in seipsum, ac  
 propterea nulla est passiua, quæ illi  
 respondeat. Interdum tamen est si-  
 gnificationis Kal, vt התהלך *hithhallee*,  
*ambulauit*. Quædam etiam hîc simu-  
 lationem declarant, vt התעשר *hich-*  
*nghascier*, simulauit se diuitē, התחל *hich-*  
*chal*, simulauit se egrotum: quod Itali di-  
 cerent, *Fece dell' ammalato, Si fece ricco.*

Præteritum.

Imperatiu.	מתלמדים	התלמד
	מתלמדה	התלמדת
	מתלמדת	התלמדתי
	מתלמדות:	התלמדו
	התלמדנה:	התלמדתם
Futurum.	Infinitiuus.	התלמדנו
אתלמד	התלמד	התלמדה
יתלמד	בהתלמד	התלמדת
תתלמד	כהתלמד	התלמדתי
נתלמד	להתלמד	Benoni.
יתלמדו	מהתלמד:	מתלמד
	I	2
		תתל



תתלמדנהו

תתלמדו

תתלמדו

תתלמד

*Observationes Conjugationis  
Hithpael.*

1 Secundaradicalis habet daghes, ut in Pael. Ideo, si illa fuerit נ, ץ, aut ר, praecedens habebit camets pro patach, ut התפאר *hithpaer, gloriatus est.*

2 Tere ultimæ syllabæ mutatur in segol, si sequatur maccaph, ut התהלך *hithhallec Noach, ambulavit Noë.*

3 Ultima admittit etiam patach, ut התחזק *hithchazzak.*

4 Interdum sub litera ה ponitur camets sceua, vel kibbutz, loco chiric, ut התפקד *hothpakked.*

5 Interdum ה excidit, & loco ejus ponitur daghes in prima thematis: quod ferè usu venit, quando prima thematis est ה, vel ט, vel ר, ne duæ literæ ejusdem soni concurrant, ut התטהר *hittaher, mundavit se,* pro התטהר

*hitt*



DE VERBO PERFECTO. 133  
hithaber. In aliis rariùs id contingit.

Appendix.

1 Syllaba הָהּ semper preponitur Imperatiuo Piel, exceptis verbis, quæ primam radicalem habent vnam ex his quatuor, שׁ, צ, ס, ו, quæ enim inchoantur à ם, vel שׁ, non ponunt הָ illius syllabæ characteristica ante primam radicalem, sed post, ut השתמר hithhammer, custodiuit se, non התשמר hithsciammer, à שמר sciammar, הסתבל hithhabbel, oneravit se, non התסבל hithsabbel, à סבל saval. Quæ à צ, non modo postponunt הָ, sed etiam mutant in שׁ, ut הצטרק hitstaddek, justificauit se, non הצטרק hitstaddek, à צרק tsadak. Quæ à ו, postpositum illud הָ verunt in ר, ut הורפמן hizdammen, constituit se, non הותמן hizthammen, à ומן zaman. Fit autem huiusmodi in his omnibus immutatio ad cacophoniam euitandam.

2 Nonnunquam loco הָ primæ huius conjugationis literæ reperitur א, ut אתחבר ethch

I 3 . ethch



3 Ea verba, quae habent Poel, (de quibus supra, (mutant etiam Hitpael in Hitpoel, quod eodem modo flectitur, quo Poel,

*Exemplum omnium conjugatio.*

8	7	6	5
התפעל	הפעל	הפעיל	פועל
התפקד	הפקד	הפקיד	פוקד
visitavit seipsum.	praefectus est ad visitandum.	praefecit ad visitandum.	visitavit, v. visitatus est.
מתפקד	הפקד	מפקיד	מפוקד
visitans seipsum.	praefectus ad visitandum.	praeficiens ad visitandum.	visitans, vel visitatus.
עצת.	עצת.	מפקד	מפוקד
		praefectus ad visitandum.	visitans, vel qui visitavit.
התפקד	הפקד	הפקיד	פוקד
visitare seipsum.	praefici ad visitandum.	praeficere ad visitandum.	visitare, vel visitari.
התפקד		הפקיד	פוקד
visita teipsum.	caeret.	praefice ad visitandum.	visita, vel visitare.
אתפקד	אפקד	אפקיד	אפוקד
visitabo me ipsum.	praeficiar ad visitandum.	praeficia ad visitationem.	visitabo vel visitabor.

*praep*



præpositis literis duabus characteristicis חח. Atque hæc de verbis perfectis dicta sint.

num, temporum, ac modorum Verbi.

4	3	2	1	
פֶּעַל	פָּעַל	נִפְעַל	קַל	
פִּקַּד	פִּקַּד	נִפְקַד	פִּקַּד	עָבַד Præteritum.
diligenter vi- sitatus est.	diligenter vi- sitavit.	visitatus est.	visitavit.	
פִּקַּד	מִפְקַד	נִפְקַד	פּוֹקֵד	כִּינּוּנִי participium præsens seu actiuum.
diligenter vi- sitatus.	diligenter vi- sitans.	visitatus.	visitans.	
caret.	מִפְקַד	caret.	פִּקּוּד	פְּעוּל participium præteritum seu passiuum
	diligenter vi- sitatus.		visitatus.	
פִּקּוּד	פִּקַּד	הִפְקַד	פִּקּוּד	מִקּוּד infinitiuus.
diligenter vi- sitari.	diligenter vi- sitare.	visitari.	visitare.	
caret.	פִּקַּד	הִפְקַד	פִּקּוּד	צוּי imperatiuus.
	diligenter vi- sita.	visitare.	visita.	
אִפְקַד	אִפְקַד	אִפְקַד	אִפְקוּד	עָתִיד futurum.
diligenter vi- sitabor.	diligenter vi- sitabo.	visitabor.	visitabo.	



## De Verbis defectiuus.

Verba defe-  
ctiua.

Quiescentia

Erba imperfecta ad quatuor classes reuocari possunt: quaedam enim sunt defectiua, quæ videlicet inter conjugandum aliquam literam perdunt, & ejus loco substituunt daghes: quaedam sunt quiescentia, ea nimirum, quæ literam aliquam inter conjugandum amittunt, & ejus absentiam longa motione compensant.

Composita.

2 Alia dicuntur composita, quòd ex defectiuis, & quiescentibus, vel ex vario genere quiescentium consistunt.

Verba 4. vel  
5. litterarum.

3 Alia denique quatuor, vel quinque litterarum verba nominantur, quibus anomala quaedam addi possunt. Atque ut à defectiuis incipiamus:

Defectiuorū  
tria genera

4 Verba defectiua tribus generibus continentur: Primum enim defectiua sunt, quorum prima radicalis est *נ*, ut *נָגַע* nagec, appropinquauit, & quorum prima radicalis est *ו*, sequente *י*, quæ ferme sunt



sunt sex, יצו יatsav, stetit, יצו יatsag, po-  
fuit, יצו יatsangh, stravit, יצו יatsak,  
fudit, יצו יatsar, formavit, יצו יatsath,  
combussit. Excipiuntur יצו יatsa, exiuit,  
quod est ex quiescentibus compositis. Po-  
stremo quæ tertiam thematis habent simi-  
lem secundam, ut יצו galal, volvit.

5 Porro hæc omnia tria genera etsi de-  
fectiva dicuntur, non tamen propterea ubi-  
bique deficiunt. Omnia enim in certis qui-  
busdam conjugationibus, aut modis, aut  
temporibus leges Perfectorum sequuntur.  
Multa verò per omnes ferme conjugatio-  
nes perfecta sunt, neque ullum usquam de-  
fectum patiuntur, ea præsertim quæ in-  
choantur à י, & secundam radicis quie-  
scentem, aut gutturalem habent, ut יצו  
nuv, crescere, יצו nuach, quiescere,  
quæ daghes non admittunt, quo absentia  
י literæ demonstratur. Sed hæc usu faci-  
lius cognoscuntur.

6 Nunc singulorum generum exempla  
subyiciemus: atque, ut consulatur brevitati,

I s ea



ea ferè referentur in tabulas, qua discrepant à perfectis. In extremum tamen librum paradigmata eadem integra conijciuntur, ne quis fortè illa desideret.

Conjugationes defectiuorum Pe  
Nun, & Pe Iod.

Niphal. Imperatiu. Verbū Kal.

Præteritum. <sup>accede.</sup> גַּשׁ vel גַּשׁ <sup>appropinquauit.</sup> נָגַשׁ

נָגַשׁ נָשׂוּ &c. נָגַשְׁתָּ

נָגַשְׁתָּ נָשִׂי Benoni.

נָגַשׁ נָשְׁנָה: <sup>appropinquans</sup> נָגַשְׁתָּ &c. נָגַשְׁתָּ

Benoni. Futurum. נָגַשְׁתָּ &c.

נָגַשׁ <sup>accedam.</sup> אָנֹכִי Paul.

נָגַשְׁתָּ נָשִׂים נָגַשׁ

Hiphil. נָגַשְׁתָּ &c. נָגַשְׁתָּ

Præteritum. נָגַשׁ Infinitiuus.

נָגַשׁ <sup>appropinquare</sup> יָנֹשׁ נָשְׁתָּ

נָגַשְׁתָּ נָשְׁתָּ נָשְׁתָּ

Benoni. נָשְׁתָּ נָשְׁתָּ

נָשְׁתָּ נָשְׁתָּ נָשְׁתָּ

נָשְׁתָּ נָשְׁתָּ: נָשְׁתָּ

Paul.

נָשְׁתָּ

נָשְׁתָּ



מבשים וניש הנישם  
Infinitivus. הניש & Infinitivus.

הניש Hophal. הניש  
Futurum. Præteritum. כהניש

הניש Imperatiu. הניש  
הניש הנשת הניש

הניש & Benoni. הניש  
הניש Futurum. הניש

הניש  
Regule.

Kal. לקח lakach, cepit.

Præteritum, Benoni, & Paul de mo-

re perfecta sunt, nisi quod pro לקח la-

kach, semel invenitur קח kach, & cum

affixo קחם Kacham, cepit eos.

יקח Infinitivus. לקוח  
קחה: capere. vel לקוח  
קחה Futurum. קחה  
קחה Imperatiu. קחה  
קחה: capere. vel לקוח  
קחה קחה  
קחה קחה

In reliquis perfectorum more flectitur.  
Inu



Inuenitur tamen  $\text{קָכַח}$  jukkach, capietur, ex futuro Hophal pro  $\text{קָלַח}$  iolkach.

1 Eadem ratione inflectuntur verba, quæ inchoantur per nun, & quæ per iod, sequente y, vt  $\text{יָצַח}$  jatsav, stare, excepto verbo  $\text{יָצָא}$  jatsa, exire, quod non ex defectiuus, sed ex quiescentibus est.

1 Ad hanc eandem formam pertinent quatuor alia verba,  $\text{קָלַח}$  lakach, accepit,  $\text{יָצַח}$  lathangh, eradicauit,  $\text{יָנַח}$  janach, reliquit, &  $\text{יָקַח}$  jakaph, circuiuit. Verum tamen tum hæc, tum cætera defectiua. Pe Nun, & Pe Iod in Præterito, & in Participiis Kal, & in Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Niphal, & in toto Piel, Pual, & Hithpael, nihil differunt à perfectis. Ex his quatuor, quia primum est vsitatissimū, libuit ejus inflexionem, qua defectiuum est, adscribere.

3 In futuro Kal, & Hiphil, si secunda thematis non sit capax daghes, debet



debet sub literis  $\text{תתן}$  *etan* constitui  
 ttere, vel certè more perfectorum in-  
 flectendum ejusmodi futurum non  
 abjecto nun, vt  $\text{תתן}$  *jechath*, *descendet*,  
 pro  $\text{תתן}$  *ichath*:  $\text{תתן}$  *ineaph*, *adulterium*  
*committet*, pro  $\text{תתן}$  *iaph*. Quamquam  
 multa reperiuntur, quæ possent da-  
 ghes suscipere, & tamen more per-  
 fectorum inflectuntur.

4 Imperatiuus Kal in his omnibus  
 interdum pro patach habet cho-  
 lem, vt  $\text{תתן}$  *gosc*, *accede*, & *ttere*, quod  
 propter maccaph migrat in segol,  
 $\text{תתן}$  *ghesc halea*, *accede huc*.

5 Infinitiuus Kal abjecta prima ra-  
 dicali, adiungit tertiæ literæ n. Quod  
 si tertia sit gutturalis, capit geminum  
 patach pro duplici segol, vt à  $\text{תתן}$  *na-*  
*gangh*, *terigit*,  $\text{תתן}$  *ganghath*.

6 Futurum horum verborum in-  
 interdum terminatur in cholem more  
 perfectorum, vt  $\text{תתן}$  *ippol*, *cadet*, pro  
 $\text{תתן}$  *ippal*.



7 Interdum excidit daghes ob euphoniā, & nullo modo absentia ejus suppletur, vt וַיִּסְעוּ *vajisenghu*, & *profecti sunt*.

8 Præteritum Niphal siquidem habeat secundam gutturalem, & à perfectis desciscat, habebit quoque tsere sub Nun, vt נִאֲרָה *neara*, *projecisti à corde*, נָאֵר *near*, *projecit à corde*. Verùm si secunda fuerit ך, nulla fit compensatio, vt נָחַם *nicham*, *pœnitentia ductus est*. Quædam habent cholem, vt נִמּוֹל *nimmol*, *circumcisus est*. Legitur etiã נִגּוֹף *nig goph*, *percuti*, pro הִנָּגַף *hinagheph*.

9 Futurum Hiphil in quibusdam daghes longa vocali compensat, vt וַנָּבֵל *vannavel*, & *cecidimus*, וַיֵּזֶד *vayazed*, & *pulmentum coxit*, וַיֵּאָסֶר *vayasar*, & *secuit*. At לְנִפְּוֹל *lanphil*, *ad deturbandum*, pro לְהִנָּפִיל *lehanphil*.

*Conjugationes defectiuorum duplicantium secundam.*

Hæc verba sæpè perfectorum more







תסב	Benoni.	סבינה:
תסבי	נסב	Futurum.
תסבנה:	נסבים	אסוב
	נסבה	יסוב
Hiphil.	נסבות:	תסוב
Præteritum.	Infinitivus.	נסוב
הסב	הסב vel	הסוב
הסבות	בהסוב	תסובו
הסבותי	כהסוב	תסוב
הסבו	להסוב	תסובי
הסבותם	מהסוב:	תסבינה:
הסבנו	Imperativ.	
הסבה	הסב vel	הסוב Niphil.
הסבות	הסבו	Præteritum.
הסבותי:	הסבי	נסב
Benoni.	הסבנה:	נסבות
מסב	Futurum.	נסבותי
מסבים	אסב	נסבו
מסבה	יסב	נסבותם
מסבות:	תסב	נסבנו
Paul.	נסב	נסבה
מוסב	יסבו	נסבות
מוסבים	תסבו	נסבותי:
		מוס



הוֹסֵכָה	נִסַּב	מוֹסֵכָה
הוֹסֵכוֹת	יִסְבוּ	מוֹסֵכוֹת
הוֹסֵכוֹתֶיךָ	תִּסְבוּ	Infinitiuus.
Infinitiuus.	תִּסְבֵּ	הִסֵּב
הוֹסֵב	תִּסְבִּי	בִּהְסֵב
Futurum.	תִּסְבִּינָה	בִּהְסֵב
אוֹסֵב		Imperatiu.
יוֹסֵב	Hophal.	הִסֵּב
תוֹסֵב	Præteritum.	הִסְבוּ
נוֹסֵב	הוֹסֵב	הִסְבוּ
יוֹסְבוּ	הוֹסֵכוֹת	הִסְבִּינָה
תוֹסְבוּ	הוֹסֵכוֹתֶיךָ	Futurum.
תוֹסֵב	הוֹסְבוּ	אִסֵּב
תוֹסְבִי	הוֹסֵכוֹתֶיךָ	יִסֵּב
תוֹסְבִינָה	הוֹסְבוּנִי	תִּסֵּב

*Observationes geminantium secundam primæ conjugationis Kal.*

Præteriti prima syllaba habebit camets, si tertia radice respuat daghes, ut אָרוֹתִי *aroti, maledixi*, ab אָרַר *arar*: ob n tamen nihil mutatur, ut שְׂחֹתִי *sciachoti, humiliavi me*, à שָׁחַח *scia-*  
K *cach,*



*chach*: legitur quoque בָּזַעוּ *bazen*, diripuerunt, pro בָּזְזוּ *bazezu*, & תָּמְנוּ *tamna*, consummarunt, pro תָּמְמוּ *tamemu*.

2 Benoni Kal interdum reperitur cum cholé loco camets, vt תֹּם *tom*, perficiens, pro תָּם *tam*, quod ob mac-caph transit in camets caton, vt תֹּם דֶּרֶךְ *tom derec*, perfectus via, id est, viuendi ratione. Quamquam hæc veriùs nomina censentur. Horum enim Participium potiùs perfectum est, vt גּוֹלֵל *golel*, voluens, סוֹבֵב *sovev*, circumiens.

3 Infinitiuus non semper habet cholem, sed aliquando sciurec, aliquando patach: aliquãdo etiam additur tau cum cholem, vt בּוֹר *bur*, eligere, רָד *rad*, expandere, שִׁימּוֹת *sciam-moth*, desolare, à verbis בָּרַר *barar*, רָדָה *radah*, sci-amam.

4 Imperatiuus habet etiã camets loco patach, & daghes, vt קָבֵה *kava*, maledic, אָרָה *ara*, idem. Nonnunquam sciur



sciurec, vt נחזק nguzza, robora. His  
tribus paragogica quoq; addita. Re-  
liquæ voces reperiuntur interdum  
cum camets caton loco cholem, vt  
רננו ronnu, canite, תמנה tommena, consum-  
mamini, vel cum kibbutz, vt תמינה  
tummena, idem.

5 In futuro cholē aliquando mu-  
tatur in sciurec, vt ישרד jasciud, diripiet.  
Quando accedit vau conuersiuum,  
& accentus ponitur in penultima,  
vertitur in camets chatuph, vel in  
kibbutz, sed rariùs, vt ויהם vayahom,  
& conteret, ויירם vajarom, & exaltabit,  
& ויירם vajarum, & produxit vermes. In-  
terdum præter omnem regulam in-  
uenitur daghes in prima thematis,  
quod erat futurum in secunda, vt  
אקו ekkov, maledicam. Num. 23.

*Observationes eorundem in Niphal.*

1 Præteriti tertia plerunque habet  
camets: interdum tamen etiam chi-  
ric, præsertim in iis, quorum prima

K 2 radie



radicalis est ה, ut נחח *nichath*, *contritus* est. Interdum cum tsere, ut נחנת *nechanta*, *venusta* fuisti. Sub prima radicali reperitur etiā camets, ut נחל *nichal*, *pollutus* est, aut tsere, ut נחם *names*, *dissolurus* est, aut cholem, ut נגוז *nagoz*, *consus* est: idq; in plurali potissimum, ut נגוזו *nagozzu*. Tertia foeminina in quibusdam verbis sine daghes, ut נבקה *naveka*, *euacuata* est, pro נבקה *naveka*, & cum daghes, ut נסבה *nasebha*, *versa* est. In plurali Kibbutz pro ו, ut נסדנו *nesciaddunu*, *vastati* sumus.

2. Benoni sub prima radicali admittit & tsere, ut לב-נמס *lev names*, *cor liquefactum*, נסבה *nesibba*, *causata*, legitur pro נסבה *nesabba*.

3 Imperatiuus, si tertia respuat daghes in plurali sic scribitur, הברו *hibbaru*, *mundamini*. Eandem ob causam sub ה ponitur tsere, ut החל *hechal*, *polluere*, seu *pollui*.

4 Futurum terminatur etiam in chol



cholem, vt ישיׁם *issciom*, *deuastabitur*,  
 quod in ceteris quoq; vocibus ma-  
 net, ישיׁמו *issciommu*, *deuastabuntur*, &c.  
 Item in Kibbutz, vt יתם *ittum*, *cōsum-*  
*metur*. Nonnunquam daghes & pū-  
 ctum breue mutantur in tsere (præ-  
 fertim si radicalis non admittat da-  
 ghes) vt ימר *iemar*, *amarus erit*, אקל  
*ekal*, *despiciam*, יחל *iechal*, *polluetur*, יתם  
*etham*, *perficiam*: vbi jod præter nor-  
 mam additur. ידמו *iddemu*, *similes e-*  
*runt*, יתמו *ittemu*, *perficientur*, atque alia  
 reperies generis ejusdem, pro ידמו  
*iddammu*, & יתמו *ittammu*.

Observationes eorundem in Hiphil.

1 Præteritū in tertia persona sin-  
 gulari masc. sub ה habet tsere: in re-  
 liquis cateph patach, aut solum pa-  
 tach ante gutturalem, vt החלתי *ha-*  
*chilloti*, *cæpisti*. Tsere ultimæ in cæte-  
 ris etiã tertiis seruatur cum daghes,  
 vel sine eo, vt העזיז *hēgheza*, *obfirmavit*.

2 Ultima recipit quoque patach

K 3 tum



tum in præterito, tum in Benoni, v<sup>t</sup>  
 הִדַּק *hedak*, *comminuit*, מִדַּק *medak*, *com-*  
*minuens.*

3 Futuri literæ sortiuntur etiã pa-  
 tach cū daghes, v<sup>t</sup> יָסַב *iassev*, *diuertere*  
*faciet*: & sine daghes, aliãve compen-  
 satione in voce, v<sup>t</sup> אָחַל *achel*, *polluam*,  
 v<sup>t</sup> differat ab אַחַל *achel*, *incipiam*: vbi  
 tamen pro camets etiã scribitur  
 אֶרַע, v<sup>t</sup> אָחַל *techel*, *incipies*. Præterea  
 tertia futuri habet chiric, v<sup>t</sup> יָאֶסַם *ias-*  
*sim*, *desolari faciet*.

4 Cæterum, accedente vau versi-  
 o, mutatur tere futuri in segol, v<sup>t</sup>  
 וַיִּדַּק *vayadek*, & *comminuit*. Neque  
 tunc futura hujus conjugationis di-  
 stinguuntur à futuris Hiphil quie-  
 scentium Vau vel Iod.

*Observationes eorumdem in Hophal.*

1 Præteritum ita etiã reperitur,  
 v<sup>t</sup> הִמְעַח *hummechu*, *attenuati sunt*, pro  
 הִמְעַח *humaccu*.

2 Futuri literæ frequentius habent  
 Kibb



Kibbutz sequente daghes, vt  $\text{יָכַח}$  *juc-*  
*cath*, contunderur: & sine daghes, ob  
 gutturalem, vt  $\text{יָחַן}$  *iuchan*, venustus erit,  
 $\text{יָחַקוּ}$  *juchaku*, sculpentur, sine daghes,  
 pro  $\text{יָחַקוּ}$  *jucchakku*,  $\text{יָשְׁעוּ}$  *jussciad*, destrue-  
 tur, cum daghes præter normam.

## Appendix.

Verba, quorum tertia radicalis est  $\text{נ}$ ,  
 vel  $\text{ח}$ , certis, iisdemq; per paucis locis, eam  
 literam, euphonia causa, abijciunt. Quæ  
 idcirco sub finem defectiuorum paucis per-  
 stringenda putauimus.

1 Desinentia igitur in  $\text{נ}$ , vt  $\text{שָׁכַן}$  *scican*,  
 habitare,  $\text{בִּין}$  *bin*, intelligere  $\text{כִּן}$  *cin*,  
 præparare,  $\text{לָן}$  *lan*, pernoctare,  $\text{חָן}$   
*chanan*, misertus est, &c. suum illud  
 nun radicale abijciunt, abiectumq; per da-  
 ghes compēsant: quotiescumque inter cor-  
 rigēdum sceua mutum ipsi subscribendum  
 esset, sequente proximè alio nun seruii, vt  
 fit tribus in locis. Primum quidem in pri-  
 ma persona præteriti pluralis, vt  $\text{שָׁכַנוּ}$  *scia-*  
*cannu*, habitauimus, pro  $\text{שָׁכַנוּ}$  *scia-*



canenu. Deinde in secunda persona fœ-  
min. imperatiui pluralis, vt שכונה scie-  
conna, habitate, pro שכוננה sciecone-  
na. Tertio in secundis, & tertius personis  
fœmininis futuri pluralis, vt תשכונה תיל  
conna, pro תשכוננה תילconena. Verùm  
hoc non semper obseruatur: nam inter-  
dum tum radicale, tum seruire nun regu-  
lariter manet.

2 Desinentia in ת, vt כרת carat, pepi-  
git, חרת charath, sculpsit, מות muth,  
mori, שות sciuth, ponere, סית sith, in-  
citare, &c. accedentibus seruilibus ת, תת,  
תו, תם, תו, suum ת radicale item abiciunt,  
& per daghes supplent, vt כרת carat.

כרת כרתו כרתם כרתתו  
cheratten carat cherattem caratti caratta  
כרתת כרתתו כרתתם כרתתתו  
cheratete caratt cheratete carateti carateta

Hæc in K alposita sint, exempli gratia:  
idem tamen in cæteris conjugationibus in-  
telligendum. Nonnulli defectiua lamed  
זau, vel lamed nun appellant.



CAP. IV.

*De Verbis quiescentibus.*

*Quiescentia Pe Aleph.*

האכל	תאכל	Kal.
תאכלו	נאכל	Futurum.
תאכלנהו	יאכלו	comeda אוכל
	תאכלו	יאכל

*Quiescentia Pe Iod.*

Imperatiu.	נשב	Kal.
הושב	ישבו	Infinitiuus.
Futurum	תשבו	sedere. שבת
אושב	תשב	בשבת
יושב	תשבו	כשבת
Hiphil.	תשכנה	Imperatiu.
Præteritum.	Niphal.	שב
הושיב	Præteritum.	שבו
Benoni.	נושב	שבו
מושיב	Benoni.	שכנה
Paul.	נושב	Futurum.
מושב	Infinitiuus.	אשב
Infinitiuus.	הושב	ישב
הושב	בהושב	תשב
	K S	נשב



154 PARS III. CAP. IV.  
 Futurum. Hophal. Imperatiu.  
 אושב Præteritum. אושב  
 אושב אושב Futurum,  
 &c. Infinitiuus. אושב  
 אושב

Observationes.

Quiescentiū  
 sex formæ. 1 Quiescētium verborum sex o-  
 mnino reperiuntur formæ: quædam  
 enim habent in prima thematis A-  
 leph, vt אמר amar, dixit: quædam Iod,  
 vt ישב lasciv, sedit: quædam habent  
 in secunda thematis vau, vt שוב sciv,  
 rediit: quædam Iod, vt בין bin, intelli-  
 gere: quædam habent in tertia thematis  
 Aleph, vt מצא maza, quædam He,  
 vt גלה gala, migravit.

2 Ac prima quidem nulla re diffe-  
 runt à perfectis, præterquam quòd  
 in prima persona Futuri Kal amit-  
 tunt Aleph radicale, ne duo Aleph  
 concurrant: & præterea quòd Aleph  
 non patitur sub se secula simplex, &  
 ideo in Præterito, & Paul Kal, & in  
 Ben



Benoni, Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Hiphil recipit patach sceua: in Hiphil, Paul, & toto Hophal recipit camets caton: in aliis omnibus locis segol sceua.

3 Notandū est, propter vau conuersiuum & accētum in penultima existentem, mutari patach in segol, in tertia persona futuri vtriusq; generis. Dicimus enim, וַיֹּמַר *vayomer*, & dixit, & וַתֹּמַר *vattomer*, & dixit, pro וַיֹּמַר *vayomar*, & וַתֹּמַר *vattomar*.

4 Quiescentia verò Pe Iod in præterito, & participiis Kal, & in toto Piel, Pual, & Hithpael perfecta sunt: in toto autē Niphal, Hiphil, & Hophal, mutant suum Iod in vau, aut mobile, aut quiescens, ac de cætero formam perfectorum sequuntur.

Appendix prima.

*In verba quiescentia Pe Aleph.*

1 Futurum quadam habent integrum, *וַיִּסְּפֹר* cesoph, *וַיִּסְּפֹר* ieesoph, ab *וַיִּסְּפֹר* asaph,



156 PARS III. CAP. IV.  
afaph, collegit.

2 Verbum אהב ahav, dilexit, habet quidem integrè תאהב teehav, יאהב yeehav, sed in prima persona dicitur אהב o-hav, & אהב ehav, diligam. Sic אול e-zal, proficiscar, unde תולי tezli, proficisceris. In אנושה anuschia, dolebo, n habet sciurec pro cholem, & additur ה pa-ragogicum.

3 In futuro פאח propter pausam trã-sit in tsere, vt תאבד toved, peribit.

2 Legitur etiam תומריו thomeru, di-cetis, יוכלו jochelu, comedetis sine א.  
Miphaf.

1 Legitur in praeterito נחזו nochazu, possederunt, pro נאחזו neechazu.

2 Infinitivus exit interdum in cholem, vt האכול heacol, comedi.

¶ Dief.

1 Excidit nonnunquam א, vt מלף mal-leph, docens, pro מאלף mealleph. Sic אזן azen, auscultando, pro אזן aaz-zen, & תזר tazzer, accinges, pro תזר teaz-

teaz



teazzer.

2 In voce תאדם theoddam, rubefactus, ponitur camels cation, pro kibbutz. Est enim Paul ex Piel.

Pual, Hophal, Hitpael, in omnibus perfecta sunt.

*Siphit.*

1 Aleph occultatur interdum in tsere, ut מנין mezin, auscultans, pro מנין maazin: & in camels, ut מנין azin, auscultabo, pro מנין aazin. Item in patach, ut יהל jahel, tenoria figet, ab יהל splendebit, verbi הלל halal.

2 In voce ויאצל vaijatsel, & seposuit, & quiescit in camels expresse: occulte verò in וירב vaijarev, insidiari fecit, pro ויאצל jaatsel, יארב jarev.

3 אוכיד ovid, perdam, venit more quiescentium Pe lod: nam regulare esset אוכיד aavid.

4 Imperativus האזנה haazanna, auscultate, legitur pro האזננה haazenena.

Ita



Ita infinitivus להכיל lehachil, ad cibandum, pro להאכיל lehaachil.

Appendix secunda.

De quiescentibus Pe lod.

1 Duo habent præteritum irregulare, ut רד rad, descendit, pro ירד jarad, & יצקו tsakun, effuderunt, cum נ paragogico, pro יצקון jatsekun.

2 Infinitivus geminum habet parach, si tertia sit gutturalis, ut דעת danghath, scire. Idem nonnunquam perfectus est: præsertim quando alteri verbo jungitur, ut ירוד jarod, descendendo, ירדנו jara-dnu, descendimus.

3 Tunc autem accedentibus literis בכל becol, efficit chiric longum, ut בבוש bivosc, quum aruerit, ליסוד lissod, ad fundandum, ubi etiam daghes euphonia causa.

4 Quædam abijciunt lod sine additione lueræ ת, ut כול col, posse, דעה dangha, scire, cum paragogico ה.

5 Den



5 Denique alia partim perfectorum, partim imperfectorum formam recipiunt, *וְיִכּוֹלֶת* jecoleth, posse, *וְיִבוֹשֶׁת* jevoscieth, arescere, exsiccari, *כִּלְתָּ* cheleth, vescieth. Quamquam illa quibusdam quaedam esse videntur nomina, sicut *כֶּתוֹרֶת* ketoreth, incensum.

6 Imperativus interdum habet patach, praesertim in ijs, quorum tertia est gutturalis, *וְיָדַע* jadangh, novit, dicimus *דַּע* dangh, scito, *דַּעוּ* denghu, scitote, *דַּעוּ* denghi, scias, *דַּעְנָה* danghna, scitote.

7 *ה* paragogicum, si secum accentum habeat, mutat *סֶרֶה*, & patach in *סֶעוּא*, *וְרָדָה* reda, descende, *שָׁבָה* scieva, habitata. In majoribus tamen distinctionibus accentus manet in priore syllaba, *וְרָדָה* reda, descende, *שָׁבָה* scieva, habitata.

A verbo *יָהָב* jahav, dedit, formatur imperativus, *וְהָב* hav, & *הָבָה* hava, da, *הָבוּ* havu, & *הֵבּוּ* hevu, date, *הָבִי* havi, da, s. g. Porro *נְחֻטָּו* nghutlu, consilium

lium



lium date, ponitur pro נחוטו nghotsu.  
Nam cholem etiam hic reperitur.

8 Futuri litera saepe habent etiam Iod  
radicale expressum in chiric, ut יירש jirasc,  
possidebit, יינאק inak, sugam. Ra-  
rius jod supprimitur in chiric, ut יחם jchā,  
calefiet, pro ייחם jicham. Iod interdum  
adscribitur precedente isere, ut אירע e-  
rangh, malus ero, pro ארע erangh. In  
יחמו jechemu, incalescent: Iod est cum  
segol, quia ח habet, verbum יכול jacol,  
potuit, mutat jod radicale in ו ut אוכל  
uchal, potero, יוכל juchal, poterit.

9 Futura hic frequens resolutio vocalis  
longae in breuem sequente daghes, ut אסור  
essor, castigabo pro אסר eser.

10 Ultima futuri nonnumquam effertur  
etiam per patach, ut ייטב jitav, bo-  
nus erit, יחם icham, calefiet, ירע je-  
rangh, malus erit, יירש jirasc, posside-  
bit. Et per cholem, ut יבוש jevosc, eru-  
bescet, יאח יeoath, acquiescet, יאח  
neoth, acquiescemus, à verbo יאח ja-  
ath.



ath. Sic ab eodem imperatiuus תח אה, acquiesce. Ceterum tsere vltima syllaba propter maccaph, & propter van versuum mutatur in segol, vt תח אה ielecna, veniat quaeso, ותח אה vajesciev, & habitauit. In pausa tamen loco segol habet patach, vt תח אה vajelac, & abiit.

## Miph'al.

1 Quaedam inueniuntur cum tsere, vt תח אה necham, calefecit se.

2 Legitur etiam sciurec loco cholem, vt תח אה nulledu, nati sunt, vbi daghes, ob euphoniā ותח אה vajivachel, & expectauit, perfectum est: tamen si etiam possit esse ex hithpa'el pro ותח אה vajithjachel.

## Siph'il.

1 Quae in Kal huius ordinis jod radicale seruant in futuro, id etiam hic seruant interdum adscriptum, interdum latens in tsere: idque non modo in futuro, sed etiam in tota conjugatione, excepto Paul, vt תח אה מיטיב, vel תח אה מיטיב, benefaciens,

ל מיטיב



יטיב jetiv, vel ייטיב jetiv, benefaciet, à  
 verbo יטב jatav, bonus fuit.

2 Imperativus interdum habet jod, vel  
 vau mobile, vt חושר זע havefciaf, dirige.  
 Huc fpectat הוצא hajetfa, & הוצא ha-  
 uetfa, fac exire. Illud יודעתי jodanghti,  
 notum feci, ex Poel venit.

3 Futuri accentus, propter vau verfiuū  
 in priore fyllaba pofitus mutat efere, vel  
 chiric in feqol, vt ויושב vajofciev, & ha-  
 bitare fecit. Et cū accentibus diftinguen-  
 tibus, mutat in patach, vt תופח tofaph,  
 addes, & femel תופח tofph pro eodem.  
 Exprimuntur nonnunquam ה conjugationis  
 fymbolum, vt יהושע jehofciangh, ferua-  
 bit, יהלילו jehelilu, vlulare faciēt. Le-  
 gitur & ידע vejedangh, & notum fa-  
 ciet, יטיב vejetiv, & benefaciet.

Hophal.

1 Loco fcivree femel vau cholem reperi-  
 tur, vt הודע hodangh, notum fuit.

Hitpael.

1 lod fape in aliis vertitur in vau mo-  
 bile,



bile, וְאֶתְחַדְדָנָהּ ethvaddangh, me ipse  
mihī indicabo.

Quiescentia Nghajin, van, vel jod.

תבון תבונה Kaf.  
תבונתי תבונות: Præteritum.

תבונתי: Infinitivus. intellexit. בן  
בנת

Miphal. כבון בנתי  
Præteritum. כבון בנו

כבון בנתם  
מבון בנינו

נבונות: Imperatiu. vel בנו  
בנה

בון בונותם בנת  
בונתי בנתך

בונתה: Benoni. בן  
בונות: Futurum.

אבון בניים  
בון בנה

בון בנות: Paul.  
נבון נבונות

בון בון  
תבונתי תבונות: בניים





Totum per- Infinitivus.  
 Benoni. factum est. **הבון**  
 Siphil. **בהבון**  
 Præteritum. **כהבון**  
 מבונה **הבון** **להבון**  
 מבינות: **הבנת** **מהבון**  
 Paul. **הבנתי** Imperatiu.  
 מובן **הבינו** **הבון**  
 # מובנים **הבנתם** **הבוננו**  
 מובנה **הבננו** **הבוני**  
 מובנות **הבינה** **הבוננה**  
 Infinitivus. **הבנת** Futurum.  
 הבנתו: **אבון**  
 vel **הבין** **יבון**  
 Præteritum. **הבן** **הבון**  
 aliud. **בהבין** **הבון**  
 הבין: **הבין** **נבון**  
 להבין **הבינות** **יבוננו**  
 מהבין: **הבינותי** **הבוננו**  
 Imperatiu. **הבינו** **הבון**  
**הבן** **הבינותם** **הבוני**  
**הבינו** **הביננו** **הבוננה**  
**הביני** **הבינה** **Doel.**  
**הבננה:** **הבינות** **בון**  
**Fuc**



נובן	הובנת	Futurum.
יובנו	הובנתי	אבין
תובנו	הובננו	יבין
תובן	הובנתם	תבין
תובני	הובננו	נבין
תובנתה	הובנה	יבינו
	הובנת	תבינו
היתבונן	הובנתן	תבין
	Futurum.	תבני
Totum per	אובן	תבננה
fectū, sicut	יובן	סופהא.
בונן	תובן	Præteritū.
	הובן	

Observationes

i Quiescentia Nghajin, in Præterito, & Benoni Kal, triplicem habent formam. Quædam enim habent camets loco vau, vt in paradi-gmate בן *ban*. Quædã habêt tsere, vt מת *meth*, *mortuus est*, & hoc modo flectuntur, מת מת מתו מתו מתם מתנו מתה מתה מתן *macten mat metha mathnu maatten methu matti matta meth*. Quædam habent cholem, vt אור *or*,



illuminavit, & sic flectuntur, אור אורת  
 אורתו אורו אורתם אורנו אורה אורת אורתן  
 or, orta, orti, oru, ortem, ortu, ora, ort,  
 orten.

2 In futuro autem exeunt plerumque in sciurec, tamen in pausa illud mutatur in cholem: & cum vau versuo, & accentu in penultima, in camez chatuph, vel in patach, si vltima sit gutturalis, aut ך, vt ואסף ואסף, & remouit. Hesth. 8. v. 2.

3 In Niphal aliquando primum nun inuenitur cum tsere, vt נעור נעור, & neghor, suscitatus est.

Obseruandum autem est in his omnibus conjugationibus sepe mutari mediū vau in jod, & jod in vau.

#### Appendix tertia.

De quiescentibus Nghajin vau,  
 vel jod.

1 Non omnia verba, quorum secunda radicalis est vau, vel jod, huc reuocantur. Quaedam enim habent secundam vau mobile,



bile, ut  $\text{גַּוָּנְגַּח}$  gavangh, expiravit,  $\text{רָוַח}$  ravach, respirare. Quædam habent præterea tertiam radicalem  $\text{ח}$  quiescentem, ut  $\text{רָוַחַ$  ava, concupiuit. Illa perfecta sunt: hæc suum, ac proprium ordinem constituunt.

2 Eodem modo neque omnia secundam habentia jod huc spectant, ut  $\text{אָיַב}$  ajav, odit, ubi jod est mobile.

3 Porro, quoniam quiescentia  $\text{נְחַיִן}$  nghain  $\text{וָאוּ}$ , vel jod eandem omnino flectendi formam nacta sunt: idcirco unum est brevitatis causa paradigma utrisque attributum.

Rat.

1 Inuenitur interdum in Præterito Aleph quiescens post camets, ut  $\text{קָמַח}$  kam, surrexit: & mobile, ut  $\text{רָאָמָה}$  raama, alta est,  $\text{פָּסְיָטוּ}$  sciattu, posuerunt, ubi resoluitur camets in parach, & daghes. In  $\text{פָּסְיָטוּ}$  piscthem, creuistis, chiric pro parach positum est.

2 Benoni præter terminationes præteri-



ri habet interdum *vau*, & *kibburs*, *כִּבּוּר* *vet*  
*for*, declinans, *חֻשְׁמִים* *chuscim*, festinā-  
 tes, nisi nomen esse dicas *חֻשׁ* *chusc*.

3 Paul reperitur cum *vau*, *לוֹט* *lot*, o-  
 pertus. Item *fæmininum* cum *segol* loca  
*camez*, *זוּרָה* *zure*, pro *זוּרָה* *zura*.

4 Infinitivus, & Imperativus habet e-  
 tiam *cholem*, *מֹל* *mol*, circumcide,  
*קוּם* *kom*, surgere.

5 Literæ *Gerundij* gaudent sequente  
*sciurec*, *לָקוּם* *lakum*, ad surgendum,  
*בָּקוּם* *bekum*, in surgendo. Sæpe *utriusque*  
 additur *ה* *paragogicum*, *קוּמָה* *kuma*,  
 surge, *שׁוּבָה* *sciuva*, revertere. Infiniti-  
 vus, *אֲדוּשׁ* *arusc*, triturare, *præpositio* *א*.

6 Futurum desinit etiam in *cholem*,  
 præsertim cum accentu distinguente, *וַיָּמוּת*  
*vajamoth*, & mortuus est, *וַיִּצְוֶם*  
*vaijatsom*, & jejunavit. Extra accen-  
 tum distinguentem si accedat *vau* *versifi-*  
*uum*, & retrahatur accentus in penulti-  
 mam, aut sequatur *maccaph*, mutatur *cho-*  
*lem*, & *sciurec* in *camets* *cateph*, *וַיָּעֲבֹד*

וַיָּעֲבֹד



וַיֵּיטֹב וַיֵּיטֹב vaijarots hangheved, & cucur-  
 rit seruus, וַיֵּשְׁבֵנָה jasciovna, reuertatur  
 obsecro. Hoc tamen ipso in loco, וַיֵּיטֹב  
 scilicet est van versuum & accentus re-  
 tractus, quaedam habet patach, וַיֵּיטֹב va-  
 janghaph, & defatigatus est, וַיֵּיטֹב vai-  
 jasar, & declinavit: quaedam camez, וַיֵּיטֹב  
 וַיֵּיטֹב vajjacham, & pepercit. Illud וַיֵּיטֹב  
 vattachasc, & properavit, nonnullis vi-  
 detur esse ex quiescentibus lamed he.

## Miph'al.

1 Præteritum etiam reperitur cum se-  
 re, ut וַיֵּיטֹב nenghor, excitatus est. Quæ-  
 dam pro sciurec in secunda syllaba habent  
 cholem, ut וַיֵּיטֹב nephotsotem, di-  
 spersi estis.

2 Benoni mutat camez in seua propter  
 regimen, ut וַיֵּיטֹב nevon milcha-  
 ma, peritus belli. Ponitur etiam sciurec  
 pro cholem, ut וַיֵּיטֹב navuc, perplexus:  
 hinc וַיֵּיטֹב nevuchim, perplexi. Nam  
 וַיֵּיטֹב kibbutz facile inter se commutan-  
 tur.



3 Ultima infiniti interdum est cum sciurec, ut כְּהִדְדוּשׁ chehiddufc, sicut triturratur.

4 Litera Gerundij habent esere, abjecto הּ si prima radicalis respuat daghes, ut לְאוֹר leor, ad illuminandum. Idemq; esere sortiuntur litera futuri, & figurativa הּ, ut יִעֲנֶה enghor, excitabor, יִאֲרֶה heor, illuminator, & illuminari.

Loco Piel habent hæc verba Poel. Quæ conjugatio illorum est propria. Formari autem potest hæc Poel ex Imperativo Kal, mutato sciurec in cholem, & iterata tertia radicali, ut אֶשׂוּם scium, אֶשׂוּמֵם sciomem. Sunt tamen nonnulla ex his, quæ malunt inflecti per Piel, quàm per Poel, ut יָטוּב tov, bonus fuit, יִיֵּשׁב ti-jev, benefecit, יָדוּר dor, habitavit, יִדְיֵר dijer, habitare fecit.

Liphil.

1 Præteriti forma posterior sub figurativo הּ prima & secunda personæ, habet e-

tiam



iam cateph segol, ut הקצותי hekisoti, cui-  
gilauui, vel patach, si prima sit gutturalis,  
ut הרעיותי harenghoti, malefeci.

2 Porro Præteriti ultima tertia perso-  
na in utraque forma, præter chiric effertur  
etiam cum patach ob gutturalem, aut  
הרע herangh, malefecit, הצר hetsar,  
obsedit. Tunc autem tertia pluralis,  
ac tertia singularis fœminina, recipiunt  
tsere, ut הרעו herenghu, malefecerunt,  
הרעה herengha, malefecit f.

3 Ab המית hemith, interfecit, legitur  
המיתי hamitti, המיתם hamitem,  
המיתן hamitem, pro המיתותי hamithoti,  
המיתותם hamithotem, המיתותן hamithoten.  
Ita הסתה hesatta, incitauit (scilicet Iezabel)  
הסיתה hesitha. Sic הזילו hizilu, spreuerunt,  
pro הזילו hezilu, Amisio figuratiui ה  
rior est, ריבות rivota, litigasti, דינו dinu,  
piscati sunt, pro הריבות harivota, הדינו hadinu.

4 Benoni habet etiam tsere, vel patach,  
sicut







vel patach ob tertiam gutturalem, aut ר, ut dictum est supra obseruat. 2. וְתָרַע vat-tarangh, & malè fecisti, וַיַּיַּסַּר vajjasar, & amouit. Legitur tamen תָּלַן talan, commorabitur, pro תָּלִין talin.

7 Tertia pluralis futuri fœminina est etiam cum chiric, ut תְּקִימְנָה takimena, statuetis: vel potius mutat camets in scena, ut תְּקִימְנָה tekimena. In יִנְאֵץ janets, florebit, Aleph quiescit pro Iod.

Hithpaet.

Hæc conjugatio fit ex Poel, addita syllaba הִתְּ hith, ut הִתְּכֹנֵן hithconen, parauit, vel paratus est, הִתְּכֹנֵן hithconen, parauit se ipsum. Effertur interdum vltima præteriti per patach, ut הִתְּבוֹשִׁשׁ hithbosciasc, erubuit. Cæterùm Iosue 9. inuenitur forma Chaldaica apud Rabbinos vstata, ut הִתְּשַׁדֵּד hitstajed, legatum se fecit, à nomine שַׁדְּדַי tsid, legatus. הִתְּחַיֵּב hithjev, condemnauit se, à חַיֵּב chov, debitor. Hebraeus dixisset הִתְּחַיֵּב hithchov, hitstadded,

Quiesc



Quiescentia Lamed Aleph. Lamed.  
 תמצתה שיעל. Lamed.  
 Infinitivus. Infinitivus.  
 מופתל. מצמ inuenire. מצמ  
 Infinitivus. מצמ מצמ  
 מצמ שיעל. מצמ  
 תמצתה Infinitivus. מצמ  
 מצמ מופתל. מצמ  
 מופתל. מצמ  
 Infinitivus. מופתל. Infinitivus. מצמ  
 מצמ תמצתה Infinitivus. מצמ  
 מצמ מופתל. מצמ

Observationes.

1 Quiescentia Lamed Aleph nihil differunt à perfectis nisi in infinitivo, & idcirco solum infinitivum retulimus in tabulas.

2 Est autem observandum, saepe mutari in his verbis Aleph in He, quum sint hæ literæ cognatæ, & inter se mutabiles.

3 In præterito, imperativo, & futuro, sub secūda radicali est camets;

non



non parach, quia litera Aleph, quæ proxime sequitur, pūctum longum requirit, in quo quiescat.

4 Interdum, quamuis raro, excidit litera Aleph, eo modo quo excidit he in verbis quiescentibus Lamed he, de quibus mox dicemus. Quod autem Exod. 2. legimus קירען kireen, vocate, אקרא kara, irregulare est. Dicendum enim fuit קרענה kerena.

Appendix quarta.

De quiescentibus Lamed Aleph.

Illud in vniuersum diligenter obseruandum, vt litera Aleph, & He inter se facile commutantur, vt dictum est obseru. 2. ita hanc & sequentem formam quiescentium Lamed He crebro confundi.

Aleph interdum penitus exulat, vt מאלא matlati, inueni, מאלא maleti, plenusum.

2 Tertia foemina reperitur cum tau in fine, vt קראח karach, euenit, קראח chat



chatah, peccavit.

3 Tertia pluralis interdum usurpatur more quiescentium Lamed, he, ut מלאו malū, pleni sunt.

4 Ex eadem permutatione ordinum, Aleph interdū quiescit in chiric, ut בלאתי caliti, inhibui, pro בלאתי calati.

5 Benoni interdum formam quiescentium lamed, he in utroque numero servat, ut קורא kore, clamans, קורים korim, clamantes. Vox feminea pro utroque segol ita etiam scribitur, ut מוצאת motseeth. Quando derivatur à præterito formæ מלא male, inflectitur, ut זקן zaken.

6 Gerundia frequentius desinunt in חו, ut חטו chato, peccare, imitatur quiescentia lamed, he.

7 Imperativus mutat interdum ה in א, ut רפה repha, sana. Idem accidit futuro nonnunquam, ut ארפה erpa, sanabo.

Miphal. Præteritum nonnunquam abscondit, ut נחבתם nachbetem, abscondistis,

אחבתם



א חבא chava. וְכִי תִּשְׁמַע הַיָּם וְהַיַּבֵּשׁ וְכָל הַיַּבְרָכָה וְכָל הַיַּבְרָכָה וְכָל הַיַּבְרָכָה

2 Tertiae femininae reperitur etiam cum tau, ut נִפְלְאֹת niphloth, mirabilis fuit: & cum signo duplici feminino, ut נִפְלְאֹתָהּ niphleatha, mirum fuit.

7 Benoni masculinum in plurali saepius habet scēva, quā camets, ut נִמְלֵיִם nimleim, impleti.

8 Infinitivus cum nun, & cholem more perfectorum, ut נִקְרָא nikro, eueniendo. Idem interdum profert secundam radicalem, ut הִנְבְּאוֹת hinnaveoth, vaticinari.

5 In hac coniugatione quadam veniunt more quiescentium lamed he, ut נִרְפָּתָהּ nirphatha, sanatus est, יִרְפּוּ ieraphu, sanabuntur, לֵהֶחָבֵהּ lehechave, ad latitandum.

iel: 1 Præteritum quorundam habet camets, ut מִלָּא milla, replevit, more quiescentium lamed he. Et cum chiric sub secunda radicali, quod saepe fit in aliis quoque temporibus, ut רִפְּאֵתִי riphiti, sana-

M ui;



וי, רפאנו, riphinu, sanauimus.

2 Futurum mutat interdum Aleph in he, ut ימללה iemalle, implebit: immo Aleph penitus interdum excidit more quiescentium lamed he, ut ירפא ierappu, sanabūt. Excidit etiam saepe daghes, praesertim ex litera sceuata, ut מלעו mileu, impleuerunt, יקנאו iekaneu, inuidebunt.

שואל.

1 Vox קורא kora, vocatus est, habet cholem, propter literam ר, quae non admittit daghes.

שפית.

1 Praeteritum occultat interdum Aleph, ut החתי hecheti, peccare fecit. Et in infinitiuo, ut החתי hachati, facere peccare. Sic החלי hecheli, agrotare fecit, tanquam אכלה chala, quum tamen radix sit חלה chala, agrotauit.

2 In vice illa החבטה hechbeatha, abscondit, duplex est signum faemininum, & א cum sceua pro chiric.

3 Hat



3 Hæc coniugatio sæpe confunditur cum  
Hiphil quiescentium Lamed He.

Quiescentia Lamed.

תגלי גליות: *Raf.*

תגלינה: Infinitivus. Præteritum.

גלה. *migraui.* גלות

*Miphal.*

גלות גלית

גלות גלית

Præteritum.

גלות גל

גלה. גליתם

גלית גלינו *Imperativus.*

גלית גלה

גלו גלית

גליתם גליתן

גלינו גלינה: *Benoni.*

גלתה גולה *Futurum.*

גלית גולים

גליתן גולה

*Benoni.*

תגלה גלות:

גלה גולה *Paul.*

גלים גלו

גלה תגלו גלויים

גלות תגלה גלויה

M z *Infinitivus.*



	בגלות:	Infinitivus.	הגלה
Imperativ.	Præteritum.		& הגלה
	גלה	גלה	& הגלות
	גלו	גלית	בהגלות
	גלו	גליתו	בהגלות
	גלינה:	גלו	להגלות
Futurum.		גליתם	מהגלות
	אגלה	גלינו	Imperativ.
	יגלה	גלתה	הגלה
	תגלה	גלית	הגלו
	נגלה	גליתו:	הגלי
	יגלו	Benoni.	הגלינה:
	תגלו	מגלה	Futurum.
	תגלה	מגלים	אגלה
	תגלו	מגלה	יגלה
	תגלינה:	מגלות:	תגלה
		Paul.	נגלה
	בגלות:	מגלה	יגלו
		מגלים	תגלה
Præteritum.		מגלה	תגלה
	גלה	מגלות:	תגלי
	גלית	Infinitivus.	תגלינה:
	גליתו	גלות	גלו



Infinitivus. *Siphit.* גלו

Præteritum. גליתם

Imperatiu. vel הגלה גלינו

הגלה גלתה

הגלית הגלית גלית

הגלית הגלית גלתו

Benoni. הגלו

הגליתם גלתה

Futurum. הגלינו גלים

הגלתה גלה

הגלית הגלית גלות:

Infinitivus. הגליתו גלות

Benoni. Futurum. הגלו

הגלה מגלה אנלה

הגלה מגלים יגלה

הגלי מגלה תגלה

הגלינה מגלות: נגלה

*Lophat.* Paul. יגלו

Præteritum. מגלה תגלו

הגלה מגלים תגלה

הגלית מגלה תגלי

הגליתו מגלות: תגלינה





	תגלוי	Futurum,	הגלוי
תגלינהו	אגלה		הגליתם
Sitpaef,	יגלה		הגלינו
Præteritum,	תגלה		הגלתה
התגלה	נגלה		הגלית
התגלית	יגלו		הגליתו
Totūvt Piel	תגלו	Infinitiuus.	
more perfect.	תגלה		הגלות

## Observationes.

1 Quiescentia Lamed he in omnibus conjugationibus aut habent He quiescens, aut illud amittunt, aut mutant in Iod, aut in Tau, vt ex tabula proposita perspicuum est.

## Exceptio.

*Excipiuntur illa, quæ habent mappic, vt נגה, כמה, nagah, camah, splendere, cōcupiscere, quæ perfectorum normam sequuntur.*

2 In præterito Niphal reperitur quandoque chiric sub nun, sequente litera gutturali, vt נהיה *nija*, factus est, alioquin segol aut patach esse deberet



beret.

3 Infinitivus Kal quando est sine literis ככלם *biclam*, & tamē habet vim gerundij, ferè in cholem terminari solet, vt ראן ראיתו *rao raiti*, videndo *vidi*: גלה וגלה *galo igle*, migrando *migrabit*. in Hiphil autem terminari solet in camets, vt הרבה הרבה *harba arbe*, multiplicando *multiplicabo*.

4 Futurum in omnibus conjugationibus, exceptis Paul, & Hophal, abjicit interdum vltimum he per apocopen, & tunc retrahitur accentus ab vltima in penultimam, præcipuè si præcedat vau versiuum, vt ויבן *vajiven*, & *edificavit*, pro ויבנה *vajivne*. Quòd si prima, aut secunda thematis sit gutturalis, segol, quod erat futurum sub prima thematis, vertitur in patach, vt ויחן *vajichan*, & *castrametatus est*, pro ויחבן *vajichen*.

5 Porro sub literis אתן *etan*, modò est chiric, modò tsere, modò patach,

M 4 præ



præsertim quando ob celeritatem  
vertitur segol primæ radicalis in sce-  
ua, & per apocopen dictio fit mo-  
nosyllaba, vt וַיַּיָּרֶא *vaijare*, & vidit, וַיַּיָּרֶד  
*vaijerd*, & dominatus est, vt in appen-  
dice proxima fufius tradetur.

6 Verbum הָיָא *haja*, fuit, propria  
quadam ratione sæpe sic flectitur,  
הָיָא *ehi*, *jehi*, *tehi*, pro הָיָה יְהִי  
*eje*, *jye*, *tye*: etfi hoc modo etiam  
vfurpatur.

7 Imperatiuus quoque, licet rarius,  
candem apocopen patitur in Piel,  
Hiphil, & Hithpael. vt צַו *ifau*, pro צַוה  
*ifavve*, præcipe: הַרְבֵּה *herev*, pro הִרְבֵּה  
*harve*, multiplica: הִתְחַלֵּה *hithchal*, pro  
הִתְחַלֵּה *hithchalle*, ostende te agrotum.

Appendix quinta  
De quiescentibus Lamed He.

1 Præteriti tertia fæminina singularis,  
& tertia pluralis sæpe mutant He in Iod  
mobile, vt חָשָׂה חָשָׁה *chafaju* *chafaja*,  
pro חָשָׂה חָשָׁה *chafu* *chafchah*. Rejection

fæm



fœminino interdum manet solum ת, ut  
 תשע nghafath, fecit. Iod loco ה radicalis  
 positum non semper exprimitur, ut בנת  
 banita, ædificasti. Inuenitur א pro י in  
 voce רצאתי ratstui, acquieui.

2 Benoni in regimine mutat segol in tse-  
 re, ut פלא פלה nghose pele, faciens mi-  
 rabile. Interdum ה mutatur in jod quie-  
 scens in chiric gadol, ut פורי פורי, fructū  
 ferens: cuius fœmininum פוריה פוריја  
 (vbi tamen secunda radicalis etiam sce-  
 ua admittit more perfectorum, ut פויה  
 nghoteja, diuertens.) Interdum in ת, ut  
 פורת פורת, fructum ferens.

3 Paul interdum degenerat in quiescen-  
 tia Lamed aleph, ut תלואים teluim, su-  
 spensi.

4 Infinitiuus sub literis בכלם biclam,  
 tantum terminationem תי oth admittit,  
 que sine illis rarior est. ה saepe mutatur in  
 א, ut רצא ratso, ambulare: & in וau  
 cholem, ut ראו rao, videre, & addita pa-  
 ragogica חרון charon, excandescere.



Legitur etiam ראַוּה raava, videre, וְ אַהַבָּה ahava, amare.

5 Imperativus sub prima gutturali habet patach sceua, וְ עֲלֵה nghale, ascēde, vel segol sceua, וְ עֲנֵה nghenu, canite. At בְּעֵי בֵּנֵי בֶּנְיָמִן benghaju, quærite, perfectorum more, וְ שִׁלַּחְו scielachu, licet habeat lod pro He. Unum est cum segol sub secunda radicali, וְ וַחֲוֵה vechje, & viue.

6 Futurum ob gutturalem hæc puncta habet, וְ יֵחֶזֶק יְחֶזֶק iecheze echeze. Quando v prima radicalis est, litera יתן iten, sæpius scribuntur cum patach, וְ יֵחֶזֶק futuri cum segol, וְ יַעֲלֶה enghele, ascēdam, וְ יַעֲלֶה janghale, ascendet.

7 Quædam in plurali mutant ה in lod mobile, fiuntq; perfectis similia, וְ יִכְלֹוּ ichlaju, deficient, וְ יַחֲסִיוּ jechsaju, sperabunt, וְ יִשְׁתּוּ isctaju, bibent, וְ יִרְוּקוּ irvejun, irrigabuntur. Sic אֶחְמָה echemaja, sonitum efficiam, cum ה paragogico, pro אֶחְמָה echeme. Porro in futuro frequenter tollitur ה, præsertim si vaa con-

versim



persuum prefigatur. Tunc autem segol se-  
cunda retrahitur ad primam radicalem,  
& litera איתן etan sortiuntur chiric, ut  
וַיִּקֶן vajiken, possedit, vel tsere, ut וַיִּתֶּן  
tephen, aspicias, וַיִּאֶפֶן vaephen, & de-  
clinavi. Quod si radicis prima vel secun-  
da sit gutturalis, loco illius segol retracti  
ponitur patach, ut וַיִּתְּחַל vattanghal, &  
ascendit, וַיִּיָּאֶנְחָן vajjangan, & respon-  
dit, וַיִּיָּאֶנְחָשׁ vajjanghas, & fecit, וַיִּתְּחַר  
vattahar & concepit, וַיִּתְּחַז vattachaz, &  
aspexit. Atq; hoc ipsum patach sub איתן  
etan mutatur, ob majorem distinctionem,  
in camez, ut וַיִּתְּחַל vajjachal, & ægrotat-  
uit, וַיִּתְּחַז achaz, videbo.

8 Præterea, majoris celeritatis causa,  
seuantur duæ radicis literæ reliquæ, &  
futurum fit monosyllabum, ut וַיִּתְּכַח vat-  
tevc, & fleuit, וַיִּתְּכַח vajilcb, & capti-  
uum duxit, וַיִּתְּכַח vajiesct, & bibit. Hoc  
autem fieri solet, quando secunda thema-  
tis est vna ex literis כַּפֶּה בְּגַד צֶפֶת  
begad ce-  
phat, aut ט, ut וַיִּתְּכַח jesct, declinabit.



9 Simile quoddam habet vox admodum frequens in hac coniugatione, ut וַיֵּרָא vaijare, & vidit, וַיִּחַד vajichad, & lætatus est, אַ חָדָה chada.

## Miphat.

1 Præteritum habet etiam chiric longum, ut נִכְנִיתֶם nikhnitim, possessi estis, נִכְנִינוּ nikhninu, possessi sumus. Illud נִחְרוּ nicharu, irati sunt, pro נִחְרוּ necheru.

2 Benoni format interdum sæminum per ה, ut נִבְנִיתֶם nivneth, quod ædificatur.

3 Infinitivus, & Imperativus inveniuntur cum figurativo נ, ut נִגְלוּ niglo, reuelari & reueletur, נִדְמוּ nidmoth, succidi, & succidatur.

4 Futurum reperitur abjecto ה, & servatis iisdem punctis, ut יִכָּן ikkan, possidebitur, יֵרָא jera, videbitur. Quod si secunda sit ה, pro camets ponitur parach, ut יִמָּח immach delebitur, יִדָּח iddach, impellentur, תִּעָלֶה tenghalu, &

præ



præternormam וְהָלַח tenghala.

שׁיעל.

1 Præteritum ubique etiam Iod quiescens in tsere habere potest, ut כִּסְּתִי כִסֵּתִי, feci operire, קִיַּוְתָּ קִיַּוְתָּ, expectasti.

2 A verbo שָׁפַסַּף sasa, diripuit, legitur שִׁפְּסִיתִי sifeti, diripui, pro שִׁפְּסִיתִי sisse ti, ubi שׁ ponitur pro ס, cholem pro chiric, planè anomalū est. Alij ad Poel referunt.

3 Benoni masculinū reperitur interdum cum tsere, ut מִזְרָה mezare, dispergens.

4 Infinitivus quandoque mutat ה in jod, ut חָכַוְתָּ chacce, expectare. Ipsumque ה quiescit etiam in cholem, ut קָוְתָּ קָוְתָּ, expectare.

5 Imperativi ultima inuenitur cum segol, ut רַבְּבֵה rabbe, multiplica. Excidente autem ה remanet prima syllaba, ut גַּלְגַּל gal, reuela. Illud דַּלְיִוְ דַּלְיִוְ daliu, eleuate, perfectum est, habens jod pro ה, ut saepe iam dictum est. At עֲרָוְ עֲרָוְ ngharu, exinanite, חָשְׁחֻ chaschu, tacete, utrumque Millel

præ



præter normam.

6 Futuri א venit aliquando cum segol  
 sceua, וְעַזְרָא ezara. Illud תְּדַמְּיוּן tedam-  
 jun, assimilabitur, perfectum est. quid  
 jod est loco ה וְיִחַפְּאוּ ie chappeu, occul-  
 tabunt, cum א pro ה, אַ חַפָּה chapha, oc-  
 cultavit. Vox אַרְיָוֶע arajavec, rigabo  
 te, præter anomala puncta habet litera-  
 rum metathesin אַ רִיבָּה rivva, rigare. Re-  
 gulare esset אַרְוֶע aravec. Futurum deni-  
 que per apocopen abjecto ה, וְעַזְרָא te-  
 chas, operies, אַחַש achas, operiam, &  
 cum camets, וְעַזְרָא vajetau, & designa-  
 bat:

suas:

1 Præteritum inuenitur cum camets ca-  
 ton, וְעַזְרָא collu, finiti sunt: & cum  
 cholem, quando secunda respuit daghes, וְעַזְרָא  
 הוּרָה hora, cōceptus est, וְעַזְרָא docha,  
 expulsus est. In aliis vix semel, וְעַזְרָא  
 הוּגָה hoga, remotus est, וְעַזְרָא zunna, forni-  
 catus est, prorsus anomalum cēsetur, cum  
 habeat sciurec, & daghes accentu conse-

quē



quente. Rarius hinc reperitur chiric, ut קניית kunnita.

2 Benoni, ut זורה zore, ventilatus, cum cholem propter ר.

*Liphil.*

1 Præteritum sub figuratiuo ה non tantum habet chiric, sed etiam segol & patach, etiam si gutturalis non sequatur, ut הגלה hegla, migrare fecit, הראיתי ha-reeti, feci videre. ה habet etiam tsere, præsertim sequente gutturali, ut העלה he-nghala, fecit ascendere. Secunda radicalis etiam recipit chiric, ut הגלית higlita, migrare fecisti. In tertia fæmine a seruire ה transit in ח, ut הרצת hirtzath, pro הרצתה hirtsetha.

2 Paul inuenitur etiam cum camez cation, ut מפנה mophne, obuersus, & huius loco cum cholem, ut מורה morea, fœdata.

3 Infinitiuus usurpatur cum chiric præteriti, ut הקצות hikisoth, abradere. Exiit etiam in camez, ut הרבה harba, multiplic

plic



plicare. *Cerundia sine ה conjugationis, ut in aliis ordinibus, ut למרות lamroth, ad irritandum, pro להמרות lehamroth.*

4 *Imperatiuus ob defectum radicalis ה effertur per duplex segol, ut הרף hereph, desine, pro הרפה harpe: vel per duplex patach propter primam gutturalem, ut העל hanghal, fac ascendere: vel cum vno segol sub ה formatiuo, propter secundam gutturalem, ut התע hetangh, errare fac.*

5 *Futurum rejecto ה recipit duplex segol, ut ירב ierev, multiplicabit: vel duplex parach, si prima sit gutturalis, ut ויעל vajjanghal, & ascendere fecit, ויאעל vaanghal, & ascendere feci.*

6 *Quod si secunda thematis sit radicalis, manebit etiam segol, ut ויתע vajjethangh, & errare fecit, תמח temach, delere facies. A quo etiam תמחי tamchi, delere facies f. pro תמחי tamchi.*

7 *Porro futurum illud monosyllabum per apocopen breuitatis causa inuentum, nempe in iis, in quibus secunda est vna ex*



בגד כפת *begad chephat*, ט vel p *hichā*  
*bet patach*, וי ירד *iard*, dominare fa-  
 ciet, יפת *iaphit*, dilatabit, וישק *iasck*, po-  
 tabit, וישט *iasct*, declinare faciet. *Sic*  
*vajare*, & ostendit. *Hoc tamen se-*  
*mel duntaxat in Hiphil reperitur, in Kal*  
*sapissime.*

### Hophal.

1 *Præteritum הועלה honghala*, ob-  
 latus est, scribitur per *cholem* pro *cameis*  
*caton* (quod in *Hophal* ponendum est ob  
 primam gutturalem) ut dilateretur הנהל *hogla*,  
 translata est, bis reperitur pro  
 הנהלתה *hogletha*.

### Hithpaef.

1 *Præteriti secunda persona habet etiā*  
*ehiric*, ut התקניתה *hithkannita*, possedisti.

2 *Benoni cum isere reperitur*, ut שמתאה *misetae*,  
 obstupescens, א שאתה *sciaa*.

3 *Imperatiuus defectiuus, siue cum apo-*  
*cope, sic formatur*, התחל *hithchal*, simu-  
 late agrotum: & cum *camez*, ut התחל *hithchal*.  
 Illud הוצעו *hizzaccu*, mundi

N est



estote, *surpatur* pro *הזדעו* hizdaccu, &  
 זכה zacha, mundare. *Cur autem hic est*  
 ר, & quidem transpositum, vide superius.

4 Futurum inuenitur abjecto *התקנע* itkan,  
 possidebit te ipsum, *יתגל* itgal,  
 reteget se ipsum. Habet etiam in fine  
*תתגר* thithgar, certabis. *יתחל*  
 itchal, simulabit se ægrotum.

## CAPVT V.

*De verbis compositis, polysyllabis,  
 & anomalis.*

**Q**UINQUE sunt ordines com-  
 positorum verborum. Pri-  
 mus est eorum, quæ com-  
 ponuntur ex defectiuis Pe nun, &  
 quiescentibus Lamed aleph, quæ so-  
 lum sunt quatuor *נשא* & *נשא* & *נשא*  
*naua, naca, nasa, & nascia, infregit, percussit,*  
*tulit, & seduxit.*

2 Secundus eorum, quæ compo-  
 nuntur ex defectiuis Pe nun, & quie-  
 scentibus Lamed he, quæ sunt duo-  
 decim,



נצח נסה נלה נכה נטה נחה נזה נוה  
 נקה נסה נשה נרה נקה natsa, nasa, nala, naca,  
 nata, nacha, naza, nana, naha, nada, na-  
 scia, naka, volauit, tentauit, perfecit, per-  
 cussit, inclinauit, duxit, aspersit, habitauit,  
 lamentatus est, elongauit, oblitus fuit, in-  
 nocens fuit.

3 Tertius eorum quæ constant ex  
 Pe jod, & Lamed aleph, quæ solùm  
 sunt duo, ירא יצא jare, jatsa, timere, e-  
 gredi.

4 Quartus eorum, quæ constant  
 ex Pe jod & Lamed he, quæ sunt sex,  
 ירה & יפה ינה ינה ירה ינה ינה jaga, jada, ja-  
 na, jangha, japha, & jara, dolore affici,  
 proiicere, opprimere, remouere, pulchrum  
 esse, & projicere.

5 Quintus eorum, quæ constant  
 ex Pe aleph, & Lamed he, quæ sunt  
 septem, אנה אלה אנה אנה אנה אנה אנה &  
 אנה ana, ala, aua, aua, atha, ara, & apha,  
 lugere, jurare, cupere, concupiscere, venire,  
 colligere, & coquere.



6 Hæc omnia, quod attinet ad primam syllabam, sequuntur conjugationes verborum Pe nun, vel Pe jod, vel Pe aleph: quod spectat ad secundam, sequuntur formam quiescentium Lamed aleph, aut Lamed He, eorum videlicet verborum, ex quibus composita sunt.

7 Vnum solum est discriminẽ, quod hæc composita non patiuntur defectum primæ radicalis in infinitiuo, & imperatiuo, vt ipsa simplicia patiebatur. nec enim dicimus à verbo נָטָה *nata*, in infinitiuo נִטֵּחַ *toth*, sed נִטְחֵנּוּ *netoh*, & sic de cæteris.

Exceptio.

Excipiuntur duo, נָפַסַּת & נָפַסַּת *nafa*, & נָפַסַּת *fatfa*, quæ infinitiuum, & imperatiuum aliquando habent cum defectu primæ radicalis, hoc modo: Infinitiuus נִפְסַחַת *seeth*, biseeth, chiseeth: Imperatiuus נִפְסַחֵנּוּ *fa*, seu, sei, seena.

8 Verba quatuor, vel quinque litterar



terarum, paucissima sunt: fiuntq; fe-  
re omnia ex duplicatione primę syl-  
labæ aliorum verborum, vt  $\text{שׁוּשׁוּ}$   
*scianghasciang, oblectavit*, fit à  $\text{שׁוּשׁ}$  *scia-*  
*ngha*,  $\text{גָּלַל גָּלַל}$  *ghilgal, volvi*, fit à  $\text{גָּלַל}$  *galal*,  
 $\text{יָפָה יָפָה}$  *jophjapha, pulcher factus est*, fit à  
 $\text{יָפָה}$  *japha*,  $\text{חָמַר חָמַר}$  *chamarmar, turbatus*  
*est*, fit à  $\text{חָמַר}$  *chamar*.

9 Quæ ex literis dissimilibus con-  
stet, non sunt fortasse nisi duo,  $\text{כִּרְסַם}$   
*chirsem, demolitus est*, &  $\text{כִּרְבֵּל}$  *chirbel,*  
*indutus est*, quorum utrumq; est con-  
jugationis Piel.

10 Verba anomala, quæ sæpe oc-  
currunt, duo sunt,  $\text{נָתַן}$  *natan dedit*,  
quod est utrinque defectiuum, &  
 $\text{הִשְׁתַּחֲוָה}$  *hishtachava, adoravit*, quod de-  
ducitur à  $\text{שָׁחַ}$  *sciacha*, & solum in Hi-  
thpael conjugatur. Vtriusque infle-  
xionem ob rudiorum commodita-  
tem hîc subiciemus.

$\text{נָתַן}$   $\text{נָתַתִּי}$   $\text{נָתַתְּ$   $\text{נָתַתְּ$  Præteritum.

$\text{נָתַתִּי}$   $\text{נָתַתְּ$   $\text{נָתַתְּ$   $\text{נָתַתְּ$

N 3  $\text{נָתַתְּ}$



Infinitivus. Futurum.		vel	נתננו
הנתן	אתן		נתנו
בהנתן	יתן		נתנה
בהנתן	תתן		נתת
להנתן	נתן		נתתיו
Imperativus.	יתנו	Benoni.	
הנתן	תתנו		גאתן
Futurum.	תתן	Paul.	
אנתן	תתני		נתון
ינתן	תתננה	Infinitivus.	
תנתן	תתנה	vel	תת
ננתן	Miphaf.		vel נתון
ינתנו	נתן		vel תנה
תנתנו	נתת		נתת
הנתן	נתתיו		נתת
תנתני	נתנו		לתת
תנתננה	נתתם		פתתו
Sophaf.	נתננו	Imperativus.	
Futurum.	נתנה	תן vel תנה	
אתן	נתת		תנו
Nihil aliud	נתתיו		תני
reperitur hu-	Benoni.		תננה
jus verbi.	נתן		vel תנהו
			Sith



vel ישתחוה Benoni. Hithpaef.

השתחוה משתחוה ושתחו

vel תשתחוה משתחיים השתחיות

השתחיותי תשתחו Infinitiuus.

השתחו השתחוות נשתחוה

השתחיותם ישתחו Imperatiuu.

השתחוינו תשתחו השתחוה

השתחותה תשתחו השתחו

השתחיותי תשתחו Futurum.

השתחיותן אשתחוה תשתחוינה

¶ Inueniuntur etiam in scripturis aliquot voces compositæ ex variis cōjugationibus, quæ inter anomala referri possunt, vt Numer. 1. legimus הִתְחַקֵּךְ *hothpakked, numeratus est*, quod est compositum ex Hophal, & Hithpaef. Item Psal. 7. יִרְדֹּף *iraddoph, persequetur*, quod est cōpositum ex Kal, & Piel. Sed hæc omnia ex Thesauris, & ex usu petenda sunt.

CAPVT VI.

*De affixis verborum.*

N 4 Quem



**Q**uemadmodum nomina recipiunt affixa pronomina, & propterea nonnullam patiuntur punctorum mutationem, ita quoque & verba: ut enim ex דָּבַר dauar, & דָּ ca fit דְּבַרְךָ devarca, verbum tuum, sic etiam ex פָּקַד pakad, & דָּ fit פְּקַדְךָ pekadca, visitauit te. Sunt autem observanda tria, antequam de singularum personarum, quae verbis conueniunt, affixis dicamus. Initio sciendum est, solis actiuis verbis affixa proprie conuenire: siquidem affixa omnia verbis adjuncta conueniunt personae patiēti, quā sola verba actiua post se habere solent: nec enim dicimus, disco te, sed solum, doces te. Itaque de passiuis conjugationibus, id est, Niphal, Pual, Hophal, & Hitpael, nihil hoc loco dicendum erit. Sunt tamen hic duae exceptiones.

1. Prima, infinitiuorum passiuorū: quae quoniam interdum funguntur vice nominum, affixa quoque etsi raro, recipiunt, ut בְּיוֹם הַבְּרָאָה bejom hibbaream, in die creari



creari eos, id est, in die creationis eorum.

3 Altera exceptio est neutrorum, quæ interdū habent affixa: sed tunc debet subintelligi commoda aliqua præpositio, ut  $\text{יגורע}$  jegurca, non significat habitabit te, sed habitabit tecum, ponitur enim  $\text{ע}$  pro  $\text{עמי}$  nghimmeca.

4 Deinde sciendum est quinque esse affixa, quæ solis verbis  $\text{ני}$   $\text{נו}$   $\text{הו}$   $\text{נה}$   $\text{ה}$  Affixa quinque quæ solis verbis junguntur. adjunguntur, videlicet: me cum eum eam eam

pro quibus adjunguntur  $\text{י}$   $\text{נו}$   $\text{י}$   $\text{ה}$  me nos eum eam nominibus, -----

quamquam  $\text{ה}$  reperitur etiam in nominibus, sed solum in numero multitudinis, ut  $\text{הויהוה}$  deuarcha, verba ejus. Præterea quiescentia Lamed he, recipiunt etiam  $\text{הו}$  hu, more verborum, ut in Psalm. 5. ver. 5. Non est  $\text{הויהוה}$  bepihu, in ore ejus, pro eorum, rectum, &c. Porro  $\text{נו}$  nu, &  $\text{נה}$  na in omnibus modis, & temporibus locum habent præterquam in præterito.

5 Postremò sciendum est ex tribus personis verborum, terriã recipere omnia af-

N S fixa,



fixa, quæ sunt omnino decem. Dicimus enim, visitavit eum, eam, te, m. g. te, f. gen. me, c. g. eos, eas, vos, m. g. vos, f. g. nos, c. gen. Secundam verò non admittere nisi sex. nõ enim recte dicimus, visitasti te, m. g. vel te, f. g. vel vos, m. g. vel vos, f. g. sed solum visitasti eum, eam, eos, eas, me, nos. Primam denique admittere tantum octo: non enim dici potest, visitavi me, vel nos: sed solum, visitavi eum, eam, eos, eas, te, m. g. te, f. g. vos, m. g. vos, f. g. Nunc ad singulas personas veniamus.

De Præterito Kal.

De tertia persona singulari.

6 Tertia persona singularis numeri masculini generis cum omnibus affixis mutat camez primæ literæ in sceua: & patach secundæ literæ in camets, præterquã cum affixis כּם & כּן, ubi remanet patach: proxime ante affixa ponuntur eadem pũcta, quæ in nomine דָּבָר davar, exceptis affixis וּנּוּ, ante quæ ponitur camez, & affixo וּנּוּ ante quod ponitur patach. In verbis quiescen-



scētibus Lamed he, quia cum affixis perditur vltimum he, fit punctorum retrogradatio, ita vt camez secunda ponatur sub prima, & sceua prima euanescat: dicimus enim גלהו galahu, non גלההו ghelaha-hu. Ante affixum idem punctum manet, quod antea erat, vt גלה gala, cum affixo prima persona, fit גלני galani.

## De secunda singulari.

7 Secūda persona singularis masculina mutat vbiq̄ue camez prima litera in sceua, & patach secūda litera retinet plerunq̄ue, interdum tamen mutat in chiric. Proximè ante affixa ponūtur puncta eadem quæ in tertia persona.

## De prima singulari.

8 Prima persona singularis communis generis mutat camez in sceua, & retinet suum patach. Ante affixa proximè vbiq̄ue manet chiric, vt antea.

## De tertia persona plurali.

9 Tertia persona pluralis cōmunis, mutat vbiq̄ue camez prima litera in sceua,

⊗



Et sceua secunda in camets, Et ante affixa semper habet sciurec.

De secunda plurali.

10 Secunda pluralis masculina nulla puncta mutat, sed solum abjecto ultimo ם, loco ejus recipit sciurec, proxime ante affixa.

De prima plurali.

11 Prima pluralis communis generis mutat ubique camets prima litera in sceua, Et retinet suum patach secunda litera: ante affixa nihil additur, sed manent litera, Et puncta, quae ante a erant.

De tertia singulari foemini-  
ni generis.

12 Tertia singularis foeminini generis mutat ubique camets prima litera in sceua, Et sceua secunda litera in camets: interdum etiam, sed raro, in patach, Et more foeminorum nominum mutat ultimum he in tau: si autem sequatur affixum ן, etiam he affixi vertitur in tau, Et ne duo tau concurrant, primum abicitur, Et ejus  
sign



signum infigitur daghes in sequenti. Proximè antè affixa ponuntur eadem puncta, qua in nomine fœminino קדקא tsedaka.

De secunda singulari fœm.

13 Secunda singularis fœminini generis mutat ubique camets primæ literæ in sceua: & retinet suum patach secunda litera, & sub tertia radicali similiter retinet suum sceua quiescens. Proximè autem ante affixa chiric longum adsciscit.

De secunda plurali fœm.

14 Secunda pluralis fœminini generis, eodem prorsus modo se habet, quo secunda pluralis generis masculini.

De Benoni, & Paul.

15 Participia, quemadmodum in inflexione sequuntur regulas nominum, ita etiam in affixis, & punctorum mutatione: & siquidem habet affixa propria verbis, explicantur ut nomina. Exemplum erit וקרדו pokedebu, visitans eum, וקרדו pokedo, visitator ejus.

De



## De Infinitiuo.

16 Infinitiuus formæ פקוד pakod mutat ubique camez in camez chatuph, & cholem in sceua, ut פקודו pokdo, uisitare eum: si tamen sit gutturalis secunda thematis, sub ipsa camez chatuph, & sub prima thematis camez, ut אהונו ahono, amare eum.

17 Infinitiuus autem formæ פקוד pekod retinet sceua primæ literæ, & mutat cholem secundæ in camez chatuph, ut פקודו פקודכן pekodchen, pekodchem, pekodca, nec plura recipit affixa, quàm hæc tria.

18 Infinitiuus formæ פתח petach, seruat sceua primæ literæ, nisi sequatur alterum sceua: tunc enim mutatur in chiric: patach autem secundæ cum affixo ך veritur in camets, cum affixis ך ם & ך ן manet immotum, cum cæteris omnibus mutatur in sceua.

19 Denique infinitiuus formæ משׁוּח mescioach sub prima retinet sceua, sub  
sec



secunda vertit *vau* in *camez*, sub *tertia* accipit *camez chatuph*, ut *מְשַׁחֵת* *meschia-choca*.

20 Est autem observandum, infinitorum affixa, tum *actiue*, tum *passiue* exponi posse: siquidem *פָּקַדוּ* *pakdo*, significare potest, *visitatio ejus*, siue *visitatio referatur ad eum, qui visitat*, siue *ad eum, qui visitatur*: exceptis tamen *הוּ נָהַגוּ הוּ*, quae solum *patienti* conveniunt.

#### De Imperatiuo.

21 Secunda persona singularis masculina sequitur normam infinitivi formae *פָּקַד* *pakod*: ceterae personae nihil mutant.

#### De Futuro.

22 In toto futuro manent immota puncta sub literis *אֵתָן* *etan*, nisi illud punctum sit *camez*: tunc enim vertitur in *sceua*. Item immota manent puncta sub prima radicali. *cholem* autem secunda radicalis vertitur ubique in *sceua*, praeterquam cum affixis *כִּן*, *כִּם*, *כִּי*, ubi mutatur in *camez chatuph*: si vero sub secunda radicali non sit

sit



fit cbolem, sed patach: idem erit iudicium,  
quod de infinitiuo forma פתח pethach.

## De Piel.

23 In conjugatione Piel nihil peculiare  
occurrit, nisi quod ubique tsere secūda ra-  
dicalis vertitur in sceua, præterquam cum  
affixis, כן, כם, כד, ubi vertitur in segol, ut  
פקדו pikkedo, visitauit eum, פקדך pik-  
kedca, visitauit te.

## De Hiphil.

24 In Hiphil nulla mutatio fit, nisi in  
verbis quiescentibus nghajin van, ubi tse-  
re literæ he vertitur in chateph segol, ut  
הבינו hevino, & tsere literæ ם in Beno-  
ni, vertitur in sceua, ut מבינו mevino, &  
camez literarum איתן etan in futuro ver-  
titur similiter in sceua, ut יבנוו jevino.

## 25 Paradigma Affixorum.

## Præteritum Kal.

פקדה	פקדני	פקד
פקדה	פקדום	פקדו
פקדו	פקדכם	פקדהו
פקדו	פקדנו	פקדך
		פקדת

vel



	פקדוּכּוּן	פקדוּם	פקדוּת
	פקדוּה	פקדוּכּם	פקדוּתוּ
vel	פקדוּתוּהוּ	פקדוּנוּ	פקדוּתוּהוּ
	פקדוּתוּ	פקדוּה	פקדוּתוּ
	פקדוּתְךָ	פקדוּךָ	פקדוּתְךָ
	פקדוּתוּ	פקדוּן	פקדוּתוּ
	פקדוּתְם	פקדוּכּוּן	פקדוּתְהוּ
	פקדוּתְכֶם	פקדוּתְם	פקדוּתְן
	פקדוּתוּ	פקדוּתוּהוּ	פקדוּתוּ
vel	פקדוּתְהוּ	פקדוּתוּ	פקדוּתוּ
	פקדוּתְהוּ	פקדוּתוּם	פקדוּתוּהוּ
	פקדוּתְךָ	פקדוּתוּנוּ	פקדוּתְךָ
	פקדוּתְן	פקדוּתוּהוּ	פקדוּתוּם
	פקדוּתְכּוּן	פקדוּתוּן	פקדוּתוּכּם
	פקדוּתְךָ	פקדוּנוּ	פקדוּתוּהוּ
vel	פקדוּתוּ	פקדוּנוּהוּ	פקדוּתְךָ
	פקדוּתוּהוּ	פקדוּנוּךָ	פקדוּתוּן
	פקדוּתוּ	פקדוּנוּם	פקדוּתוּכּוּן
	פקדוּתוּם	פקדוּנוּכּם	פקדוּ
	פקדוּתוּנוּ	פקדוּנוּהוּ	פקדוּהוּ
	פקדוּתוּךָ	פקדוּנוּךָ	פקדוּךָ
	פקדוּתוּן	פקדוּנוּן	פקדוּנוּ

Eadem punctorum ratio, quæ in  
בְּקַדְ



פקדתי *pakadri*. At פקדתוהו *pekad-  
ruhu, pekadten*, &c. omnia more ma-  
sculini פקדתם *pekadtem*.

*Senoni.*

פקדת	פקדה	פקד
פקדתו	vel פקדה	פקדו
פקדתה	פקדים	vel פקדהו
פקדות	& פקדי	vel פקדי
& פקדותיו	פקדיו	פקדני

*Paul.*

פקודת	פקודים	פקוד
פקודתו	& פקודי	& פקוד
פקודות	פקודיו	פקודו
פקודותיו	פקודה	פקודה

*Infinitivus.*

פקדו	פקדם	י
מאוס	פקדכם	פקוד
מאסו	פקדנו	פקדו
מאסך	פקדה	vel פקדהו
מאסי	vel פקדה	vel פקדנו
	vel פקדה	פקדה
קדו	פקדה	vel פקדי
קדה	פקדו	פקדני
		קד



פתחך	משחכם	רדפכם
פתחכם	משחכן	רדפכן
פתחכן:	פתח	משוח
	פתחו	משחך

*Imperatiuus.*

פקרום	שמעוהו	פקור
פקרונו	שמעני	פקרו
פקרוה	נאל	פקרוהו
פקרוני:	נאלהו	פקרונו
פקרי	נאלני	פקרני
פקרוהו	נאלם:	פקרם
פקרוני	אהב	פקרונו
פקרוים	אהבהו	פקרה
פקרוני	אהבה:	פקרה
פקרויה	פקרו	פקרנה
פקרוני:	פקרוהו	פקרוני
	פקרוני	שמע

*pekodna tantum recipit pro-*  
*nomina separata.*

*Futurum.*

יפקרם	יפקרונו	יפקור
יפקרכם	יפקדך	יפקרו
יפקרונו	יפקדני	יפקרוהו
	יפקדו	יפק



יפקרו	ישמע	יפקרה
יפקרוך	ישמעוהו	יפקרה
יפקרוכם	ישמעוהו	יפקרנה
יפקרוך	יגאל	יפקרה
יפקרוכן	יגאלהו	יפקרו
	יגאלך	יפקרוכן

Cætera omnia huius personæ  
יפקרו *ipkedu*, ut imperatiu. פקרו *pikdu*.

## CAP. VII.

*De literis Paragogicis.*

Paragogicæ  
literæ quin-  
que.

**A**D perfectam cognitionem  
nominum, & verborum,  
sciendum est quinque esse  
literas, videlicet אהוהו *ehewahon*, quæ  
paragogicæ, siue additivæ nomi-  
nantur, propterea quòd interdum  
tùm nominibus, tum verbis, solius  
euphoniæ causa, superadduntur: &  
quidem & inuenitur Ecclesiastæ 11.  
in voce יהוה *iehu*, erit: ubi sciurec est  
loco chiric longi: sic enim esse de-  
buit, יהי *jehi*.



2 He inuenitur frequenter in voce לילה *lajela*, nox. Item in infinitiuo, & imperatio: sed mutantur tunc puncta eo modo, quo propter affixa, vt לפקדה *lepokda*, ad visitandum, זכרה לי *zocra li*, memento mei. Denique etiam in futuro, vt אשבנה *escena*, habitabo, נשמחה *nismecha*, letabimur, יחישנה *jachiscia*, accelerabit.

3 Iod additur interdum nominibus adiectiuis fœminini generis, vt מלאתי *melaathi*, plena, pro מלאה *melea*. Item Benoni, & Paul, vt יושבי *joscivi*, pro יושב *josciv*, sedens, & גנבתי *ghenuvri*, furto, ablata, pro גנבה *ghenuva*. Item in infinitiuo, vt להושיבי *lehoscivi*, pro להושיב *lehosciv*, ad habitare faciendum. Denique inuenitur lib. 2. Regum, ca. 13. versu 20. in media voce אמיון *Amnon*, pro אמון *Amnon*. Num *Amnon* frater tuus? &c. Et lib. 1. Esdræ, cap. 10. versu 16. לדרוש *ledarjosc*, pro לדרוש *ledros*, ad querendum: sed priori in lo-



co contēptus gratia additū videtur.

4 Vau redundat in illa voce חַיָּתוֹ *chajetho* Genesis i. pro חַיָּתוֹ *chajath*.

5 Denique nun additum reperitur frequenter tertiæ personæ præteriti pluralis numeri, vt יָדְעוּן *jadenghun*, cognouerunt. Item in infinitiuo, vt בְּאֵבְדָן *beovdan*, in percūdo: & futuro, vt יִדְרְכוּן *idrecun*, tendent, תִּדְרְכוּן *thidrecun*, tendetis quod etiam accidit si sequantur affixa, vt יַכְבְּדַנִּי *jecabbedanemi*, pro יַכְבְּדַנִּי *jecabbedani*, honorabit me. Atque hæc de verbis & nominibus.



PARS QVART  
TA, QVÆ EST DE  
RELIQVIS ORATIO-  
nis partibus, & de  
Syntaxi.

CAPVT I.

De Aduerbio, Prepositione, Con-  
junct







antea, antequàm.

טרם

- 4 Negandi. בלתי בלי כל און אל לא <sup>non</sup>  
 5. Affirmandi. אכן אמנה אמנם יכן <sup>sic</sup> <sup>certè, verè.</sup>  
 6. Demonstrandi. הן <sup>en.</sup> <sup>ecce.</sup> הנה  
 7. Optandi. לוא לו אחלו <sup>utinam.</sup> מי יתן <sup>quis dabit, ó si.</sup>  
 8 Hortadi, & Obscrandi. אנה אנא נא <sup>en.</sup> <sup>ecce.</sup> אנה  
 9 Interrogadi. איך איכה מרוע למה הלא <sup>nonne</sup> <sup>cur?</sup> <sup>quomodo?</sup>  
 10 Similitudinis. כה כן כמו <sup>fic.</sup> <sup>quomodo?</sup>  
 11 Qualitatis. נכון ישר אמת ירע טוב <sup>benè.</sup> <sup>malè.</sup> <sup>verè.</sup> <sup>rectè.</sup> <sup>aque.</sup>  
 במשפט בבינה בחכמה במהרה <sup>festinanter,</sup> <sup>sapienter.</sup> <sup>prudenter.</sup> <sup>legitimè.</sup>  
 12 Quantitatis. וער מעט הרבה רב <sup>multum.</sup> <sup>parum modicum.</sup>  
 13 Comparandi. יותר <sup>valde.</sup> <sup>maximè.</sup>  
 14 Vehementiæ. מאד מאד <sup>lente.</sup> <sup>fenfim.</sup>  
 15 Remissionis. לאט <sup>forfan</sup>



forſan. an, ſi, ne forte.

16 Dubitandi. אולי אם בין  
ſeorſum, tantummodo, duntaxat.

17 Separandi. לבד  
ſimul, vna, pariter.

18 Congregandi. יהרוי יחד  
Hebraicè. Syriacè. Græcè. Latinè:

19 Gentis רומית יונות ארמית עברית  
& cætera ad eundem modum.

20 Ex his aduerbiis pauca quedam  
ſuſcipiunt affixa, hoc modo:

ecce illi. ecce ego. ecce tu. ecce ille. ecce.

הן הני הנך הנני הנם  
ſicut. non tu. non ego. non. ecce nos. ecce vos

הנכם הננו אין איני אינך כמו  
vbi tu? vbi ſicut illi. ſicut ego. ſicut tu. ſicut ille.

כמוהו כמוך כמוני כמוהם איה אוך

21 Præpoſitiones ordine Alpha-  
betico ita numerari poſſunt.

pro. propter. abſque. iuxta. poſt. cum. ad

אל את אחרי אצל בלא בגלל בעדי  
ante. extra. vltra. inter. propter.

בלערי vel בעבור בין הלאה חוץ בפני  
coram. a. ab. præter. propter. ſecundū. contra. è regione.

לעמתי לפני למען לבד מן נגד  
pro. ſub. cum. trans. ſuper. circa. è regione.

נוכח סביב על עבר עם תחת



22 Ex quibus præpositionib. nul-  
læ sunt, quæ non recipiant affixa  
more nominum, & verborum, ex-  
ceptis sex videlicet: בְּלֵא הַלְאָהּ חוּץ  
belo, halea, chuts, lephi, no-  
cach, nghever.

### Appendix.

Quomodo autem puncta mutantur in  
præpositionibus ratione affi. orum, satis di-  
ligenter in dictionariis explicatur. Illud ta-  
men non videtur omittendum, אֶל & אֵל  
recipere affixa more pluralium nominum,  
id est addendo jod post lamed, & præter-  
ea אֵל cum affixis omnibus mutare segol  
in tsere, præterquam cum affixis הֵם הֵן כֵּם  
כֵּן cum quibus mutat segol in patac sceua,  
וְ אֵלֵיכֶם אֵלָיו alechem elau. Porro præ-  
positio אֵל cum affixis הֵם הֵן כֵּם כֵּן mutat  
patac in patac sceua, cum aliis autem o-  
mnibus in camets, וְ אֵלֵיכֶם אֵלָיו nghale-  
chem, nghalau.

23 Coniunctiones numerantur o-  
mnino septem. Copulatiua וְ, אֵת, אֶת  
etiam



etiam וְ, quoque Disiunctiva וְ, vel,  
aut. Continuatiua וְ, veruntamen, ta-  
men. Causalis אִם, si, לולי לule, nisi. Ratio-  
nalis כִּי, quia: לְמַעַן lemanghan, עַקְבִּי  
nghakev, יַעַן, propterea, אֲשֶׁר ascier, quod,  
quia.

24 Interiectiones sunt quinque. Interiectio-  
nes quinque

Dolentis, הֵן, הֵן, הֵן, הֵן, הֵן, heu:  
אה אה ah. Gaudentis, הֵן, euge. Ex-  
clamantis, הֵן, Admirantis, אֵיךְ  
quomodo Blandientis, & Rogantis  
נָא, אָנָּה, אָנָּה.

## CAP. II.

*De literis servilibus.*

**A**Dverbia, & praepositiones  
apud Hebraeos partim con-  
stant ex integris dictioni-  
bus, de quibus haecenus locuti su-  
mus, partim ex solis quibusdam lite-  
ris, quae serviles ea potissimum de  
causa dictae sunt.

Sciendum igitur est ex viginti dua-  
bus



Radicales.

bus literis Hebræorum, undecim esse radicales, & undecim seruales. Radicales dicuntur illæ, quæ semper sunt pars thematis, nec vllum alium habent usum. Seruales dicuntur eæ, quæ etsi quandoque pertinent ad ipsam themata, sæpius tamen deseruiunt vel loco præpositionum, atque aduerbiorum, vel ad personas, tempora, numeros, genera, aliaq; id genus indicanda. Porro seruales literæ, his tribus nominibus trium insignium vi-  
 rorum continentur, איתן משה וכלב *etan, moscie, vecalev*: reliquæ omnes radicales sunt.

Seruales.

2 Et quoniam de iis literis multa supra variis locis dicta sunt, hinc partim per compendium reperemus, quæ alibi dicta sunt, partim etiam addemus, quæ supersunt dicenda.

3 Primum est vna ex literis formatiuis futuri. Secundum est vna ex form



formativis nominū verbalium. Tertium est vna ex paragogicis.

4. Primum est ex formativis futuri. 2. ex formativis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formativis pronominum. 5. est nota numeri multitudinis in nominibus. 6. est characteristica conjugationis Hiphil.

5. Primum est ex formativis futuri. 2. ex formativis nominum verbalium. 3. est nota generis foemini in nominibus, quum additur ad finem.

6. Primum est ex formativis futuri. 2. est ex formativis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formativis pronominum.

7. Primum format Benoni in Piel, Hiphil, & Hitpael. 2. est ex formativis nominum verbalium. 3. ex formativis gerundiorum. 4. ex formativis pronominum. 5. ponitur pro



מן *min* præpositione; tunc autem in-  
 figit daghes in sequenti ob defectum  
 nun. dicimus enim מִשָּׁמַיִם *missciam-*  
*im*, è *celis*, pro מִן שָׁמַיִם *min sciamaim*:  
 quod si litera sequens non sit capax  
 daghes, ponitur tsere sub מ loco chi-  
 ric, ut מֵאֶרֶץ *meerets*, è *terra*, pro מִן אֶרֶץ  
*min erets*. Non desunt tamen aliquæ  
 voces, quæ præter regulam, nec re-  
 cipiant daghes, nec mutant chiric in  
 tsere, ut מִחוּט *michut*, à *filo*: מִרְדּוּף  
*mir-*  
*doph*, à *persequendo*. Sextum deseruit  
 comparationi.

8 ש Primū ponitur pro אֲשֶׁר *ascier*;  
 qui, quæ, quod, quia, ut, aliaq; id ge-  
 nus significans. Punctum ejus vsita-  
 tum est segol sequente daghes, vel  
 sine daghes, si litera sequens non sit  
 ejus capax, ut שִׁבְכָה *sciaccaca*, quod sic:  
 שִׁעֲלִי *scienghalu*, quæ *ascenderunt*. Præ-  
 ter morem tamen inuenitur ש cum  
 camets, vel patach, vel sceua, ut שְׁהוֹא  
 quod ipse: שִׁקַּמְתָּ *sciakamta*, quod *surre-*  
*xisti*.



*xisti* שאתה *scieat*, quod tu. Pro quo etiã videtur interdũ vsurpari demõstratiuum, vt זח, וז, זח, זח, vt Psalm. 9. vers. 16. ברשת וז טמנו *berescieth zu tamanu*, in laqueo, quem absconderunt: nisi si dicas desiderari relatiuum, vt sic טמנו *tamanu*, pro טמנו *scietamanu*, in laqueo hoc, quem absconderunt. 2. addito Lamed, efficit articulum genitiui לז *sciel*.

9 ה Primum est ex paragogicis. 2 ex formatiuis nominum verbalium secundũm plerosque: tamen Rab. David Kimchi in Ioelem existimat he nunquam formare nomina: & rationem adfert sanè probabilem. Literæ enim nominum formatrices adeò necessariae sunt, vt sine illis nomen nihil omnino significet. Nam si ex מזמור *mizmor*, Psalmus, auferas formatiuum verbalis זמור *zemor*, non erit nomen. At omnia nomina, quæ videntur habere he formatiuum, etiam

tiam



tiam sine ipso he integra, & vera nomina sunt, vt לַיִל & לַיִל *lail*, & *laila*, *nox*, חֶדֶר & חֶדְרָה *cheder*, & *chadra*, *cubiculum*, & alia. 3. est nota generis fœminini, & fermè habet ante se camets cum accentu. 4. est signum demonstratiuum, idémque valet apud Hebræos, quod articulus apud Græcos: & ferè tunc sub se requirit patach sequente daghes, vt הַבַּיִת *habbaitb*, *illa domus*. quòd si litera sequens non sit capax daghes, ponitur sub ה camets loco patach, vt הַעֶבֶד *hangheued*, *seruus*, הַרוֹעֵה *haronghe*, *pastor*.

#### Exceptiones.

1. Excipiuntur litera ה, & ח, ante quas ה demonstratiuum retinet suum patach, vt הַיְיָכָל *hahechal*, *templum*, הַחַלּוֹן *hachallon*, *fenestra*.

2. Excipiuntur etiam literæ gutturales, quæ sub se habent camets in dictionibus non monosyllabis: nam ante eas, ה demonstratiuum plerumque habet segol, vt הַעֵץ *hengh*,



henghascian, fumus.

3. Excipiuntur denique litera sceuata, ante quas ה retinet suum patach, etiam si illa non sine notata puncto daghes, ut הַיָּאֹר hajeor, flumen. 5. præposita hæc litera verborum participis, gerit vicem relativi, ut הַנִּירָאָה hannirea, qui cernitur. 6. est nota admirationis, & interrogationis: & tunc recipit plerumque sub se patach sceua, ut הַזֶּה haze, numi iste: ante gutturales autem, notatas puncto camets, requirit segol, ut הֵהִיְתָה וְזֹאת hehajetha zoth, numi factum est hoc? ante easdem verò non notatas puncto camets requirit patach, ut הַאִישׁ כְּמוֹנִי haisse camon i, numi vir sicut ego? Septimum, ad finem dictionis hæc litera sæpenumero servit loco præpositionis ad, vel in, ut מִצְרַיִם mitfraima. in Ægyptum, יָמִים jamima, in dies. 8. interdum est adverbium vocandi, sine articulus vocatiui casus, ut הַשָּׁמַיִם haisciamaim, ô cæli. 9. est figurativa coniugationis Hiphil, P. Hoph.

P. Hoph.



*Hophal, & Hithpael.*

10 1 Primum est ex literis paragogicis. 2. ex formatiuis pronominum. 3. est nota numeri pluralis in verbis. 4. est nota copulatiua significans, & atque, autem, & sæpissimè præponitur ad initia librorum, vel sententiarum, ornatus gratia, vt Exodi 1. vers. 1. ואלה שמות *veelle sciemoth,* & *hæc sunt nomina.* Interdum etiam significat quia, vt Genes. 14. vers. 19. *Melchisedech protulit panem, & vinum,* והוא כהן *hehu cohen,* ipse enim sacerdos. Et Gen. 30. vers. 27. ait Laban, נחשתי ויברכני יהוה *nichaseti vaievarcheni lehoua,* *Expertus sum, quòd benedixit mihi Dominus.* Significat quoque sic, vel similiter, in libro Prouerb. frequentissimè, item, sed, certe, vtrùm, & his similia.

II punctum eius solenne est sceua: tamen ante literas labiales, quæ sunt בומפ *bumaph,* & ante sceuatas requirit



rit sciurec, quod pro vocali breui in  
 ejusmodi locis haberi solet. Si tamen  
 litera sceuata sit jod, abjecto sceua,  
 ponitur chiric sub litera ן, vt ןׁוּמִין *vi-*  
*min, & dextera*, pro ןׁוּמִין *vejemin*: ante  
 literas autem gutturales affectas pun-  
 cto raptο habet punctum simile, vt  
 ןׁוּלִיל *veelil*, & *vanitas*, & per contra-  
 ctionem abiicitur saepe ipsum pun-  
 ctum raptum, vt ןׁוּדוּנַי *vadonai*, pro  
 ןׁוּדוּנַי *vaadonai*.

12 Quando etiam ex puncto ra-  
 pto sub litera gutturali excidit sce-  
 ua, similiter vau precedēs habet pa-  
 tach, vel segol sine sceua, vt ןׁוּעִסֶה *va-*  
*nghase*, & *fac*, ןׁוּעִסֶה *veechse*, & *sperabo*.  
 Excipitur nomen ׁלֹהִים *elohim*, ante  
 quod vau semper habet tsere, abie-  
 cto segol, vt ׁלֹהִים *veelohim*, & *Deus*.  
 Quando verò vau coniungit duo  
 nomina, & secundum est monosyl-  
 labum, vel habet accentum in penul-  
 tima, semper sub se habet camets, vt



תהו ובהו *tohu vavohu*, *inanis & vacua.*

13 Quintum, *vau* conuertit significationem præteriti in significationem futuri, & è contrario. Conuertit quidem præteritum in futurum, quando præcessit aliud futurum, vel certè non præcessit præteritum: tunc autem *vau* versusum non distinguitur notatione à *vau* copulatiuo, id est, habet sceua, vel alia puncta, vt *vau* copulatiuū: sed hoc addit, quòd semper accentum reicit in vltimam, vt *וְשָׂמַרְתִּי* *vesciamarti*, & *custodiam*. Excipiuntur quiescentia Lamed he, quæ retinent accentum in penultima, vt *וְגַלְתִּי* *vegaliti*, & *migrabo*.

Futurum autem vertit in præteritum quando habet sub se patach sequente daghes, vt *וַיָּמָת* *vajamot*, & *mortuus est*, quod tamen daghes excidit ex litera sceuata, euphoniæ causa, *וַיְהִי* *vaiehi*, & *fuit*. Quòd si litera sequens non sit capax daghes, habet

ca-



camers loco patach, & accentum ab  
ultima ad penultimam retrahit, *וּפְנִי  
וַאֲכֹמ, & surrexi.*

14 3 Primum quidem est nota si-  
militudinis, significans, sic, secun-  
dum, iuxta sicut. Deinde verò est  
nota coniecturalis, significans circi-  
ter, quasi. 3. est ex literis formatri-  
cibus pronominum. 4. ex forma-  
tricibus gerundiorum. Interdum ad-  
sciscit particulã *וְ*, & efficit integram  
dictionem *וְכָמוֹ, sicut*, & tunc re-  
cipere potest etiam affixa, ut *וְכָמוֹנִי, sicut ego: וְכָמוֹכָא, sicut tu, &c.*

Proprium est hujus literæ, & dua-  
rum sequentium, ut non patiantur  
post se demonstratiuum, sed eo re-  
iecto, assumant punctum ejus, ut  
*כַּשְׂמִימִי, cassiamaim, sicut cali*, pro *כַּשְׂמִימִי  
chehassiamaim*. Puncta hujus literæ,  
& duarum sequentium, eadem sunt  
quæ vau copulatiui, eo excepto,  
quòd propter literas scevatas non



mutant sceua in sciurec, sed in chiric,  
& ante literas labiales retinent suum  
sceua.

15 ה Primum est articulus datiu,  
ac genitiui casus, & interdum etiam  
accusatiui. 2. est vna ex formatrici-  
bus gerundiorum. 3. seruit loco præ-  
positionis significans, ad, in, propter,  
&c. Recipit quoque affixa, vt supra o-  
stentum est in capite de pronomi-  
ne.

16 כ Primum est vna ex literis for-  
matticibus gerundiorum. 2. seruit  
loco præpositionum, in, cum, ab, &c.  
3. designare solet ablatiuum instru-  
menti vel pretij, vt בכסף קניתי *beche-  
seph kaniti*, argento emi, בחכמתך עשית *bechochmathechanghasita* *lecha-  
chail*, sapientia tua parasti tibi virtutem.  
Recipit hæc litera etiam affixa more  
nominum, & verborum, vt בן בקי *ben beki*  
בדם בכס בני בה בקי בתו בכי

Appendix de permutatio-

ne



ne literarum.

Sapè, vel certè non rarò, literæ in Bibliis permittantur.

1 א Ponitur pro ה, ut גבּתּא gavtha, eleuata est, שׁנא sciens, somnus. Et pro Iod, ut רפּאנו rippinu, curauimus, pro רפּינו rippinu, & pro litera geminata בּזאּוּ bazeu, diripuerunt, pro בּזּוּ ba-zezu.

2 ג pro ז, ut גּה iste, pro זה.

3 ה pro א, ut הוציּה hotsi, pro הוציא in offi. educam: באּ veniens, pro באּ.

4 כּ pro כּ, ut כּרוּח כּרוּח cheruach kadim, in vento orientali, כּדמּי chidme, in sanguinibus.

5 ס pro ג, ut תּנּיּם tannaim, pro תּנּין tānin, serpens, וּיגּרשׁוּם vajegarescium, & expulerunt eas, scilicet filias Madiã.

6 נ pro ם, ut מלכּין melachin, Reges, ימּין iamin, dies. sed hæc redolent Chaldaismum.

7 ס pro שׁ, ut יסּוּר jasor, dominabitur, pro יסּוּר. Huius literæ permutatio frequens

P 4 est



est in Sacris libris.

8 ה pro ה, ut שבת וי vesciavath, & reuertetur. Hoc in fœmininis frequentissimum est, quum regimen pro absoluto adhibetur. Verùm hæc fusiùs hoc loco persequi non est necesse.

## CAPVT III.

De inuestigatione radicis, siue Thematicis, & vsu Dictionarij.

**D**ictionaria Hebræorum non continent ordine alphabetico nomina, verba, ac ceteras dictiones omnes, sed solum themata, siue radices, quibus subiiciunt eas omnes voces quæ ab illis deriuantur. Vt igitur quocunq; vocabulo oblato radicem ejus inuestigare possimus, primùm mandanda est memoriæ diuisio literarũ in vndecim radicales suis vocibus comprehensas וסח טז ועף קצר katzar zanghap ghet chesed, & vndecim serviles

איתן



משה וכלב איתן *Moscie vechalev eran:*  
 quam diuisionem capite superiore  
 tradidimus. Deinde sciendum est, ex  
 vndecim seruilibus quatuor esse, que  
 etsi initio dictionis aliquando ser-  
 uiant, tamen in medio ac fine, sem-  
 per sunt radicales, videlicet, שאלב *el-*  
*basc*. Item alias quatuor in principio,  
 & fine dictionis non raro seruire: in  
 medio autem semper ad radicem per-  
 tinere, videlicet מנכה *menocha*. Deni-  
 que reliquas tres תוי *tevi*, vbi que radi-  
 cales & seruales esse posse.

2 Quibus obseruatis, oblata voce,  
 cujus radicem quærimus, initio re-  
 mouendæ sunt omnes literæ serui-  
 les, & siquidem remanent literæ tres  
 radicales, ex sine dubio radicem ef-  
 ficiunt. Quòd si seruilibus remotis  
 non remanent tres literæ radicales,  
 videndū est an è seruilibus ejusdem  
 vocis aliqua sint de numero earum,  
 quæ sunt semper de themate. At si-



ne hoc quidē modo inuenietur the-  
ma, expendendum erit, num forte  
reliquæ literæ dictionis eiusdem, quæ  
tum radicales, tum seruales esse pos-  
sunt, in ea dictione sint radicales. Si  
denique constet, eas non esse vllō  
modo radicales, apparebit vocem  
ex imperfectis esse, hoc est ex quie-  
scentibus, vel defectiuis, & idcirco  
præponendum erit initio Nun, aut  
Iod: vel inserendum in medio Vau,  
aut Iod: vel ad finem addendum He  
aut Nun: aut certè secunda litera du-  
plicanda.

## CAPVT IIII.

*De Syntaxi.*

Quoniam ea, quæ ad con-  
structionem pertinent, sūt  
ferè omnia Hebraicæ lin-  
guæ cū cæteris cōmunia: &  
vfu, ac lectione scripturarum facile  
percipi possūt: rē totam paucis com-  
ple-



plectemur. Ac primùm explicabimus cōstructionem quidem nominis cum verbo, deinde adiectiui cum substantiuo, tum substantiui cum substantiuo: postremò relatiui cum antecedente.

I. Nomen, & verbum in genere, numero, & persona conuenire debent, vt Genesis 1, יהא ארץ היתה *vehaa-rets hajertha*, terra erat: יהי אור *jehi or*, sit lux. Hoc tamen non vbique seruetur: saepe enim nomen generis masculini jungitur verbo generis foemini, vt lib. 2, Reg. capit. 13, vers. 37. ותכל הור *vattechal David*, & cessauit David: & contra, vt 1. Reg. c. 25, vers. 27. הביא שפחהך *heui sciphchaihecha*, attulit ancilla tua. Sed in his & similibus videtur intelligendum aliquod verbum commodum, vt cessauit David, id est, anima Davidis: attulit ancilla tua, id est seruus praemissus nomine meo, quæ sum ancilla tua: vel cer-

tè



tè scriptura magis ad rem significatam respicit, quàm ad vocem significantem, vt Cant. Cap. 2. vers. 7.  
 השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו ואם  
 :אתהאהבה: hiscbaghnti ethchem  
 benoth Ieruscialaim im tanghira veim te-  
 nghoreru eth haahavah Adiuvo vos filia  
 Ierusalem, si excitetis, & si euigilare fa-  
 ciatis, hoc est ne excitetis, ne ve expergi-  
 scifinatis dilectam, vbi תעירו tanghiru, &  
 תעוררו tenghoreru, verba sunt generis  
 masculini, quia filia Ierusalem ap-  
 pellantur ciues vrbium, Ierosolymæ  
 subjectarum. Et Eccles. 1. ver. 2. אמר  
 קהלת amar kobelet, dixit concionatrix,  
 hoc est, anima Salomonis, &c.

2 Quod dicimus de genere, etiam  
 de numero dici potest. Inuenitur e-  
 nim saepe nomen numeri singularis  
 cum verbo numeri pluralis, vt Hag.  
 c. 2. v. 8. ובאו חמדת גוים ונאו chemdath  
 goim, & venient desiderium gentium: &  
 contra, vt Gen. 1. v. 14. יהיו מאורות. je hi  
 meor



*meoroth, sit luminaria* : solet autem hoc fieri præter communē regulam, quādo nomen singularis numeri regit nomen numeri pluralis, vel contrā: tunc enim verbum conuenit in numero cum posteriore nomine, etiam si in obliquo sit, vt Iob. 15. v. 20. מספר משפנו *mispar scianim nussenu*, numerus annorum reconditi sunt : Eccles. c. 10. v. 1 זעזע וכו' יבוימות יבאיש יבוי שמן *zezeve maueth javeisc jabbiangh sciemen*, muscæ mortis, hoc est mortuæ, perdit suauitatem vnguenti. Ad verbum, facit fœtere & exhalare (fœtorem) vnguenti.

3 Solet etiam id fieri, quando nomē pluralis numeri distributiue exponi potest, vt Gen. c. 49. ver. 22. בנות צערה *banoth isanghada*, filia discurret, id est vnaquæque filiarum discurret.

4 Interdum quoque id fit, quum nomen plurale singularem significat. vt Exodi c. 21, v. 4. אם ארוננו יתן, *im adonau itten*, si domini eius dederit, id est, si



si dominus eius dederit: accipitur enim passim nomē אֲדוֹנִים *adonim* pro אֲדוֹן *adon*.

9 Ad mysterium denique Trinitatis insinuandum, vt Genesis c. 1. v. 1. בָּרָא אֱלֹהִים *bara elohim*, creauit *Dy*, id est Deus in personis trinus creauit.

6 Est etiam animaduertendum, sæpe apud Hebræos desiderari verbū substantiuum, vt Psalm. 34. v. 8. רְאוּ כִי טוֹב יְהוָה *reu chi tov lehova*, videte quia bonus (est) *Dominus*.

7 Item non ratò vsurpari tertiam personam verbi actiui in passiuā significatione, vt Genes. 16. עַל-בֶּן קְרָא לְכַאֵר בְּאֵר לְחַיֵּרָאִי *nghal chen kara liveer beer lachai roi*, propterea vocauit puteum, puteum, id est, vocatus est puteus, vel vocauit quispiam, hoc est cœptus est vocari iam tum puteus *viuentis*, & *videntis*.

2 Adiectiuum, & substantiuum, in genere, numero, & casu plerumque con-

con-



consentiunt, vt Cant. cap. 4, vers. 1.  
 יָפָה רַעֲיָתִי *japha ranghjati, pulchra amica  
 mea.* Cant. 5. vers. 10. דּוֹדִי צָח *dodi tsach,  
 dilectus meus candidus.* Interdum ta-  
 men, sed raro, inuenitur adiectiuum  
 generis masculini cum substantiuo  
 generis fœminini, vt Exodi 11. vers. 6,  
 צַעֲקָה כַּמּוֹהוּ *tsenghaka camohu, sicut ipse,  
 hoc est, acclamatio sicut ipsa.*

9 Interdum etiam adiectiuum nu-  
 meri singularis cum substantiuo nu-  
 meri pluralis, vt Esa. cap. 19. vers. 4.  
 אֲדוֹנִים קָשִׁים *adonim kaschia, dominorum du-  
 ri, id est, durorum.*

10 Quando autem adiectiuum cū  
 substantiuo non concordat in casu,  
 sed adiectiuum in nominatiuo, sub-  
 stantiuum in genitiuo est, exponi de-  
 bet adiectiuum per superlatiuum,  
 vel comparatiuum, vt 1. Reg. cap. 21.  
 vers. 7. אַבִּיר הָרֹעִים *abbir haronghim, po-  
 tens pastorum, id est præstantissimus,  
 hoc est princeps, præfectus.* Isa. cap.



29. ver. 11. חכמי יועצי *chacme jonghatsé*,  
*sapientissimi consiliariorum, vel sapientio-*  
*res consiliariorum.*

11. Adiectiua quoque, quæ apud  
 Latinos ablatiuum regunt, apud He-  
 bræos regunt genitiuum, vt Ioel. 2.  
 ver. 5. ערוך מלחמה *ngharoc milchama*, in-  
 structus prælij, id est prælio, vel ad præ-  
 lium. Psalm. 24, ver. 4. נקי כפיים ובר לבב  
*neki cappaim uwarleuav*, mundus ma-  
 nuum, & mundus cordis, id est, mundus  
 manibus, & corde.

12 Substantiuum quando jungitur  
 substantiuo, ferè vnum nominatiui,  
 alterum genitiui casus est, vt Eccles.  
 cap. 1. vers. 1. דברי קהלת בן דוד *diure*  
*kohemoth ben David*. Verba Ecclesiastæ  
 filij Dauidis.

13 Solet etiam substantiuum ha-  
 bere formam regiminis genitiui, e-  
 tiam non sequente genitiuo, sed li-  
 teris seruilibus שבלם *sciuaalem*, vt Ec-  
 clesiastæ cap. 11. vers. 4. מקום שיפול *me-*  
*komb*



kom scieippol, locus quo cadet. 2. Regum  
 cap. 1. ver. 2 וְהָרֵי בְּגִלְבּוֹעַ hare bag gilbo-  
 angh, montes in Gelboe. Iob. cap. 18. vers.  
 2. קִנְיֵי לְמִלִּין kinye lemillin, fines sermoni-  
 bus. Ezechielis capite 13. vers. 2. נְבִיאִי  
 מִלִּבִּי nevie millibbam, Propheta ex corde  
 suo. Idem iudicium de particulis his  
 literis significatione respondentibus,  
 וְאֲשֶׁר אֶת ascier eth, & harum simili-  
 bus. Porro frequentissimè apud He-  
 bræos genitiuus nominis substanti-  
 ui fœminini ponitur pro adiectiuo,  
 vt Exodi cap. 3, vers. 5. אֶרֶץ קֹדֶשׁ ad-  
 math kodesc, terra sanctitatis, id est terra  
 sancta.

14 Verbalia actionem significan-  
 tia nōnunquam casum suorum ver-  
 borum admittunt, vt כִּמְהַפֵּכַת אֱלֹהִים  
 chemahapecath elohim eth se-  
 dom, secundum euerfionem Dei Sodomam,  
 &c. id est, sicut euertit Deus Sodo-  
 mam. Item כְּאֲהַבַת יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל  
 caahanath lehova eth bene Israel, secun-  
 dum

Q

dum



*dum amorem Domini filios Israel, id est, sicut Dominus amat filios Israel.*

15 Relatiuum, & antecedens apud Hebræos non possunt non conuenire, quum אשר *ascier*, quod est relatiuum, sit vtriusque generis, & numeri, nec per casus declinetur.

16 Est autem diligenter notandū, relatiuum interdum omitti, ac subintelligi: sicut etiam aliquādo omititur, ac subintelligitur antecedens: interdum autem subiungi relatiuo pronomen, quod apud Græcos, & Latinos, superuacaneum videretur. Exempla, Iob cap. 19. v. 19. וזה אהבתי וזה אהבתי *veze ahavti nephecu bi*, & hi (quos, subintellige) diligebam, versi sunt in me. Genesis cap. 44. vers. 1. ויצו ויצו *vaijetsau eth ascier nghal betho lemor*, & precepit (ei, subintellige) (qui super domum suam prepositus erat, dicens. Genesis c. i. v. 11. אשר זרעו בו *ascier zarngbo*, cuius semen  
eius



ejus in ipso sit. Psalm. i. vers. 5. כְּמוֹץ אֵשׁ רֵיחַ  
 תִּדְפְּנוּ רוּחַ cammots ascier tiddephennus  
 ruach, sicut gluma, quam proycit eam  
 ventus:

### Appendix de Verbi con- structione.

1 Verbum præter normam interdum  
 conuenit genere, & numero cum posteriore  
 nomine, quod regitur, etiam si sensu cum  
 priore cohæreat. Gen. 4. v. 9. קוֹל דְּמֵי אַחִיךָ  
 צוֹעֲקִים kol deme achicha tsongha-  
 kim, vox sanguinum fratris tui cla-  
 mant, pro clamat. 1. Reg 2. vers. 4. קֶשֶׁת  
 גִּבּוֹרִים חֲתוּם kescieth ghibborim chat-  
 tim, arcus fortium fracti, pro חֲתָם chat,  
 fractus.

2 Significatio verbi Habeo, effertur per  
 verbum substantiuum הָיָה haya, fuit, ut  
 apud Latinos, est mihi liber, est mihi pa-  
 ter, ut וַיְהִי לוֹ מִקְנֵה צֹאן vajehi lo mikne  
 tson, & fuit illi possessio pecoris. Sæ-  
 pe tamen hoc verbum omittitur, ut וְלִשָּׂרָה  
 בֵּן vlesara ven, & Saræ filius, scilicet e-

Q 2 vit,



rit, לי ספרים רבים, li sepharim rabbim,  
mibi multi libri, scilicet sunt.

3 Verbis quæ voluntatem, facultatem-  
ve significant, additur Infinitivus, vel potius  
Gerundium cum ל, ut לקחתה lo-  
chaphatsti lekachtaha, non volui  
accipere eam: לא יכול יוסף להתאפק: lo  
iacol Ioseph lehitappek, non potuit  
Ioseph continere se. Interdum tamen  
ל omittitur.

4 Infinitivus, augenda significationis  
gratia, sui verbi præterito, aut futuro, sæpe  
proponitur: Imperativo verò postponitur.

ut ראה ראיתי reo raithi, viden-

do vidi, בא יבוא bo ia-

vo, veniendo ve-

niet, שמעו

שמעו

sciamoangh scimnghu, audite  
audiendo.





PARS QVIN-  
TA, DE POETICA

UNIVERSE,



*Sive de Metris, & Canticis recen-  
tiorum Hebraeorum.*



**V**etus quidem Poetica Mosis, &  
Prophetarum hoc tempore peni-  
tus ignoratur. Veruntamen re-  
centiorum Hebraeorum Cantica rhythmicis  
maximè versibus constant, quales fermè à  
plerisque proximis hisce saeculis condeban-  
tur: quos Leoninos appellant. Quoniam ta-  
men ipsi quoque recentiorum Hebraici ver-  
sus certo aliquo tum pedum, tum syllabarum  
numero continentur, primum de syllabis, ac  
pedibus; deinde etiam de vario carminum,  
rhythmotumq; genere differetur.

Q 3

CA-



## CAPVT I.

*De Syllabis, ac Pedibus.*

**S**yllabæ aliæ longæ, aliæ breues. Longæ quæ constant vno ex decem punctis vocalibus. Breues, quæ habent sceua mobile, siue simplex, siue compositum, scilicet cateph patach, vel cateph segol, aut sciurec initio dictionis ante literas labiales *בומא bumaph*, & ante alterum sceua, quum ponitur pro *י* conjunctione.

2 Sceua quiescens, vt in lectione, ita etiam in carmine negligitur, cum syllabarum numerum non augeat, nisi per diæresim pronuncietur, aut per diastolen producat, vt suis locis dicitur.

3 Patach necessitatis literis gutturalibus *ינה* in extremis dictionibus additum, in carmine propriam syllabam facit. Ergo *יְהוֹשֻׁעַ מָשִׁיחַ* *Maschiach*, *Christus*, *יְשִׁיעֵנוּ* *sciomeangh*, *audiens*, trisyllaba



syllaba habentur, quæ alioquin ratione accentus tantum disyllaba cēsentur: Idemq; de aliis eiusmodi dicendum.

4 Pedes, quibus in versibus utuntur Hebræi, duo sunt: alter dicitur תנועה *tenungha*, motio: & constat syllaba longa, ut תם *tam*, *perfectus*, לו *lo ei*. Alter dicitur יתר *jathed*, *clausus*: qui duabus constat syllabis, longa, & breui, instar iambi, ut לך *lecha*, *tibi*, עמוד *nghamod*, *stare*, אמור *emor*, *dic*, ראה *ree*, *vide*, ופה *vphe*, & os. Porro ex his duobus pedibus, Thenungha, & Iathed variè permixtis fiunt alij quatuor, qui nobis appellantur Spondaeus -- דבר *davar*, *verbum*: Bacchius -- דברים *devarim*, *verba*: Creticus -- כורמים *coremim*, *vinitores*: Mollusus -- פרשים *parascim*, *equites*. Per hos quatuor pedes, & Iambum, quippe voce, vsuq; notiores, Hebræorum carmina metiemur.



*De quibusdam versuum appella-  
tionibus.*

**H**Ebraei plerique ad finem vs-  
que carminis binos versus  
coniungunt, vt in nostris e-  
legiis, vel distichis fieri solet. Priorem  
versum, qui velut Hexametro respon-  
det, appellant דַּלֶּת *daleth*, *ostium*, quòd  
per illud fiat ingressus in carmen. Po-  
steriorem, qui Pentametri loco est,  
vocant סֵגוֹר *segor*, id est *clausulam*, quia  
versum claudit. Vtrumque verò con-  
iunctum nominant בַּיִת *baijth*, *domum*,  
nos distichon possumus appellare.  
Debet autem סֵגוֹר *segor*, vel subscribi  
versui דַּלֶּת *daleth*, vt in Latinis disti-  
chis fieri cernimus: vel si in eadem  
quoque linea, ob syllabarum pauci-  
tatem, scribatur, ita duobus crassiori-  
bus punctis distingui, vt per se singu-  
la spectari possint hoc modo:

מֵרִים שׁוֹלֶרֶת לְנוֹ חֵן : שִׁירֵנוֹ אֹתָךְ יִרְנֵן

*Mi-*



Miriam scie ואלאדח לאנו כהן

Scirenu othac jerannen.

Maria, quæ peperisti nobis gratiam, carmen nostrum te laudabit.

2 Deniq; carmen continens בתים *battim*, siue disticha pauciora quàm decem, dicitur פסוק *pasuk*, comprehensio, ambitus, Epigramma. Quod verò decem, vel plura complectitur, vocatur שירה *scira*, vel שיר *scir*, canticum, siue carmen.

3 Tres aliæ versuum appellationes in proximo capite explicabuntur.

## CAPVT III.

*De Rhythmo versuum.*

**H**ebraei recentiores ad sua carmina condienda rhythmum tamquam salem adhibere solent. Fit autem rhythmus tribus fere modis. Rhythm tribus modis fit.

1 Ac primus quidem modus est, quum solæ literæ simplices, nulla ha-

Q s bita



bita punctorum ratione conueniunt,  
 vt דְּבַר דְּבַר *dever, davar, pestis, verbum,*  
 כּוֹס מַס *cos.mas, calix, tributum.* Porro  
 hic rhythmus dicitur עֹבֵר *nghover,*  
*transiens,* seu vulgaris: quòd ita transf-  
 eat aures, vt vix agnoscat. Rarò in-  
 uenitur, eo quòd nihil ferme, artis ha-  
 bere videatur.

2 Secundus modus est ornatior,  
 quū in integra extrema syllaba, tūm  
 literæ, tūm puncta conueniunt, vt  
 בֶּרֶךְ דֶּרֶךְ *berec, derec, genu, via.* Atque hic  
 appellatur רָאוּי *raui, conspicuus.*

3 Tertius demū est ornatissimus,  
 quum duæ extremæ, vel plures sylla-  
 bæ literis, aut certè vocalibus simili-  
 ter cadunt. Atq; hic rhythmus pro-  
 pterea vocatur מְשֻׁבָּע *mesciuccat,* id est  
*excellens,* qui Hebræis est admodum  
 familiaris.

4 Porro in his tribus rhythmorum  
 generibus ex literis, & vocalibus,  
 quæ pronunciantur, aut sono inter  
 fe



se sunt affines, vna pro alia non raro  
vsurpatur, Ergo hæ syllabæ:

אָה עָה : בָּה וָה פָּה : צָה  
רָה רֵה רִי : רוֹן רוֹן:

rhythmum efficiunt etiam in Can-  
ticis Eliæ, qui in hac facultate vide-  
tur facile princeps. Literæ autem affi-  
nes, similisve soni, sunt hæ:

סֵשׁ צוּ : כֶּק : כּוּם : דֵּטת : אָה :  
Et si quæ sunt aliæ.

## CAPVT IIII.

*De locis Rhythmi.*

**S**ed jam videndum est, qui-  
bus locis rhythmus adhi-  
beatur. Ac primùm quidem  
Segor vnius Baith, seu distichi, & Se-  
gor alterius eundem rhythmum per  
totum carmen habet: ita vt Daleth  
vtriusque Baith ab omni rhythmum li-  
berum sit hoc modo:

*Elias in prefatione Tisbi.*

אָהִיָּה קָל כְּנֶשֶׁר וְצָבִי

Daleth

Se-



נָם עַן כְּנִמְרָ אוֹ לְבִיא Segor

אֲשִׁים פְּנֵי כַחֲלָמִישׁ Daleth

לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן אֵלֵי אָבִי Segor

Eie kal cannescier vtseui

Gam nghaz cannamer o laui

Asim panai cachallamisc

Langhasoth chirtson eli aui.

*Ero velox sicut Aquila, & Hinnulas,*

*Et fortis sicut Pardus, aut Leo:*

*Ponam faciem meam sicut petram:*

*Ad agendum iuxta voluntatem Dei  
mei, Patris mei.*

2 Idem fit in his dimetris Latinis.

*Agamus cuncti gratias*

*Nostræ salutis vindici:*

*Scelus vitemus pessimum,*

*Puri occurramus iudici.*

Vt enim hîc vindici, & iudici, ita  
ibi אָבִי *avi*, & לְבִיא *laui*, in segor rhy-  
thmum similem efficiunt.

3 Nihil verò videtur obstare, quo-  
minus etiam daleth vnus distichi, si-  
ue בַּיִת *baith* cum daleth alterius in  
rhy-



rhythmo finali conuenire possint.  
 Porro hoc carmen rhythmicum vo-  
 catur קשור שיר *scir kascur*, carmen liga-  
 tum, quo Elias, & alij qui Epigram-  
 mata scribunt, frequenter utuntur.

4 Altera rhythmici ratio est adhuc  
 præstantior, quum Daleth, & Segor  
 in quolibet Baith, siue Disticho eun-  
 dem rhythmum finalem habent, ut

אִשָּׂא לְבִי גַם כַּפַּיִם Daleth

אֶל־הַיּוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם Segor

מִכָּל־רָעָה יִצִּילֵנוּ Daleth

כִּי יוֹשְׁנוּ תַמִּיד עֲזָרְנוּ Segor

Essa libbi gam cappaim,

El hajosciev basciamaim

Miccol rangha iatfilenu

Chi ieseno tamit nghezrenu.

*Extollam cor meum, & manus meas*

*Ad sedentem in calis:*

*Ex omni malo eruet nos,*

*Quia ipse est semper auxilium nostrum.*

Atque hoc carmen אַת' עֲזָרוֹלָא  
 dicitur שיר חרוזי *scir charuzi*, carmen rhy-



thmicum, in quo vel singula Battim  
 suum rhythmum habere possunt, ut  
 in duobus proximis videre licuit: vel  
 omnes versus, ad extremum usque  
 carmen, eundem planè rhythmum  
 retinent, atq; ita similiter, desinunt.  
 Exemplo sit secundum Canticum  
 Eliæ, in quo versus omnes, qui nu-  
 mero sunt octo ac viginti, exeunt in  
 ni. Quidam carmen קָשְׁיֹר *kasciur*, &  
 חַרְזִי *charuzi*, paulò aliter explicant.  
 Verùm quæ diximus, ex Eliæ senten-  
 tia, atque aliorum, Poëticae Hebraicæ  
 magis videntur accommodata.

7 Tertia rhythmus ratio est quum  
 duo Battim siue Disticha ita construi  
 possunt, ut utriusque Segor eundem  
 rhythmum finalem sortiatur, ut fit in  
 carmine *kasciur*: utrumque verò he-  
 mistichium prius cuiusque segor si-  
 militer desinant, quæ dicuntur tres  
 pausa. *Elias Cant. 5.*

אָחַזָּה אֶת־דַּעַי בְּשֵׁם הָאֵל רֹעִי



לְיִשְׂרָאֵל מִעֲגָלִים:	וְהוּ יִתֵּן יִשְׁעוֹ
וְדַקְדּוּק אֲבוֹעַ	לְכַבְּי אֲזוּרִיעַ
פְּרָטִים וּכְלָלִים	בְּרִגְשׁ אֲצִיעַ

Achavve eth denghi besciem hale  
ronghi

Vehu ittē iscnghi lejaścier mangha-  
galim

Levavi odiangh vedikduk abbiangh  
Beraghesc attsiangh peratim uchela-  
lini.

*Indicabo scientiam meam, in nomine Do-  
mini pascentis me.*

*Et ipsa dabit auxilium mihi ad dirigendos  
calles.*

*Cor meum erudiam, & Grammaticam e-  
ructabo,*

*De raghes proponam propria, & vniuersa.*

8 Simile quiddam cernitur in his  
Latinis,

*Quamquam tacet, multis placet,*

*Rarò jacet vir optimus.*

*Quicquid loquetur, despicietur,*

*Nec coletur pessimus.*

9 Huius



9 Huius porro generis carmen appellatur שיר מחלק *scir mechullak*, carmen diuisum.

## CAP. V.

*De carmine simplici, & composito.*

**H**X illa priore diuisione pedū Hebraicorum duplex genus carminis oritur. Nam quod è solis תנועות *tenunghoth*, id est syllabis longis constat, neque vllum sceua mobile recipit, vocatur פשוט *pasciut* simplex. Huius tantum vnum genus vsitatum reperitur, quod spondæis quatuor constat.

*Elias Cant. 2.*

אֲשִׁירָה נָה שִׁיר נִכְבְּרוֹת  
בְּאֵר הֶטֶב וּבְלֵי חִידוֹת

Ascirana scir nichbadoth  
Baer hetev uveli chidoth.

*Cantabo iam canticum rerum grauium,  
Explicando bene, & sine ænigmate.*

Appellatur etiam carmen quadra-  
tum



cum, eo quòd ex duabus quadratis dimensionibus constet.

2 Quòd autem partim ex תנועות *tenunghoth*, partim ex יתר *iated*, conflatur, dicitur שיר מורכב *scir murechav*, carmen compositum. De cuius generibus, ac dimensionibus proximo capite agemus.

## CAP. VI.

*De duodenigenti generibus carminis compositi.*

**R**imū quidem Iambo constat & spondæis duobus.

קצתם עתקים  
קצתם נתשלים

Ketsatham nghattikim

Ketsatham nechscialim.

*Quidam eorum (sunt) fortes,*

*Quidam eorum infirmi.*

2 Secundum Spondæo, Iambo, & Spondæo.

רפה בהתפלל

R

נדע



יִרַע בְּעֵינֵי אֵל

Raphe behithpallel  
Ierangh benghene el.

*Remissus in precando*

*Displicebit in oculis Dei.*

3 Tertium Spondæo, Bacchio, &  
Iambo.

בָּרָא אֱלֹהִים אֲנוֹשׁ

בְּנַן מְרִימו לְרוֹשׁ

Bara elohim enosc  
Baggan merimo larosc.

*Creavit Deus hominem*

*In horto, extollens eum in principem.*

In fine Segor, seu clausulæ, muta-  
tur etiam Iambus in Spondæum, vt  
hîc vides.

4 Quartum constat Cretico, Spõ-  
dæo & Iambo.

טוֹב יְהוֹשׁוּעַ שְׁלַח לִי

חֲנֹךְ קְרוֹשׁ בְּלִבִּי

Tou iehosciuangh scielach li  
Chinnecha kadosc belibbi.

*Bone Iesu mitte mihi*

Grā



*Cratiam tuam sanctam in cor meum.*

5 Quintum Spondæo, & duobus  
Bacchiis.

יבש בקראי גדוני

דבק לחכוי לשוני

Iavesc bekorei gheroni

Davek lechicchi lescioni.

*Aruit in clamore meo guttur meum.*

*Adhæsit faucibus meis lingua mea.*

6 Sextum Spondæo, Iambo, &  
duobus Spondæis.

קומה אלהים עזרתה

לי וענה בצרתה

Kuma elohim nghezratha

Li vanghane battsaratha.

*Surge Deus in auxilium*

*Mihi, & exaudi in tribulatione.*

7 Septimum Iambo, Spondæo,  
Iambo, Spondæo.

אשר ילק ברך רע

אבל קול צוררו ושמעו

Afcier ielec bederec rangh

Avalkol tforarau ifcmangh.

R 2

Qui



*Qui ambulat in via mala*

*Sanè vocem hostium (demonum) suorum audiet.*

8 Octauum Iambo, duobus Spondais, & Bacchio.

מְהַלֵּל לְעוֹלָם אֱלֹהִים

אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי חַסְדִּים:

Mehullal langholam elohim

Afcier nghafa nighimmi chasadim:

*Laudandus in æternum Dominus,*

*Qui fecit mecum misericordias.*

9 Nonum quatuor Creticis.

כָּל אֲשֶׁר מַעֲשֵׂי גִדְלָךְ יִדְעוּ

בְּאֵמֶת וְחַמּוּד שׁוֹבֵךְ שְׂבָחוֹ:

Col afcier manghase gudlecha iadenghu

Beemeth vachamud tuvecha scivchu.

*Omnes, qui opera magnitudinis tue intellexerunt,*

*In veritate, & desiderio bonitatem tuam predicauerunt.*

10 Decimū Iambo, duobus Spondais,



dæis, Iambo, & Spondæo, tamen  
 primo loco Spondæus, secundo etiã  
 Iambus esse potest.

בשם אל חי הגיון לשוננו

בעוד רוח חיים באפנו

Besciem el chai hegjon lescionenu

Benghod ruach chajim beappenu.

*In nomine Dei viui sermo lingua nostræ*

*Quandiu spiritus vitæ in naribus nostris.*

11 Undecimum Spondæo, Iambo  
 Spondæo, Iambo, & Molosso, vel  
 Spondæo.

עת שערך רצון להפתח

היום אהי כפי לאל שושח

Ngheth scianghare ratson lehippa-  
 theach

Hajiom ehi cappai leel scioreach:

*Tempus (est vt) portæ bonæ voluntatis a-*  
*periantur,*

*Hodie ero manus meas ad Deum expan-*  
*surus.*

12 Duodecimum Iambo, vel Spon-  
 dæo, Spondæo, vel Iambo, Iambo,

R 3 Spon-



Spondæo, Bacchio.

דָּאוּ סֵפֶר בְּהוֹר שֵׁפֶר וּפְיוֹ

פְּנֵי רַעְיוֹ מְבִישׁ הוּ וּמַלְבִּין:

Reu sepher behod sciepher vejophjō

Pene renghau mevajjesch hu umalbin

*Intuemini librum in magnificentia, decore,*

*& pulchritudine eius,*

*Facies suorum sociorum confundit, & pal-*

*lidas reddit.*

Elias in radicibus Kimchi. Sed  
abest rhythmus.

13 Tertiumdecimum binis Spon-  
dæis, & Iambis alternis, & Iambo.

כֶּפֶּא אַבִּי קַהַל וְשֵׁר עֲלִיּוֹן

מִכָּל שְׁלִיחִים עִם עֶזֶר אֲבִיוֹן:

Chepha aui kahal vefar ngheljon

Miccol scielichim ngham nghazor

evjon.

*Petre pater Ecclesie, ac Princeps excelsæ*

*Præ omnibus Apostolis, populum in una*

*pauperem.*

14 Quartumdecimum constat ex  
quinque Bacchiis.

לְרַבֵּר



לְדַבֵּר תְּהִלּוֹת לַמִּירָם לְכֹל כָּל מְשִׁיחִים  
וְהִי יִלְדָה אֱלֹהִים בְּתוֹמוֹת בְּתוּלִים:

Ledabber rehilloth lemirjam lecu col  
mescichim

Vehi ialeda elohim bethummoth  
bethulim.

*Ad dicendum laudes Mariae venite omnes Christiani,*

*Quia ipsa peperit Deum in integritate virginitatis.*

15 Quintumdecimum componitur ex primo: cuius idcirco metrum tantum duplicatur.

— — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

Huius generis duo disticha allata sunt supra extremo capite quinto, numer. 7. ex Elia cantico quarto pro carmine מְחֻלָּק *mechullak* sive diuiso: cuius initium אַחַוָּה *achavve*, indicabo, &c. quæ est tertia rhythmici ratio.

16 Sextumdecimum ternis Spōdæis, & Iambis alternis constat: hoc est Spondæo Iambo, Spondæo Iambo,

R 4 bo,



bo, Spondæo Iambo.

לי תעזור אלי יודי יחזיק  
הנה בלי עזרתך אינני לריק:

Litanghazor eli vejadi iachazik

Hinne beli nghezrathecha igangh  
lerik.

*Me iuua Deus meus, & manum meam  
confirma,*

*Ecce sine ope tua laboro inaniter.*

17 Septimumdecimum Bacchio,  
Iambo, Spondæo, Bacchio, Iambo,  
Spondæo.

אמת אל אמת אתה ואם-לוא ראיתך  
ואולם ברוב טובך בכל-עת חסיתך:

Emeth el emeth atta veim lo reithi-  
cha

Veulā berov tuvach bechol ngheth  
chasithicha.

*Veritas es tu Deus, veritas (inquam)  
quòd si non te vidi.*

*Tamen in multitudine bonitatis tuae sem-  
per speravi in te.*

18 Duodeuigesimum, & postre-  
mum



mum conflatur è Spondæo, Iambo,  
duobus Spondæis, Iambo, vel Bac-  
chio, & Spondæo.

את־רוחך־קדוש־אנא־שלת־בנו

כִּי־הוּ־ישמח־בְּדָךְ־בְּאֵמֶת־לִבְנוּ

Eth ruchacha kadosc ana scielach  
banu

Chi hu iesammach badad beemeth  
libbentu.

*Spiritum sanctum tuum (Deus) obsecro  
mitte in nos,*

*Quia ipse exhilarat duntaxat verè cor no-  
strum.*

#### Admonitio.

1 Hæc ferè sunt carminum genera, quæ  
ab insignibus auctoribus vel usurpata sunt,  
vel ad usum scribendi proposita. In quibus  
si se hebraica linguæ studiosus exercere  
velit, præstat à quadrato, siue simplici,  
omniumq; facillimo initium facere, atque  
inde ad vnum, seu plura ex compositis pro-  
gredi, quæ cuiusque ingenio maxime ac-  
commodata videbuntur.

R 5

2 Sunt



2 Sunt qui velint cuius liberum esse no-  
ua, & à superioribus diuersa carminum  
genera sibi excogitare. Verùm quum tot,  
ac tam varia sint nobis iam à viris peri-  
tissimis huius linguæ proposita, tutius erit  
horum se imitatore[m] profiteri, quàm esse  
noua, ac fortasse temerariae artis auctorem.

## CAPVT VII.

*De figuris versuum Hebraicorum.*

**H**abent & Hebræorum ver-  
sus suas figuras: quarum no-  
mina, & proprietates ex Lati-  
na prosodia iam nota esse omnibus  
debent.

I. *Synaresis.*

1 Reperitur hæc figura potissimum  
in sceua simplici mobili, atque in v-  
troque composito, cateph patach,  
& cateph segol. De quibus hæc duæ  
regulæ proponuntur.

2 Prima, Sceua simplex sub litera  
initiali, sub daghessata, & post pun-  
ctum



Etum longum, frequenter cum sequente puncto coalescit, & cum eo unam syllabam efficit, ut ex his tribus quadratis Eliæ versibus (Cant. 2.) intelliges.

במקום שורק שלוש נקודות

Bimkō sciurek scialosc nekuddoth.

*In loco sciurek tria puncta, id est kibbutz.*

Hic vox נקודות nekudoth habens sceua initiale, spondæum efficit; ac si scriptum esset נקרות nukdorth dissyllabum.

ואבאר עשר הנקודות

Vaavaer ngheser hannekuddoth.

*Et explicabo decem puncta.*

Vox הנקרות hannekuddoth habens sceua daghesata, trisyllaba est, quasi הנקרות. De trisyllaba vide sequentem regulam.

רק אם בטעם הן עומדות

Rak im battangham hen nghometh.

*Nisi quando cum accentu consistunt, id est*



vocales.

Vox **עִמְרוֹת** *nghomedoth* habes sceua post longam vocalem, spondeum efficit, ac si esset **עִמְרוֹת**.

3 Secunda, Vtrumque sceua compositum, cateph patach, & cateph segol, eodem modo, quo simplex, cum sequente puncto coalescit, & in vnam syllabam contrahitur. Vtriusq; exemplum habes in hoc versu quadrato Eliæ, Cant. 2.

**רַפּוֹת אַחֲרֵי הֵן נִאֲגָדוֹת**

Raphot achare hen neeghadoth.

*Raphata tum congregantur.*

Hic vox **אַחֲרֵי** disyllaba est, quasi **אַחֲרֵי** *achre*, & **נִאֲגָדוֹת** trisyllaba, quasi **נִאֲגָדוֹת** *negadoth*. Huc etiam spectat vocabulum **וַאֲבֵאֵר** paulò ante in exemplo propositum. Est enim ex hac regula trisyllabarum, perinde ac si scriberetur **וַאֲבֵאֵר** *vabaer*.

2. *Diaeresis.*

1 Sceua quiescens post punctum breue,



breue, nonnunquam metri necessitate fit mobile, ita vt à suo puncto, & litera præcedente, cum qua in vna syllaba cohærebat, penitus distrahatur, vt כִּלְמֵם בְּאַחַד נִחְלָקוּ וַיִּהְיוּ

Cullam cheechad nichleku vaji heju.

*Omnes sicut vnus diuiduntur, & erunt,*  
 &c. Hic וַיִּהְיוּ fit quadrisyllabum pro וַיִּהְיוּ vajiū, trisyllabo. Est enim carmen generis xvj.

3. *Ectasis, siue Diastole.*

ו initialis positum pro ו copulatiuo, per hanc figuram (siue sequatur sceuata litera, siue non) producit, vt Cant. 2. quadrato Eliæ.

בְּאֵר הֶטֶב וּבְלִי חִידוֹת

Baer hetev uveli chidoth.

*Explicare bene, & sine enigmate.*

Et ibidem, וּמִדְגֵשׁ הֵן נִפְרָדוֹת

Vmiddaghesc hen niphradoth.

*Et à daghes separantur.*

In priore versu וּבְלִי, & in posteriore וּמִדְגֵשׁ producit ו initialis, quod alio-

alio-



alioquin breuem syllabam facere solet, vt diximus suprà cap. i. nu. 1. huius partis.

2. Sceua simplex mobile produci videtur in voce בִּיּוֹר Cant. 7. Eliæ, disticho 9. quod est decimi generis carmen.

וְכַאֲשֶׁר בִּיּוֹר יִהְיֶה חִירֶק

Vechaascier beiod jie chirek

*Et quando in Iod fuerit chiric.*

Nisi malis elidi Iod, & patach sceua produci, quod minus probabile videtur.

4. *Tmesis duplex.*

*Prior.*

1 Hebræi suos versus non semper continenti, & omnino cohærenti syllabarum serie scribunt, more Latinorum: sed singulos pro pedum multitudine, modò in duas, modò in tres, modò in quatuor regiones, seu spatia diuidunt, salua tamen eadem prorsus integritate, & ratione metri-

ca,



ca. Atque harum regionum initium  
plerumque facit יתך siue Iambus, qui  
partes versus aliquo interuallo di-  
stinguit, vt Elias Cant. 1.

אֲשֶׁה לְכָבִי נָא אֵלֵי כַפַּיִם

אֵל־אֵל אֲשֶׁר חֲסְדּוֹ בְּהַשְׁמַיִם

Essa leuauai na ele cappaim.

El el ascier chafdo, behasciamaim.

*Leuabo cor meum nunc ad manus*

*Ad Deum cuius misericordia in caelis.*

Nota ה demonstratiuum post כ  
in voce vltima.

2 Quòd si יתך hîc incidat in me-  
diam dictionem, distrahitur illa per  
Tmesin interposito signo conjun-  
ctionis instar maccaph, & quicquid  
est ante illud יתך cum antecedentibus  
connectitur: ita vt יתך sit initium no-  
uæ regionis, vt in his tribus exemplis  
videbis Eliæ, Cant. 7.

שָׁבָא זֶה יֵצֵא מִכָּלֵל הִנֵּה

Scieua ze ietse mi velal hinne.

*Scieua transgreditur regulam hanc ecce.*

יקר



יְקַדְמוּהוּ חֲמִשָּׁה הַגְּדוֹלִים

Iekadmuhu chamiscia hagggedolim

*Precedent ipsum quinque magna.*

לִי יִעֲזֹר כִּיּוֹם וַיְדוּ יִחְזִיק

Li janghazor caijō vejadi ia chazik.

*Mihi auxiliabitur iuxta diem, & manum meam roborabit.*

3 Idem fit in carmine quadrato ob solam versus aliquam distinctionē, etiam si illud Iambum non habeat, vt Cant. 2.

אוֹתוֹ מְנִיעוֹת וּמְנַדוֹת

Otho meni nghoth vmenaddoth.

*Ipsum mobile reddunt, atque commouent.*

Prior hæc Tmesis ad vnam scriptionis elegantiam videtur pertinere.

*Posterior Tmesis.*

4 Integra dictio interdum ita distrahitur, vt prior illius pars præcedentem versum finiat, posterior vero sequentem inchoet, vt Cant. 1. Elix. disticho 4.

הלך



הַלּוֹךְ וְרֵין נִקּוּד וְאוֹתוֹת וּמִשֵּׁי

פֶּטֶם לְאוֹר אוֹצִיא כְּצַהֲרַיִם

Hilluc vedin nikkud veothijoth v-  
misc.

patam leor ot si chetsaharaim.

*Usus, & ius punctuationis, & notarum,*

*Et iudicium eorum in lucem proferam, ut  
meridiem.*

5 Sic apud eundem Cant. 4. disti-  
cho 6. distrahitur in duobus versibus  
hæc vox וְשֵׁלֶם & felicitas.

6 Verum hæc posterior Tmesis  
minus frequens est in carmine: in o-  
ratione autem soluta locum non ha-  
bet, etiam si apud Latinos, Græcosq;  
nusquam non obuia sit. Hebræi e-  
nim, quando vnus versus, vel, ut ap-  
pellant, linea orationis solutæ voca-  
bulum integrum ob spatij angustias  
capere non potest, relicta, ibi vna,  
vel pluribus ejus literis tanquam ob-  
sidibus, totum in proximè sequenti  
versu seponunt, hoc modo:

S קמ



קמץ הגדול נקרא כי האדם יקמץ  
 פיהו במבטאו והו מורכב מהפתח ו  
 והחלם תחת האות כמו ו ז ח

Kamets haggadol nikra chi haadam  
 ikmats

Pihu bammivtao vehu murcav me-  
 happathach

Vehacholem tachath haoth chemo  
 va za cha.

*Kamets magnum vocatur, quia homo colligit os suum in prolatione ipsius. Est autem compositum ex patach, & cholem, sub litera, ut va, za cha.*

*Notatio.*

*Si syllaba, hac posteriore Tmesi resecanda, habeant daghes forte, non fit distra-ctio: sed integra dictione ibi relicta (eo quod daghes forte initio sequentis versus proferrri non possit) ille prior versus fit hypermeter, syllabam habens superuacaneam: qua tamen referenda sit ad initium sequentis versus, cuius iccirco prima syllaba desideratur.*

ישמח



ישמח וישׁש בנבֹור

עַתְּ שְׁלוֹף חֲרִבּוֹ

Ismach vejascisc cheghibbor  
Ngheth scieloph charbo.

*Caudebit, & exultabit sicut Cigas  
Tempore educendi gladium suum.*

9 In hoc disticho, quum dalet sit tertij generis, superest syllaba בֹור ad-  
denda sequenti segor: cui vna deest  
syllaba, quum sit secundi generis. E-  
jusmodi tamen hypermetri versus  
cognoscendi sunt studiosis potiùs,  
quàm imitandi.

C A P. V I I I.

*De coniunctione versuum diuersi  
generis, & de cesura.*



**I**tsi in carminibus Hebręo-  
rum plerumque ad finem  
vsq;, tùm daleth, tùm segor,  
atque adeò omnes versus ejusdem  
sunt generis, vt Latinorum, & Græ-  
corum hexametri, tamen licèt etiã

S 2 in



interdum duo versuum genera vno disticho *באי* ita conjungere, vt Daleth suum genus habeat propriū, & Segor similiter suum more elegiarum: in quibus prior versus est hexameter, posterior verò pentameter.

2 Ergo si Daleth, & Segor vnus sint generis, carmen dicetur Monocolon: si duorum, Dicolon. Trium verò vel plurium generum versus vix conjungi solent propter rhythmum.

*Exemplum Distichi Monocoli.*

*Elias Cant. 8.*

חֹק וְאִמָּץ בְּנֵי וְלִמּוֹד זְמִירָה  
מִפְּרִשְׁדִּין מִשְׁרֵת לִמְלָכִים

Chazek veemats beni vlmōd zemir  
ze

Meparefc din mesciareth li mela-  
chim.

*Confortare, & esto robustus fili mi, & disce canticum hoc,*

*Quod exponit iudicium ministrans (ministrantium) regibus.*

Hic



Hic tùm Daleth, tùm Segor sunt  
carmina secundi generis.

*Exemplum Distichi Dicoli.*

*Elias Cant. 3.*

עֵוֹד יֵשׁ נִקְדָּה וּמִשְׁרָת לְכוֹלָם הֵן עֵוֹד  
אֲשׁוּרָר בָּהּ שִׁירֹת נְעֻמוֹת

Nghod iesc nekudda vmesciareth  
lechullam hen nghod.

Afciorer ba sciroth nenghamoth.

*Est quoque punctum, quod omnibus seruit:*

*Et adhuc canam de eo cantica plura.*

Hic Daleth est generis duodeui-  
gesimi: Segor verò octavi.

3 Cæsura nulla, vel certè perexi-  
gua, habetur ratio, quum sæpe sin-  
gulis pedibus singula vocabula tri-  
buantur præsertim quæ à sceua mo-  
bili inchoantur. His enim tanquam  
incisis, ac membris Hebræi distingui  
versus elegantes existimant. Quare,  
si adsit cæsura, vsurpanda, si absit,  
haud laboriosè quærenda.

FINIS.

S 3





EXERCITATIO  
GRAMMATICA

IN PSALMVM

XXXIII.

Secundùm Hebræos XXXIII.



AVCTORE

*R. P. Roberto Bellarmino Societatis Iesu,  
jam S. R. E. Cardinali.*

---

Numeri, qui in hac Exercitatione  
passim citantur, nostræ Grammaticæ  
respondēt: quorum primus partem,  
secundus caput, tertius particulam,  
seu paragraphum capitis indicat.





*Psalmus Alphabeticus trigesimus-  
tertius, secundum Hebræos  
trigesimus quartus.*

מזמור לר

לדוד בשנותו את־שֶׁעָמוּ לִפְנֵי אֲבוֹמֶלֶךְ  
וַיִּגְרֶשׁוּהוּ וַיִּלְךְ:

בְּרַכְּהָ אֱת־יְהוָה  
בְּכָל־עֵרַת תָּמִיד  
תִּהְלֹתוּ בְּפִי:

בֵּיתוֹהָ תִתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ  
עַנְוִים וַיִּשְׂמְחוּ: גְדֹלוֹ לִיהוָה  
אֲתִי וַנְּרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחַדוּ:

דַּרְשֵׁתִי אֱת־יְהוָה וְעַנְנִי וּמִכָּל־  
מַגְוֹרוֹתַי הַצִּילֵנִי: הַבִּיטוּ אֱלֹהֵי

S 4

וְהִבֵּן



וְנִהְרָוּ וּפְנֵיהֶם אֶל־יַחֲפְרוּ׃  
 זֶה עֵינִי קָרָא וַיְהוּה שָׁמַע וּמִכָּל־  
 צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעֵנו׃ חוֹנָה מִלֶּאֱדָה  
 יְהוּה סָכִיב לִירְאָיו וַיַּחֲלֵצֵם׃  
 שָׁמְעוּ וּרְאוּ כִי־טוֹב יְהוּה אֲשֶׁר־  
 הִגִּבֵּר יַחֲסֵה־בוֹ׃ יִרְאוּ אֶת־יְהוּה  
 קְדוֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחֲסוֹר לִירְאָיו׃  
 כַּפִּירִים רָשׁוּ וּרְעֵבוּ וּדְוִרְשֵׁי יְהוּה  
 לֹא־יַחֲסְרוּ כָּל־טוֹב׃ לְכוּ־בָנִים  
 שִׁמְעוּ־לִי יִרְאֵת יְהוּה אֶל־מִדְבְּרֵיכֶם׃  
 מִי־הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים  
 לִרְאוֹרֵת טוֹב׃ נִצּוֹר לְשׁוֹנֵךְ  
 מִרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מִרְמָה׃  
 סוֹר מִרַע וַעֲשֵׂה־טוֹב בְּקֶשׁ שְׁלוֹם  
 וּרְדִפְהוּ׃ עֵינֵי יְהוּה אֶל־צַדִּיקִים

וְאֵין



וְאֶנִּי אֶל־שׁוֹעֲתִים׃  
 פְּנֵי יְהוָה בְּעוֹשֵׂי רָע לְהַכְרִיחַ  
 מֵאֶרֶץ זָכָר׃ צַעֲקוּ וַיְהוֶה  
 שָׁמַע וּמִכָּל־צָרוֹתֵם הִצִּילֵם׃  
 קָרוֹב יְהוָה לְנַשְׁכְּרֵי־לֵב וְאֶת־  
 דְּבַאי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ רַבּוֹת רַעוֹת  
 צְדִיק וּמִכָּל־יִצְוֵי יְהוָה׃  
 שׁוֹמֵר כָּל־עֲצֻמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה  
 לֹא נִשְׁבְּרָה׃ תְּמוֹתַת רָשָׁע  
 דַּעַה וּשְׁוֹנְאֵי צְדִיק יֵאֱשָׁמוּ׃  
 פוֹדְדָה יְהוָה נַפֶּשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא  
 יֵאֱשָׁמוּ כָל־הַחֹסִים בּוֹ׃



  
**EXERCITATIO**  
**GRAMMATICA IN**  
**PSALMV M XXXIII.**

*Secundum*  
*Hebraeos trigesimumquartum.*

  
**V E R S V S I.**

semper	tempore omni in	Domini	Benedicam
תמיד	בְּכֹל־עֵת	אֲתֵיְהוֹה	אֲבָרְכָה
tamid	nghet chol be	Adonai eth	Anarecha
	in ore meo.	laus eius	
	כְּפִי	תְהִלָּתוֹ	
	rephi.	tehillatho	

אֲבָרְכָה ] *Benedicam*. Est prima per-  
 sona singularis futuri à verbo בָּרַךְ in  
 conjugatione Piel. Itaque prima lite-  
 ra א est formatiua primæ personæ fu-  
 turi, vide in Grammatica, parte 3, cap.  
 2. nu. 8. Deberet autem hæc litera ha-  
 bere sub se sceua simplex, id enim re-  
 quirit coniugatio Piel: tamen habet  
 sceua compositum, quia literæ gut-  
 tur



turales, qualis est  $\aleph$ , non patiuntur  
 sub se initio dictionis sceua simplex.  
 vide par. 1. cap. 2. nu. 2. Secunda lite-  
 ra  $\beth$  est prima radicalis, & habet sub  
 se camets, non patach, vt coniuga-  
 tio Piel requireret, quia sequens lite-  
 ra deberet habere daghes forte, quod  
 est signum coniugationis Piel, cuius  
 tamen non est capax, & propterea  
 suppletur per longam vocalem præ-  
 cedentem. vide par. 3, capite 2, con-  
 jug. 3, numer. 3. Linea quæ sequitur  
 post camets, est accentus rhetoricus,  
 qui dicitur Metheg, cuius officium  
 est retinere syllabam, sine quo illud  
 camets non esset camets, sed camets  
 chatuph. vide par. 1, cap. 2, num. 2: &  
 par. 1, cap. 6. nu. 1. Tertia litera, quæ  
 est  $\gamma$ , est secunda radicalis, & debe-  
 ret habere sub se punctum tsere, sed  
 habet sceua mobile propter  $\eta$  super-  
 additum in fine, de quo mox dice-  
 mus. Quarta litera, quæ est  $\delta$ , est vl-  
 tima

tima



tima radicalis, & habet sub se camets propter sequentem literam, nam alioqui sceua quiescens habere deberet hoc modo, אַבְרָךְ. Ultima litera est paragogica, ornatus gratia superaddita. vide par. 3. cap. 7, nu. 2.

מַחְ] Est articulus accusatiui casus, par. 2, cap. 2. Linea sequens, est accensus rhetoricus, qui dicitur Maccaph, coniungit vnam dictionem cum altera. vide p. 1, cap. 6, nu. 1. & præterea puncta longa mutat in breuia, vt hoc loco מַחְ (sic enim scribitur sine Maccaph) mutat in מַחְ. vide par. 2, capit. 5. num. 2.

יְהוָה] Nomen est proprium Dei, cuius radix est יהיה, quod verbum significat, fuit. Itaq; prima litera, quæ est jod, est formatiua nominis proprii, vide par. 2, cap. 2, ap. Reliquæ tres literæ radicem ipsam exprimunt, nisi quòd loco jod, quæ esse debuit secunda radicalis, ponitur vau. Sunt enim

enim



enim hæ literæ permutabiles. Sanè  
 pronuntiatio hujus nominis vera,  
 atq; germana ignota est: & idcirco  
 qui primi puncta vocalia reppererunt,  
 quum hujus vocabuli sonum pro-  
 prium ignorarent, puncta ei aliena,  
 id est, nominis אֲדֹנָי subjecerunt, ni-  
 mirum vbi hoc nomen יהוה inueni-  
 remus, per aliud nomen Dei, sonum  
 ejus efferremus. Neque nos mouere  
 debet quòd in voce אֲדֹנָי primum  
 punctum est sceua compositum: in  
 voce autem יהוה sceua simplex. Id e-  
 nim ex eo accidit, quod nec א initio  
 dictionis sceua simplex ferre possit,  
 quū sit gutturalis litera, nec jod sceua  
 compositum sub se vnquam habere  
 soleat. Quod verò alioqui puncta  
 nominis יהוה sint ipsa puncta nomi-  
 nis אֲדֹנָי, & Adonai legendum sit,  
 non Iehoua, quum occurrit nomen  
 Dei יהוה, quatuor rationibus ostendi  
 potest. Primum quidem quia vbi-  
 cunq;

cunq;



cunque simul occurrunt hæc duo nomina, ne cogamur bis dicere Adonai, ipsi nomini יהוה puncta subiiciuntur nominis אלהים, vt initio Abdix Propheta, כה אמר אדני יהוה, & in fine Habacuc, יהוה אדני חילי. Deinde quia si præcedat hoc nomen litera feruilis, כ, vel ב, vel ל, aut ו, non scribitur, ליהוה ויהוה, ביהוה, כיהוה, vt secundum regulas scribendum esset, si Iehoua pronūciaremus, sed ביהוה ליהוה, ויהוה, vt nomen ipsum Adonai requirit. vide par. 4, c. 2, nu. 10. Tum quia post יהוה literæ כפר recipiūt daghes lene, vt in hoc ipso primo versu Psalmi perspicuum est: at hoc non posset fieri, si legeremus Iehoua, & non Adonai. Siquidem vltima litera vocis Iehoua est ה quiescens, vltima verò vocis Adonai est ו mobile. Literæ autem illæ כפר initio dictionis semper habent daghes lene, nisi præcedat litera quiescens. vide



de par. 1, ca. 4, Ap. Cur denique Pro-  
 uerb. 16. 16. scribitur מיהוה? nisi quia  
 pronunciatione huius vocis, post מ  
 sequitur א, quæ litera non est capax  
 daghes, & ideo verti debet chiric in  
 tsere sub litera mem. vide par. 4, cap.  
 2, num. 7. & 9. Neque verò Rabbini <sup>Rabbini pū  
storū inuē-  
tores.</sup>  
 punctorum inuectores primi sunt,  
 qui nomen Dei יהוה per ארני efferre  
 cœperūt. Siquidem S. Hieronymus,  
 istis Rabbini antiquior, Exod. ca. 6,  
 ver. 3, ita vertit illa Hebraica verba,  
 ושמתי יהוה לא נודעתיה להם  
*Adonai nō indicavi eis.* Origenes quo-  
 que, B. Hieronymo vetustior, in tetra-  
 plis atq; hexaplis suis in ea columna,  
 in qua voces Hebraicas Græcis lize-  
 ris descripsit, ubique pro יהוה αὐτὸς  
 posuisse fertur. Ipsi etiam Lxx. vetu-  
 stissimi interpretes semper nomē יהוה  
 per κύριος reddiderunt, quod Latinè  
 Dominus, Hebraicè ארני dicitur, &  
 quod est omnium maximum, Chri-  
 stus,



stus, & Apostoli, quum sæpe ex testa-  
 mento veteri proferant testimonia,  
 in quibus hoc nomen continetur,  
 nunquam tamen Iehoua dixerunt,  
 sed semper Dominus: quum tamen  
 alia nomina propria suis vocibus  
 expresserint, vt Adam, Noe, Abra-  
 ham, Euam, Saram, Mariam. Deni-  
 que apud veteres omnes inauditum  
 fuit semper nomen Iehoua: & licet a-  
 liqui nomen יהוה per Iaho, vt Cle-  
 mens Alex. lib. 5. Strom. Macrobius lib.  
 1. Saturnal. cap. 18. & Diodorus Si-  
 culus lib. 1. Bibliothecæ: aliqui per  
 Iauc, aut Iah, vt Theodoretus q. 15. in  
 Exodum, exprimi posse crediderunt,  
 plures tamen hoc nomen τετρα-  
 γωμμάρυ, & ἀρρητόν, atq; ἀνεκφά-  
 νητον vocarunt. Vide Orig. hom. 14. in  
 lib. Num. Euseb. l. 11. de præpar. Euan.  
 cap. 8. Greg. Nazianz oratione 4. de  
 Theologia. Theodoret. q. 15. in Exo.  
 Hieron. epist. 136. ad Marcellam, &  
 in

Nomen Ie-  
 houa apud  
 veteres in-  
 auditum.



in cap. 16. Ezech. Non displicet tamen eorum coniectura, qui nomen hoc nihil aliud esse credunt, nisi tertiam personam futuri verbi substantiui, & hunc in modum scribi, & efferi debere, יהיה *jihje*, quod significat, erit, siue erat, siue est, quod propriè Deo soli conuenire docemur Exodi 3.

בבֿל *in omni*. Litera בֿ, cum sceua mobili deseruit loco præpositionis in. vide par. 4, cap. 2, nu. 2. Vox autem בֿלֿ est nomen indeclinabile, significatq; omne, totum, vniuersum, in quolibet genere, numero, & casu. Deriuatur per detractionem vnus literæ à verbo בֿלֿלֿ, quod significat, perfecit. vide par. 2, cap. 2, ap. Per detractionem, &c. & si quidem non sequatur accentus maccaph, scribitur per cholem, si verò sequatur, vt hoc loco, scribitur per camets chatuph, בֿלֿ. vide par. 2, cap. 2, nu. 5.

T ny



נַי } *tempore*. Nomen est deriuatiuum formatum per detractiōem à radice נַי, quod est, inuertit, quia tempus videlicet omnia mutat, & inuertit. Sed fortasse verius dicemus radicem eius esse נַי, quod verbum non est amplius in vsu. Nam in plurali נַי facit נַי, vbi punctum daghes indicat defectū alterius tau radicalis, vide par. 2, cap. 5, nu. 5. Porro furcula inuersa quæ subiecta est huic voci נַי, est accentus distinguens mediam periodum, diciturq; athnach. vide par. 1, cap. 6, num. 4. Secundus est, &c.

תָּמִיד } *semper*. Aduerbiū temporis est, significatq; quotidie, semper, jugiter. vide par. 4, cap. 1. nu. 3. Est etiam nomen significans quotidianum, continuum, iuge.

תְּהִלָּתָּהּ } *laus eius*. Nomen est femininum cum pronomine affixo tertiæ personæ. Radix est תְּהִלָּה laudauit, inde



inde fit nomen הללה, laus, vbi tau est  
 litera formatiua nominis. vide par. 2,  
 cap. 2, ap. & par. 4, cap. 2. nu. 5. Litera  
 ה, & ל sunt prima, & tertia radicalis:  
 secunda radicalis deest, sed loco eius  
 est daghes forte in tertia. Postrema  
 litera he cum præcedente camets, est  
 signum generis fœminini, vide par.  
 2, c. 1. n. 3, Fœminina, &c. in regimine  
 genitiui vertitur he in tau, & pro  
 הללה, dicitur הללה. vide par. 2, capit. 1.  
 nu. vlt. At in nominibus, &c. Addito  
 autem pronomine affixo, redit ca-  
 mets, & fit הללה laus eius. vide par. 2.  
 cap. 4, & 5.

אני] *in ore meo.* Litera א est præpo-  
 sitio, in, vt supra diximus, & caret da-  
 ghes leni propter præcedentem lite-  
 ram quiescentem. Vox autem אני est  
 nomen cum affixo pronomine pri-  
 mæ personæ. Radix est נא, os, ac tum  
 in regimine simplici. tum cum affixo  
 primæ personæ facit אני, in plurali אנא.



ora. vide par. 2, cap. 5, nu. 9. Sicut etiam duo, & c. linea subiecta huic voci פִּי, est accentus distinguens integram periodum, diciturq; soph paluch. vide par. 1. cap. 6. nu. 3. Primus dicitur, & c.

ב

## VERSUS II.

audient	mea anima:	laudabitur	In Domino
יִשְׁמְעוּ	נַפְשִׁי	תִּתְהַלֵּל	בַּיהוָה
semenghu	naphsci	tithhallel	Badonai
	laetabuntur. &	mansueti	
	וַיִּשְׂמְחוּ:	עֲנוּיִם	
	vejsmachu	nghanavim	

בַּיהוָה ] *In Domino*. Litera ב feruit loco prepositionis in, יהוה est nomen Dei, de quo supra diximus.

תִּתְהַלֵּל ] *laudabitur*. Est tertia persona futuri, generis foeminini, verbi הִלֵּל in conjugatione Hithpael. vide par. 3, cap. 2. Quia verò verba in conjugatione Hithpael significat actionem in seipsum, ideo תִּתְהַלֵּל significat laudabitur anima à se ipsa, sed in  
Do,



Domino, non in seipsa, id est laudando Dominum, seipsam quodammodo laudabit, quum laus Domini in seruos etiam redundet. Nisi magis placeat. hinc laudari accipi, pro lætari, & gloriari.

נַפְשִׁי ] *anima mea*. Nomen est fœmininũ cum affixo pronomine primæ personæ. Radix est ipsum nomen נַפֵּשׁ, anima, & cum affixo נַפְשִׁי, anima mea. De ista punctorum mutatione vide par 2, cap. 5.

יִשְׁמְעוּ ] *audient*. Tertia persona est futuri, numeri multitudinis, verbi שָׁמַע in conjugatione Kal: sicut enint à לָמַד fit יִלְמְדוּ, ita à שָׁמַע audiuit, fit יִשְׁמְעוּ audient, vide par. 3, c. 2. Quia tamen Hebræi carent imperatiuo tertiæ personæ, & pro eo vsurpant futurum, idcirco noster interpres rectè vertit, audiant.

עֲנוּיִם ] *mansueti*. Nomen est masculinum numeri multitudinis. Radix



est ענה, quod verbum significat, respondit, humilis, pauper, mitis fuit. Inde fit nomen עני, mitis, mansuetus, humilis, vbi ן est loco ה vltimæ radicalis, in plurali עניים, sicut à דבר, fit דברים, nisi quòd sub prima litera vocis עניים est sceua compositum, quia nghain est litera gutturalis. De formatione pluralis numeri à singulari, vide par. 2, cap. 1, num. 1.

וְיִשְׂמְחוּ ך̄ latentur. Litera ן est feruilis, significatq; hoc loco, &. vide par. 4, ca. 2, n. 10. Quarto est nota, &c. Vox autem יִשְׂמְחוּ est tertia persona pluralis futuri, verbi שָׂמַח, in conjugatione Kal. Debit autem secundum regulam scribi יִשְׂמְחוּ sicut יִשְׂמְחוּ: tamen propter accentum soph pasuch, qui indicat finem periodi, mutatum est sceua secundæ radicalis in camets. Hoc etiam loco pro futuro, lætabuntur, rectè vertit Interpres per modum imperandi, lætentur, quòd

ca-



careant Hebræi tertia persona imperatiui.

ג

VERSVS III.

exaltemus &	mecum;	Dominum	Magnificate
וּנְרוֹמְמָה	אִתִּי	לַיהוָה	גִּדְלוּ
<i>uer mema</i>	<i>iti</i>	<i>ladonai</i>	<i>Gaddetu</i>
	pariter.	ejus nomen	
	יִחְדָּוּ	שְׁמוֹ	
	<i>ia chdaw.</i>	<i>sciemo</i>	

גִּדְלוּ ] *Magnificate*. Est secunda persona numeri multitudinis, modi imperatiui, verbi גִּדַל, in coniugatione Piel. Itaque גִּדַל significat, magnus fuit, in Piel גִּדַל, magnificauit, in imperatiuo גִּדְלוּ, magnificate, sicut לִמְרוּ. vide par. 3, c. 2, coniug. 3.

לַיהוָה ] *Dominum*. Litera ל est seruilis, deseruitq; hoc loco pro articulo accusatiui casus, vel potius verbum גִּדַל datiuo jungitur. vide par. 2, ca. 1. De יהוה dictum est.

אִתִּי ] *mecum*. Præpositio est cum affixo pronomine primæ personæ

T 4 Nam



Nam  $\text{אֶת}$  est præpositio cum, vide par. 4, cap. 1, num. 22. & recipit affixa more nominum, vide par. 4, cap. 1, num. 23.

$\text{וַיִּרְוַמְּהָ}$  ] *exaltemus*. Litera  $\text{ו}$  seruilis est, significans, &. Habet autem punctum in ventre loco sceua, propter aliud sceua sequens. vide par. 4, cap. 2, num. 11. Vox  $\text{וַיִּרְוַמְּהָ}$  est prima persona pluralis futuri in Piel, à verbo  $\text{רוּם}$ , cum superaddito  $\text{ה}$  paragogico. Radix ergo est  $\text{רוּם}$ , quod est verbum ex quiescentibus  $\text{נחין ואו}$ , & significat exaltauit. In Piel, siue Poel facit  $\text{רוּם}$  exaltauit, in futuro  $\text{וַיִּרְוַמְּהָ}$  : addito autem  $\text{ה}$  paragogico fit  $\text{וַיִּרְוַמְּהָ}$ , exaltabimus, vel exaltemus, de more Hebræorum, qui per futurum expriment etiam imperatiuum.

$\text{שְׁמוֹ}$  ] *nomen eius*. Nomen cum affixo tertiæ personæ. Radix est  $\text{שָׁם}$ , & cum affixo  $\text{וֹ}$ , nomen ejus. vide par.



par. 2, cap. 5, num. 10.

יחדו ] *pariter*. Aduerbiū à radice יחר , quod verbum significat conjugere. Inde enim fit aduerbiū יחר , & יחדו , *pariter*, simul. vide par. 4, cap. 1, num. 19.

7

VERSUS IIII.

omnibus ex & me audiuit: & Dominum Quæsiui

ומכל-	וענני	את-יהוה	דרשתי
<i>umictol</i>	<i>vengbanani</i>	<i>Adonai eth</i>	<i>Darogehi</i>
	meliberavit.	meis, pauoribus	
הצילני	מגרותי		
<i>hiitilani</i>	<i>megurothai</i>		

דרשתי ] *Quæsiui*. Prima persona singularis, præteriti, verbi דרש , in conjugatione kal, sicut למדתי . vide par. 3, cap. 2, conjug. 1.

וענני ] *& audiuit me*. Tertia persona singularis præteriti, verbi ענה audiuit, respondit, in conjugatione Kal, cum affixo primæ personæ. Siquidem tertia radicalis ad præsentiam affixorum excidere solet. Itaq; ענה

T s ad-



addito ן, quod est affixum primæ personæ, & remota litera ה, fit ןניי au-  
diuit me, siue respondit mihi. vide  
par. 3, cap. 6, num. 6.

וּמְכַל ך̄ ex omnibus. Litera ך̄ serui-  
lis est significans, &: habet autem  
punctum in ventre loco sceua pro-  
pter sequentem literam labialem. vi-  
de par. 4, cap. 2, num. 11. Sequens par-  
ticula ך̄ est præpositio ן, quæ signi-  
ficat ex, ab, de, sed euphoniæ causa  
vbique perdit literam ן, & loco ejus  
infigit daghes in sequenti: vide par.  
4, cap. 2, num. 7. De voce ך̄-ל dictum  
est versu primo.

מְנוֹרוֹתַי ך̄ pauoribus meis. Nomen est  
fœmininum numeri pluralis cum af-  
fixo primæ personæ. Radix est נוּר,  
quod verbum significat, peregrina-  
ri, & pauere. Inde fit nomen mascu-  
linum מְנוּרָה, siue מְנוּרָה, pauor, vbi lite-  
ra ך̄ est formatiua nominis. vide par.  
2, c. 2, ap. Ab hoc masculino מְנוּרָה, fit  
fœ-



foeminiuum מְנוּרָה. vide par. 2, cap. 2, num. 2. in pluraj מְנוּרוֹת, pauores. vide par. 2, cap. 2, num. 6, & cum affixo מְנוּרוֹתֵי pauores mei.

הִצִּילָנִי ] *liberavit me.* Præteriti persona tertia singul. verbi נָצַל, in conjugatione Hiphil, cum affixo primæ personæ. Itaque à נָצַל, quod est verbum ex defectiuis Pe nun, fit in Hiphil הִצִּיל, liberavit. vide par. 3, cap. 3, Pe nun, &c. & cum affixo הִצִּילָנִי liberavit me. vide par. 3. ca. 6, nu. 6, & 24. sub litera ל est camets pro patach; siquidem ante affixum primæ personæ in verbis ponitur patach. vide par. 3, cap. 6, numer. 6, tamen propter accentum soph pasuch vertitur hoc loco patach in camets. vide parte 2, cap. 5, num. 2.

הו



## הו

VERSUS V.

eorum facies &amp; sunt illustrati, &amp; cum ad Aspexerunt

וּפְנֵיהֶם

וְנִהְרָוּ

אֵלָיו

הַבָּיטוּ

yphenehem

venaharu

elau

Hibbitu

confundentur. non

אֶל-יִחְפְּדוּ

iechparu al

הַבָּיטוּ } *Aspexerunt.* Tertia persona pluralis præteriti, verbi נָבַט in Hiphil. Verbum נָבַט ex defectiuo Pe nun, in Hiphil facit הַבָּיט, aspexit. Inde הַבָּיטוּ, aspexerunt.

Sciendum est D. Hieronymum, & Lxx. interpretes non legisse הַבָּיטוּ, sed הַבָּיטוּ, in imperatio, & ideo vertisse, accedite, videlicet oculis, id est, respicite.

אֵלָיו } *ad eum.* Præpositio cum affixo. Radix videtur esse אֵל, inde fit præpositio אֶל ad, & scribitur cum segol, ut distinguatur ab אֵל, quod est vnum ex nominibus Dei: cum affixo personæ mutat segol in tsere,

&amp;



& additur jod post lamed, & fit אליך  
ad eum. vide par. 4, cap. 1, nu. 23. ap.

וְנִהְרֻ ] *illuminati sunt.* Tertia per-  
sona pluralis verbi נִהַר, in Kal. נִהַר si-  
gnificat confluit, illuminatus est. in  
tertia persona plurali facit נִהְרֻ, vbi  
sub litera ה est sceua cōpositum, non  
simplex de more aliorum verborum,  
quia ה litera gutturalis est, & propte-  
rea non patitur sub se sceua simplex.  
vide par. 1, cap. 3, ap. nu. 3. Hoc autem  
loco propter accentum distinctiuū,  
ne sceua quidem est, sed camets. vide  
par. 2, cap. 5, num. 2. Porrò D. Hiero-  
nymus, qui vertit confluite, & L x x.  
interpretes, qui verterunt illumina-  
mini, non legerunt נִהְרֻ, sed in impe-  
ratiuo נִהְרוּ.

וּפְנֵיהֶם ] *facies eorum.* Litera ו ha-  
bet punctum in ventre loco sceua,  
quia præcedit literam labialem, ni-  
mirum פ. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Il-  
lud autem פְּנֵיהֶם, nomen est plurale  
cum



cum affixo, radix est פנה, aspexit, inde fit nomen פנים, facies, & solum inuenitur in numero plurali. In regimine facit פני, & cum affixo פניהם, facies eorum. vide par. 2, cap. 4. Est autem obseruandum, D. Hieronymum, & Lxx. qui verterunt, facies vestrae non legisse פניהם, sed פניכם.

אל ] non. Aduerbium negandi, sicut etiam אל. vide par. 4, cap. 1, nu. 4.

יחפרו } confundentur. Tertia persona pluralis futuri Kal, à verbo חפר, quod est, erubuit, & confusus est. Habet autem sub litera jod punctum segol, propter sequentem gutturalem. vide par. 3, cap. 1. & sub litera n habet sceua simplex pro composito, quia sequitur daghes lene. vide par. 1, cap. 3, ap. numer. 2. Denique sub litera a habet camets pro sceua, propter accentum distinctiuum. vide par. 2, cap. 5, num. 2.



I  
VERSUS VI.

audiuit, Dominus &amp; clamauit, pauper iste

שמע ויהוה קרא עני זה  
scameangh radonai kara nghani ze

eum. saluauit eius angustiis omnibus ex &amp;

הושיעו צרותיו ומכל  
hoscingho tsarothau ymiccol

זה ] *Iste*. Pronomen demonstratiuum, generis masculini, iste, hic. vide par. 2, cap. 4, num. 4.

עני ] *pauper*, à verbo ענה, quod est, humilis, & pauper fuit, fit nomen עני, pauper, ubi וי est loco ה vltimæ radicalis.

קרא ] *clamauit*, est persona tertia singul. præteriti masculini generis, & proinde ipsa radix.

שמע ] *audiuit*, est etiam ipsa radix, dicimus enim שמע, & שמע. vide par. 3, ca. 2, nu. 3. Porro patach sub litera y est additum, propter pronunciationem literæ y. vide par. 1, cap. 2.

ומכל ] Vide supra versu 4.



צרותיו ] *angustiis eius*, à verbo צור, quod est, angustiis affecit, fit nomen fœmininum צרה, angustia. In plurali צרות, angustia, cum affixo tertiæ personæ צרותיו, angustia eius. vide p.2, c.4, n.6.

הושיעו ] *saluauit eum*. Radix est ישע, vnde fit ישע, salus. Inde verbum in Hiphil, הושיע, saluauit: Vide quiescentia Pe Iod, vide par.3, cap.4. addito affixo, fit הושיעו, saluauit eum. vide par. 3, cap.6, numer. 6. Inde est nomen ישוע Iesus. Nec enim scribi debet יש, vt per cōtempum Iudæi scribunt, neque ישוע, quod salutem, non saluatorem significat, sed ישועה, quod semper Lxx. interpretes verterunt *ἰησοῦς* vnde est Latinum, Iesus, quod nomen fuit etiam Iesu Naue, & Iesu Iosedech, qui typum gesserunt Saluatoris nostri: quod denique veram habet formam nominis proprii, & Saluatorem significat, quum Iod initio possi-



positum sit proprii nominis forma-  
tuum, & reliquæ literæ sint verbi  
השיע, quod est saluare.

ח

VERSVS VII.

circa	Domini	Angelus	Castrametatur
סביב	יהוה	מלאך	חונה
saiv	Adonai	maleac	Chone
	eos. eripuit &	cum timentes	
	ויחלצם:	ליראו	
	vatechalletsem	lireau	

חונה] *Castrametatur*. Participium  
præsens à verbo חנה, quod propriè si-  
gnificat, castrametatus est. Sed quia  
carent Hebræi præsenti tempore In-  
dicatiui, & pro eo vtuntur plerum-  
que participio præsenti, ideo חנה re-  
ctè vertitur, castrametatur, siue cir-  
cundat more castrorum. Vide infle-  
xionem verborum quiescentium la-  
med he: vide par. 3, cap. 4.

מלאך] *Angelus*. Nomen est hee-  
manticum, deductum à verbo לאך,  
inuisitato, per additionem מ. vide

V par



par. 2, cap. 2, ap.

סביב } Præpositio est, significatq;  
in circuitu, in gyro, circa: à verbo  
סבב, quod est, circuire. vide præposi-  
tiones, par. 4. cap. 1, num. 22.

ליראוי } *timentes eum*. Litera ל est ar-  
ticulus, & habet chirc loco duorum  
sceuaim, quorum vnum sub jod, al-  
terum sub ipso lamed esse debuisset.  
Eadem enim est ratio literæ ל, & li-  
teræ ו, quod attinet ad puncta subie-  
cta: de quo vide par. 4, cap. 2. num. 11.  
& 14. Remota igitur litera lamed, se-  
quens dictio integra est וראוי, quæ  
quidem est participium generis ma-  
sculini, numeri pluralis cum affixo, à  
verbo ורא, timuit. Participium enim  
est etiam ורא, nec à præterito vllò  
modo differt. vide par. 3, cap. 2, Circa  
participium, &c. Porro ורא, timens,  
in plurali facit וראים, timentes, iuxta  
eugsr lamutationis punctorum. vide  
par. 2, cap. 5. Nunc de polysyllabis,  
&c.



&c. & cum affixo יִרְיָוֹ timentes eum.  
vide par. 2. cap. 4. num. 5.

וַיִּחַלְצֵם & eripuit eos. Litera י est fer-  
uilis, vertitq; significationem futuri in  
præteritum. vide par. 4. cap. num. 13.  
Vox autem יִחַלְצֵם est persona tertia  
generis masculini, numeri singularis  
futuri, in conjugatione Piel, cum affi-  
xo tertiæ personæ pluralis masculini  
generis. Radix est יָחַל, recessit: inde  
יִחַל, remouit, eripuit: inde in futuro  
יִחַלְצֵם, eripiet, & cum affixo יִחַלְצֵם, eri-  
piet eos, & cum vau versuo יִחַלְצֵם, &  
eripuit eos. vide de affixis verborum  
in Piel, par. 3, cap. 6, num. 23.

Obseruandum est D. Hierony-  
mum, & Lxx. interpretes, qui verte-  
runt, & eripiet eos, non legisse vau  
cum patach, sed cum chiric, hoc mo-  
do. יִחַלְצֵם, & eripiet eos.



## M

## VERSUS VIII.

Dominus:	bonus	quoniam	videte &	Gustate,
יהוה	טוב	כי	וראו	טעמו
Adonai	toḅ	chi	vreu	Tanghamu
	co.in	ſperabit	vir ille	beatus
	בו	יחסה	הנבר	אשרו
	bo	iechſe	hag ghever	aſcre

טעמו] *Gustate.* à præterito טעם, gustavit, fit in Imperatiuo secunda persona pluralis טעמו, gustate: ubi patach est sub prima radicali pro sceua, aut chiric, propter sequentem gutturalem. vide par. 3, cap. 2, obseru. Kal.

ראו] *videte.* à præterito ראה, vidit, fit in imperatiuo ראו, vide, & ראו, videte. vide inflexionem verborum quiescentium Lamed he.

כי) Coniunctio est, significatque quoniam, quod, quia, & similia. vide par. 4, cap. 1, num. 24.

טוב) *bonus.* à verbo טוב, quod significat, bonus fuit, nomen טוב, bonus.



nus. Sciendum est autem subintelligi verbum substantivum, quum dicitur, gustate, & videte, quoniam bonus dominus.

אשר) *beatus*. A radice אשר fit verbum אשר; beatificavit, & nomen אשר, beatus, & beati. Est enim utriusque numeri, licet formam præse ferat nominum numeri pluralis, & in regimine existentium.

הגבר) *ille vir*, ὁ ἀνὴρ. Litera ה servilis est, vim habens pronominis demonstrativi, more Græcorum articulo- rum. Punctum ejus solenne est patach sequente daghes. vide par. 4, ca. 1, num. 9. Nomen autem גבר fit à verbo גבר, quod est roborare, & ideo propriè significat virum, qui etiam apud Latinos à viribus sic appellatur.

יחקה) *sperabit*. Futuri tertia persona singularis, generis masculini, à verbo יחקה, speravit. vide inflexionem



verborum quiescentium Lamed he,  
par.3, cap.4. Cur autem sub litera jod  
sit segol, & sub chet gutturali sit sce-  
ua, vide par.3. cap.2, obseru.6, & par.  
1. cap.3, ap. nume. 2. Et quamuis  $\text{הוּי}$   
sit futurum, tamen rectè vertitur à  
D. Hienymo, & à LXX. interpretibus  
per tempus præsens. Utuntur enim  
Hebræi futuro pro præsentem, præser-  
tim quando significatur continua-  
tio actionis, vel habet vim modi po-  
tentialis, ut sit, confidit, pro confidere  
solet. vide par.3, cap. 1. Notandum est  
etiam deesse hoc loco pronomen re-  
latiuum, & subintelligendum esse, qui,  
vide par.4, c.5.

$\text{וְיָ}$  *in eo.* Litera seruilis cum affi-  
xo. vide par.4, cap.4, num. 16.

## VERSUS IX.

non	quoniam	eius: sancti	Dominum	Timete
$\text{אֵין}$	$\text{כִּי}$	$\text{קְדוֹשָׁיו}$	$\text{אֲתֵי הוּי}$	$\text{יִרְאוּ}$
<i>en</i>	<i>chi</i>	<i>ke tosciau</i>	<i>Adonai eih</i>	<i>teru</i>
				defect



cum. timentibus defectus

לִירְאוּ: מַחְסוֹר

lireau.

machsor

יִרְאוּ ] *Timeate*. Secunda persona pluralis numeri, generis masculini, modi imperatiui, à verbo יִרָא, timuit. Et quidem secundum regulas deberet esse Imperariuus, יִרָא, time, יִרְאוּ, timeate. vide par. 3, cap. 5, numer. 2. Quia tamen à verbo etiam רָאָה, vidit, fit יִרְאוּ, videbunt, ne ista verba confundantur, in priori dicimus יִרְאוּ, cum Aleph penitus quiescente.

קְרוּשׁוֹ ] *sancti eius*, à verbo קָרַשׁ, sanctus fuit, deducitur nomen קְרוּשׁ, sanctus in plurali קְרוּשִׁים, sancti, cum affixo קְרוּשׁוֹ, sancti eius. vide de mutatione punctorum par. 2, cap. 5, nu. 11.

כִּי ] Vide supra versu 8.

אֵין ] Aduerbum negandi. vide par. 4, cap. 1, num. 4.

מַחְסוֹר ] *defectus*, à verbo חָסַר, deficit, formatur nomen per additionem

V 4 nem



nem מ, quæ vna est ex literis Hee-  
manticis, מחסור, defectus, inopia. vide  
par. 2, cap. 2. Per additionem, &c.

ליראיו: *timentibus eum.* vide sup. v. 8.

כ

## VERSUS X.

Dominum quærentes & esurierunt: & egerunt Leunculi

יהוה ודורשו ורעבו רשו כפירים  
*Adonai vedoresce veranghevis rasciu Chephirim*

bono. omni deficient non

טובו כל יחסרו לא  
*toy col iachseru lo*

כפירים } *Leunculi.* à verbo כפר fit no-  
men כפיר, & significat propriè leun-  
culum jam grandiusculum, & ad  
prædandum idoneum, vt patet ex li-  
bro Ezech. cap. 19. vers. 3: & per me-  
taphoram intelligitur tum hoc loco,  
tum apud Ezech. per leunculum ho-  
mo diues, & potens, alienorum bo-  
norum cupidus, direptorq;

רשו ] *eguerunt.* Tertia persona plu-  
ralis, præteriti, à radice רש, eguit. Sic  
aut



autem flectitur prateritum, רָשָׁה, רָשָׁה רָשָׁה. vide quiescentia nghain  
vau, par. 3, cap. 4.

רָעָבו (*esurierunt*). à רָעַב, esuriit, inde  
in tertia persona plurali רָעָבו, esurie-  
runt, & propter accentum distincti-  
uum רָעָבו. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

רוֹרְשִׁי (*quærentes*). Est participium a-  
ctiuum numeri multitudinis in regi-  
mine, à verbo רוֹרַשׁ, quæsiuit. Hinc e-  
nim רוֹרַשׁ, querens, & in plurali  
רוֹרְשִׁים, & רוֹרְשִׁי, quærentes.

לֹא (*non*). Aduerbiu negandi.

יִחָסְרוּ (*deficient*). à verbo חָסַר, defecit,  
fit futurum יִחָסְרוּ, deficient. vide par.  
3, cap. 2, num. 6.

כָּל (*omnis*). Vide suprà versu 1.

טוֹב (*bono*). Etsi propriè טוב est no-  
men generis masculini, vnde fit fœ-  
mininum טוֹבָה, bona, & Hebræi ple-  
runque vtuntur fœminino pro neu-  
tro, quo carent, vt D. Hieronymus  
docet in cap. 7. Ecclesiastæ, tamen v-



cuntur etiam non rarò ipso masculino, vt hoc loco, & alibi.

ל

## VERSUS XI.

Domini	timorem	me,	audite	flij,	Venite
יהוה	יראת	לי	שמעו	בנים	לכו
Adonai	yreath	li	scimnghu	vanim	Lechu

vos. docebo

אלמדכם

alammedchem.

לכו] *Venite*, secunda persona pluralis imperatiui, à verbo ילך, venit. vide inflexionem quiescentium Pe jod par. 3, cap. 4. Sciendum tamen est verbũ ילך non esse in vsu in præterito, & participiis, sed pro eo vsurpari verbum הלך, quod idem significat, sicut è contrario verbum הלך raro est in vsu in infinitiuo, imperatiuo, & futuro, & pro eo vsurpatur verbum ילך.

בנים] *flij*, à verbo בנה, ædificauit, fit nomē בן, filius, quia filius est qua-

si



si opificium quoddam patris: in plu-  
rali בניים, filij, in foeminino בת, pro  
בנות, filia, in plurali בנות, filia. vide par.  
2, cap. 5. except. 2.

שמעו ] *audite*, imperatiuus à radi-  
ce שמע, sicut à למד fit למדו. vide par. 3.  
cap. 2. conjug. Kal.

לי ] Articulus cum affixo primæ  
personæ. vide par. 2. cap. 4. numer. 2, &  
quamquam ל fere est articulus geni-  
tium, aut datium, tamen interdum e-  
tiam seruit accusatiuo. vide par. 2.  
cap. 2.

יראת ] *timorem* à verbo ירא, timuit,  
fit nomen foemininum יראת, timor,  
& in regimine genitium יראת. vide  
par. 2, cap. 2. Regimen, &c.

אלמדכם ] *docebo vos*. Prima persona  
futuri Piel cum affixo, à verbo למד, di-  
dicit. Vide inflexionem sine affixo,  
par. 3. capite 2, & cum affixo par. 3. ca.  
6, nu. 23.

ד



מ

## VERSUS XII.

dies	diliget	vitam?	vult qui	vir ille	Quis:
ימים	אהב	חיים	החפץ	מִרְהַאִישׁ	
iamim	ohav	chajim	hechaphets	haifc	Ma
	bonum		videndum ad		
	טוב:		לרעות		
	toy		lireoth		

מי ] *Quis*, Pronomen relatiuum, & interrogatiuum, quod de solo homine dicitur. vide par. 2, cap. 4, nu. 8.

האיש ) *ille vir*. Litera ה deseruit demonstrationi, habet camets pro patach, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Vox איש est ipsa radix, & significat virum, vt à foemina distinguitur, & ponitur pro marito siue masculino. Inde אשה, mulier, foemina, vxor. Dicitur etiam איש vnusquisque, quilibet, quicumque. Deest hoc loco verbum substantiuum de more Hebraeorum, integra enim sententia est, *Quis est ille vir?* vide p. 4, c. 4. n. 6.

החפץ



הַחַפֵּץ ] *qui vult*. Litera ה præposita participio, seruit loco relativi אשר, qui, & habet segol, quia sequitur gutturalis affecta puncto camets. vide par. 4, cap. 2, nu. 9. except. 1. Vox autem חַפֵּץ est participium, à verbo חָפַץ, voluit. Hebræi pro præsentis, quo carent, vtuntur participio, præcedente pronomine. vide par. 3, cap. 1. Secundo loco, &c.

חַיִּים ] *Vitam*, nomen est pluralis numeri, nec habet singularem, vt apud Latinos opes, deliciae, angustiae, &c. deducitur à verbo חָיָה, vixit. vide par. 2, cap. 2, num. Porro, &c.

אוֹהֵב ] A præterito אָהַב, dilexit, fit participium numeri singularis אוֹהֵב, diligens, sed explicatur per præsens, diligit, quia pertinet huc etiam relatiuum præfixum participio חָפַץ.

יָמִים ] *dies*. Radix est יָם, dies, in plurali יָמִים, dies, vide par. 2, cap. 5, num. 8, except. 1.



לראות ׀ *ad videndum*. Infinitivus est cum litera lamed formatrice gerundij, à verbo ראה, vidit. inflexionem huiusmodi verborum habes: vide p. 3, cap. 4. De literis formatricibus gerundiorum vide par. 3, cap. 2, num. 5. Habet autem litera lamed sub se chiri pro sceua, ne duo sceuaim initio concurrant. vide par. 3, cap. 2, num. 5.

טוב ׀ *bonum*. D. Hieronymus, & Lxx. interpretes, qui verterunt, dies videre bonos, non ad verba, sed ad sensum, respexisse videntur. Nam טוב singulare est, & in plurali habet טובים.

נ

V E R S V S X I I I.

tua labia &	malo, à	tuam linguam	Custodi
ושפתיה	מרע	לשונך,	נצור
ʿsephathecha	merangh	lescionecha	Netfor
	dolum.	loquendo à	
	מרמה:	מדבר	
	mirma	middaber	

נצור ׀ *Custodi*. Imperatiuus à verbo

נצר



נָצַר, custodiuit, esse debuit צָר custo-  
di. vide defectiua Pe nun, par. 3. ca. 3.  
Tamen interdum etiam verba ista  
defectiua sequuntur normam perfe-  
ctorum, vt hoc loco à נָצַר fit נָצוּר, si-  
cut à לָמַד fit לָמוּד. vide par. 3, c. 2, Kal,  
& cap. 3.

לְשׁוֹנְךָ ) *linguam tuam.* à verbo לָשַׁן  
in usitato fit nomen לְשׁוֹן, lingua, in re-  
gimine לְשׁוֹן, cum affixo לְשׁוֹנְךָ, lin-  
guam tuam. vide par. 2. cap. 4, nu. 5.

מַרְעָ ) *à malò.* Litera מ seruit loco  
præpositionis à, ab, & habet tsere,  
quia sequens non capit daghes. vide  
par. 4, cap. 2, nu. 7. Vox autem מַרְעָ de-  
ducitur à verbo מַרַע, malum esse. Dici-  
mus enim מַרְעָ, malus, & malum, &  
מַרְעִים, mali, & mala, & scribitur quidē  
fere מַרְעָ, tamen hoc loco propter ac-  
centum distinctiuum habet camets.  
vide par. 2, cap. 5. num. 2.

וּשְׂפָתֶיךָ ) *labia tua.* Litera ו seruit  
loco coniunctionis, &. Habet verò  
pur-

pur-



punctum in ventre loco sceua, propter sequens sceua. vide par. 4, cap. 2. num. 9. שפתוק est nomen pluralis numeri, cum affixo. Radix est שפה, labium, in duali שפתיים, labia, & cum affixo שפתוק, labia tua. vide par. 2. cap. 4. num. 5.

למדיבר à loquendo. Infinitiuus cum litera מ formatiua gerundij, in conjugatione Piel, à herbo דיבר, quod est, loquutus est. vide par. 3. cap. 2.

למרימה dolum. nomen foemininum heemanticum. Deriuatur à radice רמה, fraudauit. vide par. 2, cap. 2. ap. Per additionem, &c.



## VERSUS XIII.

quare	bonum:	fac &	malo à	Declina
בקש	טוב	ועשה	מרע	סור
bakkefc	tov	vanghase	merangh	Sur

eam. persequere &	pacem
ורדפהו	שלום
verodphehu	scalom

סור ] Declina. imperatiuus à præterito



terito קר in Kal ex quiescentibus  
nghain vau. vide par. 3. cap. 4. Kal.

מרע ) à malo. vide superiori versu.

ועשה ) & fac. Litera ׀ seruilis est si-  
gnificans, &. Habet autem sub se pa-  
tach, quia litera sequens est guttura-  
lis. vide par. 4. cap. 2. num. 11. Vox au-  
tem עשׂ, est imperatiuus in kal à  
præterito עשה, fecit. vide inflexio-  
nem par. 3. cap. 4. Habet verò עשׂ  
pro sceua simplici sceua composi-  
tum sub prima radicali, quia ea litera  
gutturalis est.

טוב ) bonum, vide sup. ver. 8. & 12.

בקש ) quare, imperatiuus in Piel,  
à præterito בקש, quæsiuit, part. 3.  
cap. 2.

שלום ) pacem. nomen à verbo  
שלם pacificum esse.

רדפהו ) persequere eam. Imperatiuus  
cum affixo à præterito רדף, perse-  
quutus est. Imperatiuus est רדוף, per-  
sequere: sed propter affixum verti-



tur sceua in camers chatoph, & cho-  
 lē in sceua, & addito affixo fit קָרְפָּהוּ.  
 vide par. 3. cap. 6. num. 15. & 20. No-  
 ta etiam illud הוּ esse affixum pro-  
 prium verborum. vide par. 3. cap. 6.  
 num. 4.

## ע

## VERSUS XV.

ejus aures &	justos:	ad	Domini	Oculi
וְאָזְנוֹי	אֱלֹהֵי צְדִיקִים	יְהוָה	עֵינֵי	
υεοζναυ	el faddikim	el Adonai	Nghena	
	eorum. clamorem ad			
	אֱלֹהֵי שׁוֹעֲתָם :			
	el sciauyghatham			

עֵינֵי ] *Oculi*. Radix est עֵין, oculus:  
 in duali עֵינַי, oculi, & in regimine  
 עֵינֶי, vide par. 2. cap. 1. nu. 6. & cap. 5.  
 num. 14.

אֶל ] *ad*, præpositio. Vide supra,  
 ver. 5.

צְדִיקִים ] *Iustos*, à verbo צָדַק, justus  
 fuit, fit nomen sex punctorum צָדַק,  
 justitia, & צָדִיק, justus, in plurali  
 צְדִיקִים, justi. vide par. 2. capit. 1. nu. 4.



אָזְנוֹ ] *aures ejus*. Radix est אָזַן, au-  
ris, in duali אָזְנוֹיִם cum affixo אָזְנוֹי. vi-  
de de mutatione horum pūctorum,  
par. 2, cap. 4, & 5.

שׁוֹעָתָם ] *clamorem eorum*. à verbo  
שׁוֹעַ, clamauit, fit nomen fœmininum  
שׁוֹעָה, clamor, in regimine שׁוֹעָתָה; cum  
affixo שׁוֹעָתָם, clamor eorum. vide par.  
2. cap. 5. numer. 5.

פ

VERSUS XVI.

perdendum ad malum, facientes in Domini Vultus

לְהַכְרִית	רַע	בְּעוֹשֵׂי	יְהוָה	פְּנֵי
<i>lehachrish</i>	<i>rang</i>	<i>benghose</i>	<i>Adonai</i>	<i>Pene</i>

eorum. memoriam terra de

זְכָרָם:	מֵאֶרֶץ
<i>Zichram</i>	<i>meeress</i>

פְּנֵי ] *Vultus*. à verbo פָּנָה, aspexit, fit  
nomen plurale פְּנֵיִם; facies, vultus, &  
per metaphoram, ira, furor: in regimi-  
ne פְּנֵי. vide supra versu 5.

בְּעוֹשֵׂי ] *in facientes*. Litera בְּ seruilis  
est, deseruitq; loco præpositionis, in.  
vide par. 4. cap. 2. num. 14. Vox autem



עָשָׂה est participium numeri multitudinis in regimine, à præterito עָשָׂה, fecit. Dicimus enim עָשָׂה, fecit, עָשָׂה, faciens, עֹשִׂים, facientes, עֹשִׂי רָע, facientes mali, siue malum, vt requirit Latina Syntaxis.

רָע ] *malum*. Vide sup. 13. versu.

לְהִכָּרֵת ] *ad perdendum*. Infinitiuus cum litera seruili formatrice gerundij, in coniugatione Hiphil, à verbo כָּרַת, exidit, perdidit. Vide inflexionem par. 3. cap. 2.

מֵאֶרֶץ ] *de terra*. Litera מְ seruit loco præpositionis De, ex, ab, & habet tse-re pro chiric, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4. c. 2. num. 7. Vox אֶרֶץ est ipsa radix, & significat terram in genere.

זְכוֹרָם ] *memoriã eorum*, à verbo זָכַר, recordari, fit nomen זְכוֹר, memoria, זְכוֹרָם, memoria eorum. vide par. 2, ca. 4, nu. 5. De mutatione horum punctorum vide par. 2, cap. 5, nu. 18.

צ



ע

## VERSUS XVII.

omnibus ex &amp; audiuit, Dominus &amp; Clamauerunt,

ומכל-	שמע	והוה	צעקו
<i>ymiccol</i>	<i>sciameangh</i>	<i>Vadonai</i>	<i>Tsanghaku</i>
cos. eruit	eorum angustis		

הצילים:	צרותם
<i>hiccilam</i>	<i>tsurotham</i>

צעקו ] *Clamauerunt*. Tertia persona præteriti pluralis Kal verbi צעק, clamauit. Habet autem sub secunda thematis sceua cōpositum pro simplici, quia ea litera gutturalis est.

שמע ] *audiuit*. vide supra ver. 6.

ומכל ] *ex omnibus*. vide su. v. 4.

צרותם *angustis eorum*. à verbo צור fit nomen צרה, in plurali צרות, cum affixo tertiæ personæ pluralis צרותם. vide par. 2, ca. 4, num. 5.

הצילים ] *eruit eos*. à radice נצל fit in Hiphil הציל. vide Pe nun par. 3, cap. 3, & cum affixo הצילים. vide par. 3, cap. 6, num. 24.

X 3

ק



P

## VERSUS XVIII.

attritos &amp; corde: contritis Dominus Propinquus

קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי

daccce <sup>meth</sup> lev lenischbere Adonai Karov

saluabit. spiritu

יושיע: רוּחַ

iosciangh ruach

קרוב ] *Propinquus*. nomen à radice קרב, appropinquavit.

לנשברי ] *contritis*. Litera ל seruilis est, seruitq; pro articulo datiu casus vide par. 2. cap. 2. numer. 10. Vox autem, נשברי est participium numeri multitudinis, in regimine, à verbo שבר, in conjugatione Niph'al. Dicimus enim שבר, contriuit. Inde in Niph'al נשבר, contritus est. Inde participiũ נשבר, contritus. In plurali נשברים, contriti in regimine נשברי.

לב ] *cor*. Radix est לכב, quod est nomen integrum, & cor significat. Inde per syncopen dicitur לב, & idẽ significat. Vide de huiusmodi nominum



num formatione par. 2. cap. 2. ap.

אָתְּ Articulus est accusatiui. Vide par. 2. cap. 1. num. 15.

רָכָאִי attritos. à verbo רָכָא, quod in Piel significat, attriuit, fit nomen רָכָא, attritus, in plurali רָכָאִים, attriti, in regimine רָכָאִי vide par. 2. cap. 1. num. 13.

רוּחַ Spiritus, à verbo רוּחַ, quod est, respirauit, fit nomen רוּחַ, spiritus, ventus, mens: estq; nomen fœmininum habens in plurali רוּחוֹת vide par. 2. cap. 1. n. 3. except. Sunt, &c.

יִוָּשִׁיעַ saluabit, futurum Hiphil à radice יָשַׁע vide supra ver. 6.

ר

VERSVS XIX.

omnibus his ex & iusti, afflictiones Multæ

וּמִכְּלָם	צְדִיק	רָעוֹת	רַבּוֹת
<i>micullam</i>	<i>saddic</i>	<i>ra'ghoth</i>	<i>Rabboth</i>

Dominus eum eruet

יְהוָה	וַיִּצְלַנּוּ
<i>Adonai</i>	<i>iau silennu</i>

רַבּוֹת Multæ, à verbo רָבַב, multiplic

X 4 plic



plicauit, fit nomen רב, multus, רבים, multi, & in fœminino רבה, multa, in plurali רבות, multæ: vbi punctum dages est propter defectum alterius ב radicalis. vide par. 2. cap. 5.

רעות ] *mala, afflictiones.* à verbo רוע, malus fuit, fit nomen רע, malus, רעים, mali, רעה, mala, רעות, malæ. Remanet autem vbique camets sub prima radicali, ad significandum defectum secundæ radicalis. vide par. 2. cap. 5. nu. 7. vbi etiam notandum tum רע, tum רעה accipi in Scripturis, & pro adiectiuo, malus, & mala, & pro substantiuo, malum, seu malitia, siue afflictio.

צדיק ] *justi.* Vide suprâ ver. 15.

וּמְבָלִם ] *Et ex omnibus illis.* Litera *vau* est seruilis, significans &: habetq; punctum in ventre, quia litera sequens est labialis. vide par. 4. cap. 2. num. 11. Litera *chiric* est etiam seruilis, significans, ex, habetq; chiric sequen-



te daghes, quia integra præpositio est כן, sed vltima litera ornatus gratia abjicitur, & ejus defectus notatur per daghes infixum in sequenti litera. vide par. 4. cap. 2. num. 7. Illud autem כלם compositum est ex כל, id est, omnes, & הם, id est, ipsi. Et quidē כל, de quo supra versu 1. cum affixis mutat cholem in kibbutz, quia tunc incipit apparere daghes forte, quod latebat in litera ל, ob defectum alterius ל radicalis. Radix enim est כלל, perfecit, nec potest commodè ante daghes forte poni longum punctū. Itaque ex כל & הם, fit כלם vide par. 2. cap. 5.

וְיִצִילֵנוּ ] *eruet eum.* à radice נצל fit præteritum in Hiphil הצייל, eruit: inde est futurum יצייל *eruet*, & cum affixo וְיִצִילֵנוּ, *eruet eum.* Vide supra versu 4.

X 5 ט



ט

	VERSUS XX.			
eis ex	unum	ejus: ossa	omnia	Custodiens
מהנה	אחת	עצמותיו	כל	שומר
mehenna	achar	nghasmoshau	col	Sciomer
	contritum. est	non		
	נשברה:	לא		
	nischara	lo		

שמר] *Custodiens*. à præterito שמר, custodiuit, fit participium שומר, custodiens, quamquã etiam rectè vertitur, custodit, à D. Hieronymo, & à Lxx. interpretibus, quia Hebræi sæpe vtuntur participio præsentis, pro præsentis Indicatiui, quo carent.

עצמותיו] *ossa ejus*, à verbo עצם, roborauit, fit nomen עצם, os, robur, fortitudo, in plurali עצמים & עצמות, ossa: inde cum affixo עצמותיו, ossa ejus.

אחת] *una*, est numerus cardinalis generis fœminini, sicut etiam os ossis hoc loco est generis fœminini. vide tabellam numerorum par. 2, cap. 3.

מהנה



מהנה ] *ex eis*, præpositio cum pro-  
nomine generis fœminini numeri  
multitudinis. vide par 2. cap. 4. nume.  
2. Est autem daghes in litera nun post  
longam vocalem ratione accensus.  
vide p. 1. c. 2. ap. 2.

לא ] *non*. Aduerbiū negandi. vide  
par. 4. cap. 1. num. 4.

נשברה ] *contritum est*. à radice שבר,  
contriuit, fit præteritum in Niphal,  
נשבר, contritus est, & in fœminino  
נשברה, contrita est. Vertimus tamen  
hoc loco, contritum est, quia os a-  
pud Latinos est generis neutri. Por-  
rò sub litera ב est camets pro sceua,  
propter accentum. vide par 2. cap. 5.  
num. 2.

ת

VERSUS XXI.

qui oderunt &	malitia,	impium	Interimet
ושונאי	רעה	רשע	תמותת
vesonee	rangha	rasciangh	sematheth
			iustum



desolabuntur.

iustum,

יאֲשֹׁמוּ

צְדִיק

iesciamus

tsaddix.

תָּמוּתָּהּ } *Interimet.* à verbo מָתָה, mortuus est, fit in conjugatione Poel מוֹתָהּ, interemit, inde in tertia persona futuri generis fœminini, numeri singularis תָּמוּתָּהּ, interimet. Vide inflexionem par. 3, cap. 2, conjug. 5, & c. 4, quiescentium nghan.

רָשָׁע } *impium.* à verbo רָשָׁע, impius fuit, fit nomen רָשָׁע, impius.

רָעָה } *malitia.* Vide versu 19.

שׂוֹנְאֵי } *qui oderunt.* à præterito שָׁנָא, odit, fit Benoni שׂוֹנֵא, odiens, qui odit. in plurali שׂוֹנְאִים, odientes, & in regimine שׂוֹנְאֵי: participia enim flectuntur more nominum.

צְדִיק } *iustum.* vide supra versu 15, deberet quidem verti, iusti, quia genitiui casus est apud Hebræos, tamē vertimus iustum propter Latinam Syntaxim.

יאֲשֹׁמוּ



יִאֲשְׁמוּ ] *delinquent, vel desolabuntur*: à præterito אָשַׁם, deliquit, seu desolatus est, fit futurum יִאֲשֹׁם, delinquēt, siue desolabuntur. Ponitur autem hoc loco eamets pro sceua, sub litera ש, propter accentum distinguentem. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

פ

V E R S V S X X I I.

נוֹמָם & suorū, seruorum animam Dominus Redimēs

וְלֹא	עֲבָדָיו	נֶפֶשׁ	יְהוָה	פֹּדֶה
<i>velo</i>	<i>ughavadan</i>	<i>nephesc</i>	<i>Adonai</i>	<i>Podē</i>

eo in confident qui omnes desolabuntur

יִאֲשְׁמוּ	כָּל	הַחֹסִים	בּוֹ:
<i>iesciemus</i>	<i>col</i>	<i>hachosim</i>	<i>bo</i>

פֹּדֶה ] *Redimens*, à præterito פָּדָה, redemit, fit בְּנוֹנִי פֹדֶה, redimens, hoc est, redimit.

נֶפֶשׁ ] *animam*, est ipsa radix, siue primitiuum nomen.

עֲבָדָיו ] *seruorum suorū*, à verbo עָבַד, seruiuit, fit nomen עָבֵד, seruus: in plurali עֲבָדִים, serui, in regimine עֲבָדָיו, & cum affixo עֲבָדָיו.



334 EXERC. IN PS. XXXIIII.

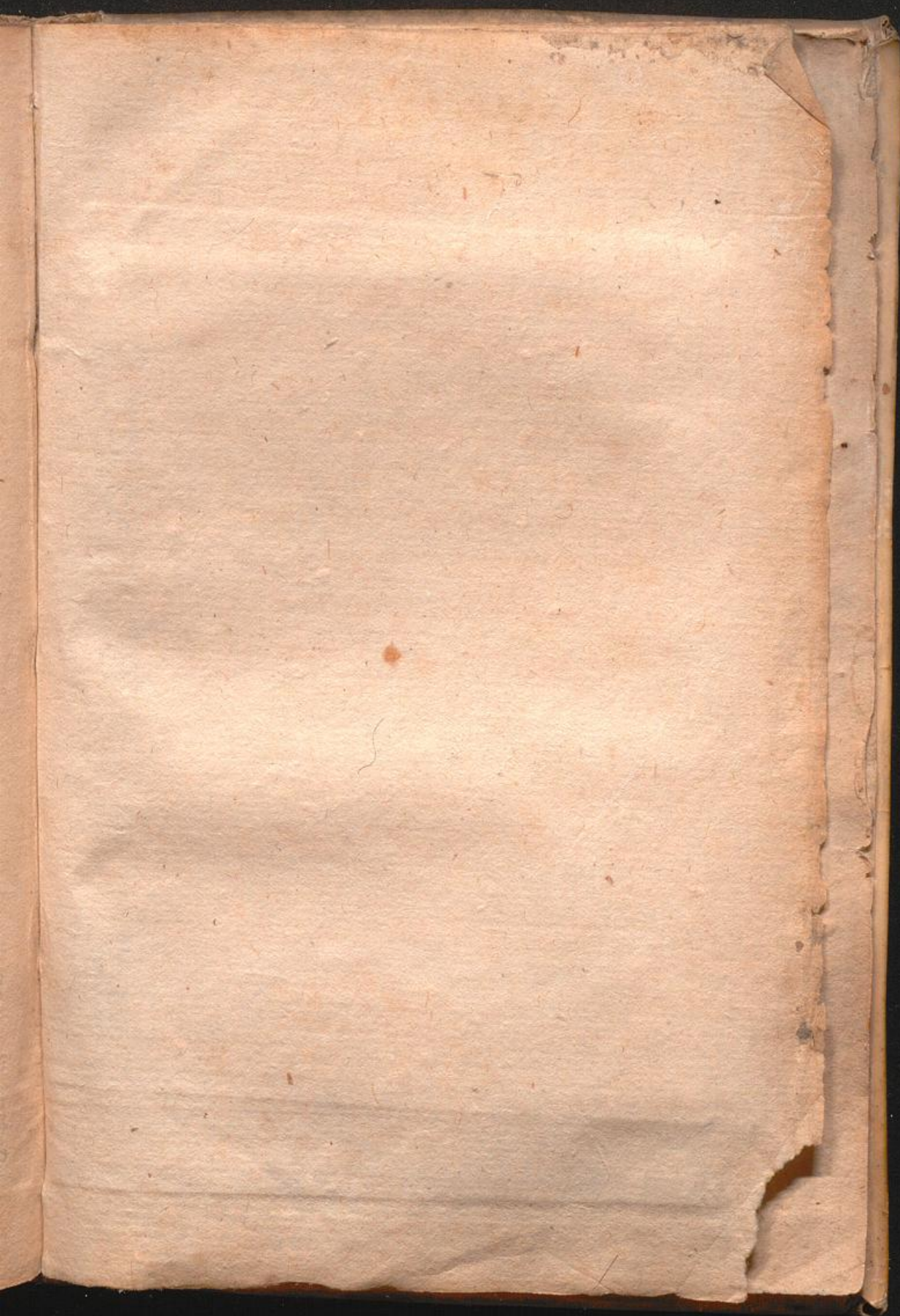
וְיֹסִיף לְקַיְיָ *qui sperant.* Litera ה̄ præpo-  
sita participio seruit loco pronomi-  
nis relativi. Illud autem וְיֹסִיף est par-  
ticipium, à verbo יָסַף, speravit. Hinc  
enim fit participium יֹסִיף, sperans, &  
in plurali יֹסִיפִים, sperantes: vertimus  
tamen, qui sperant, quia utuntur He-  
bræi participio loco præsentis tem-  
poris, & tunc maximè quum præce-  
dit pronomen.

וּבְ) *in eo.* præpositio cum affixo.  
vide Quiescentia Lamed He, par. 3.  
cap. 4.

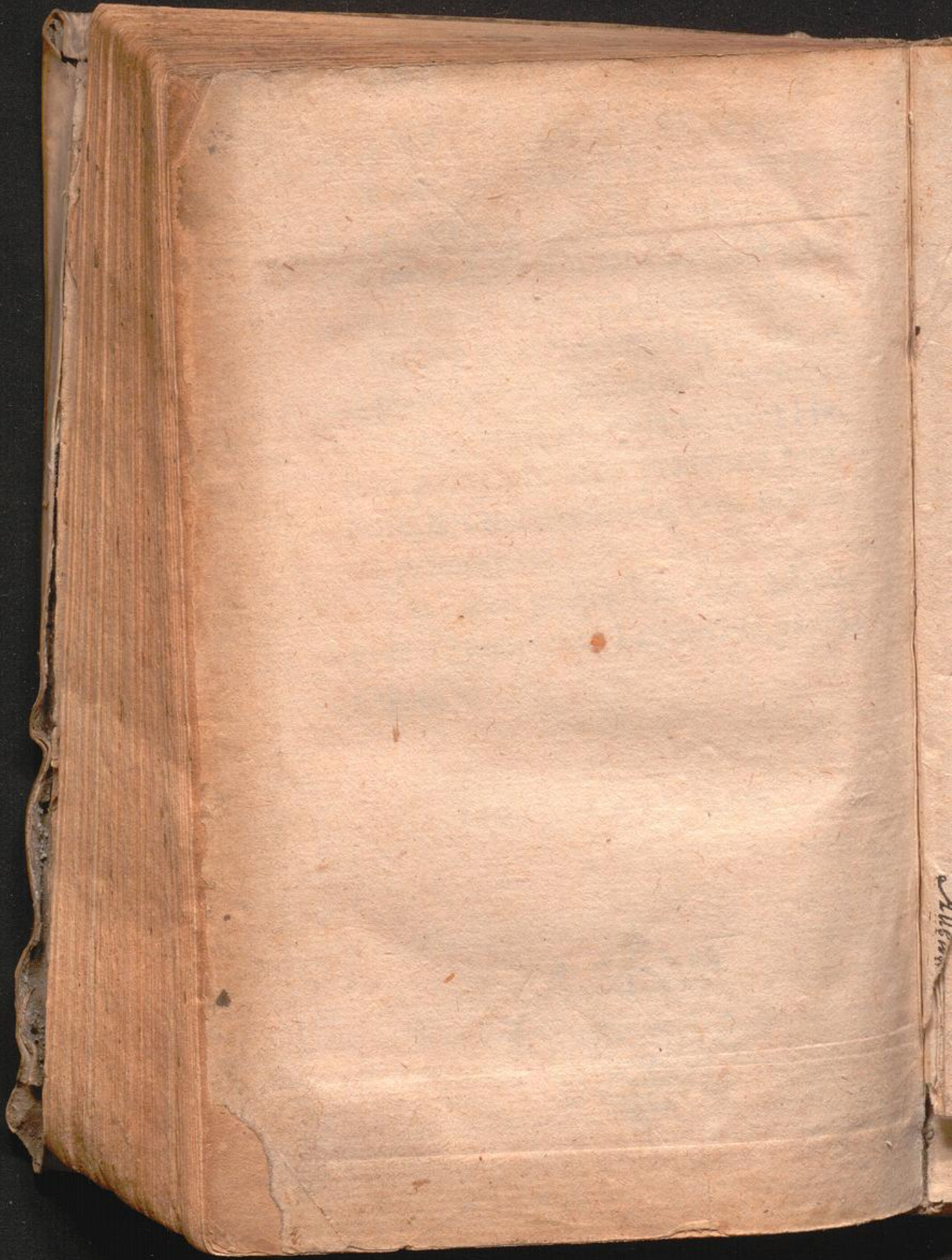
FINIS, LAUS DEO.













TABULA  
EVALUATIONEM  
CALIVM HERALICAR  
ADNEXIONE, PROVENIT, BRVIT  
CONCERNIT, IONANNES CASPARUS MERRIAND

PRIMA

EV PUNCTORVM  
Sunt quae Hylaricos concollebas

nam longam tractat in parte videlicet Testi in  
quibusdam in partitionibus, ut  
virescentibus, et in partibus  
non, et in nomine acceptet, et in  
tunc habeam Schen, tunc enim lignis  
tunc in, et in nomine, et in  
tunc in, et in nomine, et in  
tunc in, et in nomine, et in  
tunc in, et in nomine, et in

Alten

et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in

et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in  
et Schen, et in nomine, et in



OMNEM DIFFICVLTATEM, QVAE, TVM EX PVNCTORVM VOCALIVM HEBRAICARVM MVTATIONE,

TVM ADFIXORVM ADNEXIONE, PROVENIT, BREVITER ET PERSPICVE monstrantes: concinnata à IOHANNE GASBARO MYRICAEO FRANÇO.

PRIMA

ALLEVATIONES SEV PVNCTORVM VOCALIVM MVTATIONES apud Hebræos complectens.

Futuro: Vocalem que vltimam longam mutat in breuē videlicet Tferi in Segol: Schurec & Cholem in Chatephkamez: idq; propter accentum, quem etiam in penultimam retrahit, vt benediceret & benedixit surget & furrexit: Naturā huius Vau est, unde quoque nomen accepit, ut mutet Futuri significatōnem in Præteriti, & punctatur cum Patach sequente daghes, n̄ literæ habent Scheua, tunc enim daghes excidit. Iunctum cum prima singulari habet kamez, ut & aedificauit.

Vau Conuersivum quod additur vel

Præteriti: Hic quidem nulla punctorum mutatio intercedit, sed Mutat tantummodo significatōnem Præteriti in Futuri, nisi aliud præcesserit Præteritum, tunc enim solum copulat, & punctatur regulariter cum Scheua, aut mutat illud iuxta communem eius doctrinam, ut & pinguefactus est & expauescet & custodietis & seruietis & reuertatur & morientur.

Penultimum in Scheua: & si aliud adfit Scheua, vel in Chirie: vt verbū Davidis verba vestra circumdederunt me: vel in Patach, sub gutturi consona, ut sapientes vestri. \* Excipe. 1. Si Scheua intercedit mobile manet, 2. Syllabam Heemanticam, præpositam nominibus defectiuus, clypeus clypei. 3. Infinitum Niphal visitari vestrum. 4. Feminæ terminationes in captiuitas nostra. 5. Gentilia Saulites. 6. Multa nomina ex quiesc. orta malum ejus.

Vltimum in Regimine & adfixis gravibus in Parach: ut verbum Domini verbum vestrorum. In flexione generis & numeris: ut & in reliquis adfixis immutatum manet, ut malus mala mali.

Penultimum regulariter in Scheua, sicut kamez, vt cor meum. Excipe pauca viscera. &c. In forma mutatur in Chirie, vt liber liber eius. Et si prima sit gutturus, in Segol, pars pars ejus. Manet in Formis, vt fenecus fenecus. In regimine, & cum adfixis gravibus, transit in Scheua, ut & in forma in Scheua, quod ante aliud transit in Segol, vt auxilium tuum.

Vltimum in regimine tamen singulari manet adiutor inopum. Sic monosyllaba partim seruant, ut Deus meus, &c. Partim mutant in Chirie sequente daghes: ut tempus meum. A u est tergum tuum. In Scheua, quod sequente alio Scheua transit in Chirie: vt nomen meum.

Penultimum in Chirec, ut vestis eius, vel in patach, cum videlicet 1. vel 2. Radicis est vna ex literis lapis eius: & sic pauca alia ianua eius vitis regni tua natiuitas tua regnum eius. In forma Segol manet, ut digitum suum. A coram me.

Vltimum cum adfixis in Scheua, ut liber meus. In flexione numeri transit in kamez, ut vestes vestri, libri vestri. In reliquis manet libri tui. In forma abjicitur, ut ager meus. Ante affixum tamen aspectus ejus. A os meum os eius.

Penultimum, sequente Segol vel Patach in regimine plurali, Flexione numeri & generis cumque affixis in kamez chatuph vel Kibbuz: In regimine singulari manet, ut aures aures populi aures auris ejus. sanctitas sanctitatum merces mea. Sic in quiescen. Lamed jod dolor mundus ubi sub poal est pro Scheua simplici. Excipe cranium ejus. Kamez sequente manet immutatum thesaurus thesaurus ejus.

Vltimum, manet, exceptis paucis ex verbis mediam duplicantibus derivatis ut robur robur ejus, tabernaculum &c. Quo pertinent omnis statutum jugum perfectio.

Penultimum, sequente Chirie contrahitur cum eodem in Tferi, ut oliua oliua tua. Sic nox nox domus. Excipe vepri ejus.

Vltimum, in Scheua, ut salus salus ejus, puer puer meus, pueri pueri Prophetae. In regimine singulari immutatum manet puer sacerdotis. In quibusdam defectiuus in Chirie sequente Daghes, ut circuitus circuitus ejus, filia filia ejus, &c.

Chirie Vltimum in forma transponitur, quod ita transpositum, aliquando etiam in Segol abit, unde deinceps fit mobile fructum suum, fructus tuus captiuitas eius. Sic medietas medietas ejus, maxilla maxilla ejus, ubi Scheua compositum ob gutturi litteram.

Grammaticus, distinguens, quem vulgo Pause voce signant, mutatque Scheua in kamez, Tferi, Cholem, Segol, ut in Pause discesserunt, in Pause defecerunt, habitauerunt in Pause: præda præda.

Heticus, qui Machaph vel Subunio dicitur, ac vocem præcedentem privat accētū Grammatico, mutatque vocalem longam in breuem, ut, in, Cholem longum in breue, ut pro est.

Paragogen, Vocalesque præcedentes siue longæ vel breues fuerint ferè in Scheua. Hic Chirie paruum quoque mutat, ut nox coram &c.

h. e. propter regimen, vbi vox sequens Latine redditur a sup. patrio. numerum pluralem. Adfixa. Et quidem

Accentus & Paragogen.

Vertical marginal note on the left side of the page.







OMNEM DIEI

EVANGELIUM

IN ADAM VI

ALLEGATIONES

IN ADAM VI

EVANGELIUM

IN ADAM VI

EVANGELIUM

IN ADAM VI

EVANGELIUM

IN ADAM VI

EVANGELIUM

IN ADAM VI

Van Conventuum  
nach Adriaen vel

Handwritten text in a rectangular box, possibly a library stamp or inventory record, containing several lines of illegible script.











MONSTRANS QVA RATIONE INTERCEDENTIBVS CERTIS PVNCTIS VO

ALCIBVS ABELIA CVM NOMINIBVS TVM VERBIS VAE

TECVLISQVE INDICOLIBVS RITE AC DECENTE ADIVNGANTVR

AVCTORIS ION CASI MYRICALO

Notandum est quod in his legibus... (faint Latin text)

... (faint Latin text)

... (faint Latin text)

... (faint Latin text)

... (faint Latin text)

... (faint Latin text)

Ex Typographia Johannis Thomae, Anno 1672



M O N S T R  
I N T E R C E D E  
A L C I B V S A D E  
T A C I T I S Q V E I N D

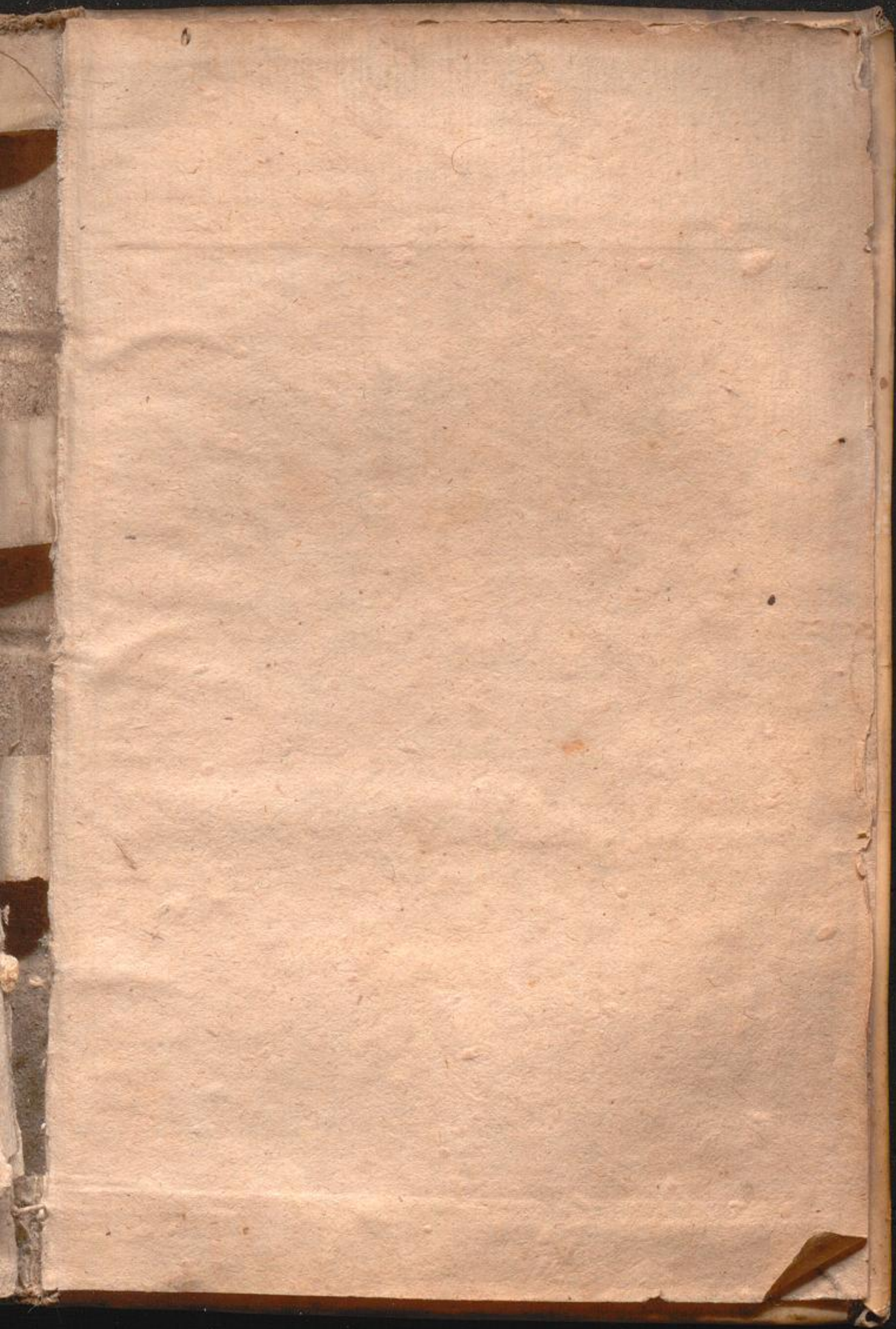
Not. si Feminina singulari  
Vocabula } per se  
Vocabula } singulari  
Vocabula } singulari  
Vocabula } singulari

Nominibus

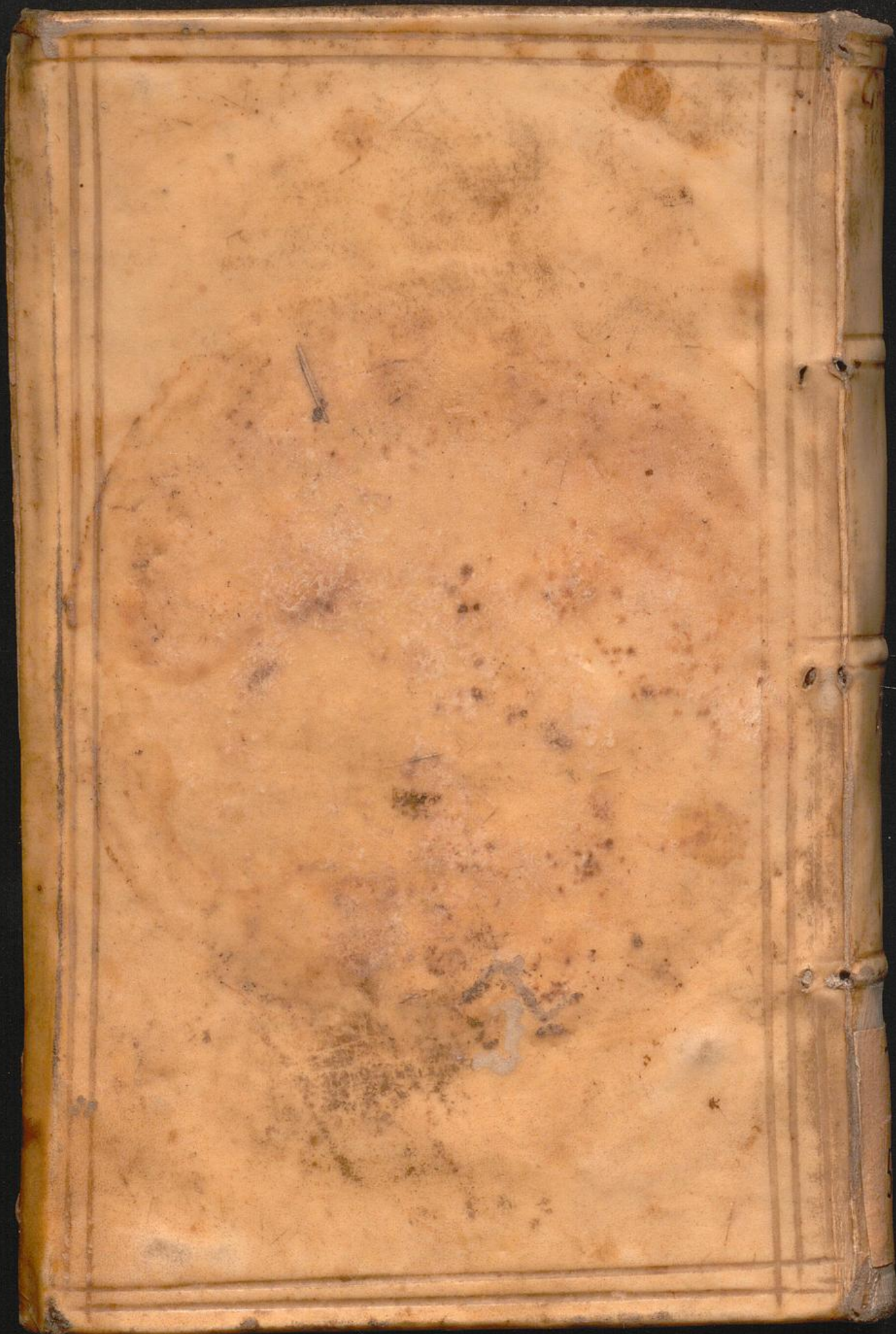
Adverbialia  
Singularia  
Adverbialia  
Singularia  
Adverbialia  
Singularia  
Adverbialia  
Singularia  
Adverbialia  
Singularia  
Adverbialia  
Singularia

Adverbialia











Gregorius  
Hilfmann  
P. 1. 1. 1.

Th  
5880